
Årsrapport 2021

Årsrapport 2021

For Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir), samt Diku, Kompetanse Norge, Universell, og oppgavene som ble overført fra Unit og NSD til HK-dir 1. juli 2021

Innhold

Innhold	2
1 Leders beretning.....	3
2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall.....	8
2.1 Om virksomheten	8
2.2 Hovedtall for virksomheten	9
3 Årets aktiviteter og resultater.....	10
3.1 HK-dir	10
3.2 Diku	11
3.3 Norsk senter for forskningsdata (NSD)	28
3.4 Unit.....	29
3.5 Universell	38
3.6 Kompetanse Norge.....	41
3.7. Status på oppdrag gitt i 2021	71
4. Styring og kontroll i virksomheten	74
4.1 Overordnet omtale av styring og kontroll	74
4.2 Fellesføringer	75
5 Vurdering av framtidsutsikter.....	86
6 Årsregnskap.....	89
6.1 Diku	90
6.2 HK-dir	92

1 Leders beretning

Norge trenger et forvaltningsapparat som bidrar til at vi lykkes med å løfte kompetansen i befolkningen og sikrer et omstillingsdyktig samfunn, står det i Meld.St. 19 (2020–2021) *Styring av statlige universiteter og høyskoler*, som begrunner etableringen av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Arbeidet med å etablere et direktorat som lever opp til denne ambisjonen preget året. Direktoratet ble etablert 1. juli ved sammenslåing av Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku), Kompetanse Norge, Universell, deler av porteføljen til Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning, og deler av NSD – Norsk senter for forskningsdata. Direktoratet har fått et samlet, nasjonalt ansvar for forvaltningsoppgaver innen høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og kompetansepolitikk. Det ansvaret skal vi ivareta. Gjennom å gi velfunderte og kunnskapsbaserte råd, ved å iverksette regjeringens politikk innenfor høyere utdanning og kompetanse, og ved å samordne de mange virkemidlene på våre fagområder skal vi nå målet. Sammenslåingen gjør oss langt bedre rustet til å utøve alle disse rollene.

Enkelpersoner og virksomheter som har vært rammet av pandemien har vært en særskilt målgruppe i arbeidet med å styrke befolkningens kompetanse, også i 2021. Et av de viktigste virkemidlene er alle bransjeprogrammene som ble etablert gjennom et tett trepartssamarbeid. Målet var å styrke kompetansen for at bransjene og de ansatte skulle stå bedre rustet etter pandemien. Fra pandemien startet og ut 2022 deltar over 30 000 personer i opplæring eller utdanning under et av disse programmene. Fafos evaluering viser at programmet har gitt gode resultater og nådd de med lav formell kompetanse, som er en viktig målgruppe for programmet. Et eksempel er de mange i reiselivsnæringen som ble rammet av pandemien. Gjennom tilbudet som ble etablert i bransjeprogrammet har de kunnet bruke tiden de var permittert til å ta et fagbrev. Det styrker både næringens tilgang på kompetent arbeidskraft, og deltakernes posisjon på arbeidsmarkedet

Deltakerplasser i bransjeprogrammene 2020–2022.
Ca. 215 mill. kr tildelt til bransjeprogrammer i 2021.

For at flere nyutdannede, unge uten mye jobberfaring som står utenfor arbeidslivet, og ledige og permitterte skulle få oppdatert sin kompetanse, har vi oppskalert 133 fleksible utdanningstilbud på alle utdanningsnivåer. Fleksible tilbud er avgjørende for at voksne i jobb skal ha mulighet til å delta i kompetanseutvikling, og tilbudene har også vært viktig for å dekke arbeidslivets behov.

Arbeidet med å utvikle fleksible, modulbaserte og tilpassede opplæringsløp for voksne deltakere på grunnopplæringsnivået gjorde også store framskritt i 2021. Deltakerantallet i forberedende voksenopplæring på nivået under videregående nivå har økt fra 3 500 i mai 2018 til 4 200 i juni 2021. Stortinget har vedtatt at modulstrukturert opplæring blir ny hovedmodell i grunnopplæringen for voksne. Vi er fornøyde med at vi gjennom vårt arbeid har lagt grunnlaget for et helt nytt system for fleksibel voksenopplæring.

Ordningene beskrevet over svarer på identifiserte behov beskrevet i ulike stortingsmeldinger. *Kompetansereform – Lære hele livet, Utdanning for omstilling – Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning og Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen*, er noen av disse. Ordningene har vært samlet i Utdanningsløftet, som var regjeringens paraply over tiltakene rettet mot å redusere de negative konsekvensene av pandemien. Fra 1. juli fikk direktoratet overordnet ansvar for en helhetlig gjennomføring av tiltakene, og dermed mulighet til å se alle virkemidlene i porteføljen i sammenheng. Allerede i høst anbefalte vi samordning av eksisterende og nye tilskuddsordninger for fleksible utdanningstilbud. Erfaringene er en viktig del av grunnlaget for en fornyet og utvidet satsing på fleksibel og desentralisert utdanning i 2022.

God karriereveiledning og nøytral og oppdatert informasjon om utdanningsmuligheter og arbeidsmarked har vært og er særskilt viktig. Både for å matche arbeidslivet og samfunnets behov for kompetanse etter pandemien, og for å legge til rette for at hver enkelt tar gode valg av utdanning og karriere i et arbeidsliv preget av omstilling. «Feilvalg» koster samfunnet dyrt. I 2021 tok direktoratets digitale karriereveiledningstjeneste imot nesten 18 000 henvendelser fra unge og voksne om karriere. Nesten 13 000 av disse besto av veiledning på chat. Over 23 000 personer benyttet de fylkesvise karrieresentrene. Over 90 prosent av unge har kjennskap til vårt nettsted utdanning.no, og nettstedet hadde 30 millioner sidevisninger i 2021. [Utdanning.no](https://utdanning.no) får gode tilbakemeldinger i brukerundersøkelser.

12 751

Gjennomførte chatter på karriereveiledning.no

Den digitale omstillingen er en av de største samfunnsendringene i vår tid. Kravet til digital kompetanse for å delta i samfunns- og arbeidsliv øker stadig. Den norske befolkningen har jevnt over gode grunnleggende digitale ferdigheter. Likevel viser vår undersøkelse av befolkningens digitale kompetanse og deltakelse fra 2021 at 600 000 nordmenn over 16 år har svake digitale ferdigheter. Mange opplever digitalt utenforskap. Manglende digital kompetanse reduserer mulighetene for digitalisering og effektivisering av offentlige og private tjenester, og øker risikoen for kriminalitet på nett. Det er viktig både for samfunnet og den enkelte at hele befolkningen har gode muligheter for kompetanseheving i digitale ferdigheter gjennom livet. HK-dirs analyser knyttet til digital kompetanse fikk bred medieomtale. Analysene var et viktig grunnlag for den nasjonale strategien *Digital hele livet i regi* av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som kom i 2021.

Et viktig tiltak for å utnytte mulighetene digitaliseringen skaper, er *Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren*, som ble lansert i september. HK-dir leverte grunnlaget for strategien etter et nært samarbeid med sektoren. Målet er at sektoren skal bidra med den kunnskapen og kompetansen som trengs for å møte de store samfunnsutfordringene. Arbeidet med en handlingsplan er allerede i gang, og vil bidra til at universiteter og høyskoler omstiller seg for å utnytte de mulighetene digital teknologi gir til å videreutvikle kvalitet i utdanning, forskning og innovasjon.

HK-dir forvalter en rekke virkemidler for kvalitetsutvikling og internasjonalt samarbeid i høyere utdanning. Utviklingsprosjekter og sentre finansiert gjennom HK-dir sørger blant annet for pedagogisk innovasjon, studentaktiv læring, økt arbeidslivsrelevans og økt internasjonalisering i utdanningene. Gjennom samarbeid og spredningsaktiviteter gir dette et vesentlig løft for kvalitetsarbeidet – og kvalitetskulturen – i hele høyere utdanningssektoren. I 2021 etablerte HK-dir et råd som skal gi innspill til den faglige og strategiske styringen av direktoratets programmer for kvalitetsutvikling i høyere utdanning. Rådet skal sikre god dialog med sektoren i utvikling av programporteføljen.

HK-dir har et helhetlig ansvar for utviklingen av høyere yrkesfaglig utdanning. Økte tilskuddsmidler fører til økt aktivitet, og gode gjennomføringstall tyder på god kvalitet i utdanningen. Helheten i forvaltningen og et styrket kunnskapsgrunnlag setter fagskolene bedre i stand til å løse sitt samfunnsoppdrag.

Fullføringsgraden på normert tid i høyere yrkesfaglig utdanning har steget med seks prosentpoeng fra 2019 til 2020

Året 2021 markerte også starten på en ny programperiode i Erasmus+, fra 2021-2027. Erasmus+ støtter internasjonal mobilitet og samarbeidsprosjekter i hele utdanningsløpet. Sammen med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet er HK-dir programkontor i Norge. Inkludering, digitalisering og bærekraft er overordnede prioriteringer som skal prege aktivitetene i perioden 2021-2027. Vi har store ambisjoner for norsk deltakelse, og arbeider tett med sektorene for å fortsette den gode utviklingen fra forrige programperiode. Den nye

Erasmus+

Andel norskkoordinerte partnerskap med digitalisering som tematikk

Panoramastrategien handler om hvordan Norge skal øke samarbeidet om forskning, høyere utdanning og innovasjon med land utenfor EU/EØS og noen av verdens viktigste kunnskapsnasjoner. Strategien trådte i kraft i 2021 og skal vare til 2027. HK-dir ga viktige bidrag til strategien og forvalter virkemidler knyttet til strategien.

Tilstandsrapportene for høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning er etablert som de autoritative kildene til kunnskap om sektorenes utvikling og resultater. Rapportene er et viktig kunnskapsgrunnlag for styring og utvikling i

sektoren. Vi har utvidet kildegrunnlaget for høyere yrkesfaglig utdanning betydelig, og kunne derfor presentere et mye mer helhetlig bilde av sektorens finansiering. Gjennom andre analyser har vi blant annet pekt på at arbeidet med «orden i eget hus» i kunnskapssektoren går for sent og bør intensiveres. Økt tempo i dette arbeidet er viktig for å møte kravene i Digitaliseringsrundskrivet, og for å lykkes med bedre deling av data. Gjennom en kunnskapsoppsummering om fleksibel læring, har vi fått etablert en mer gjenkjennbar og enhetlig forståelse av begrepet, som har oppnådd anerkjennelse i sektor. Det nye kompetansebehovsutvalget er på plass. De har begynt arbeidet med rapporter om hvilke kompetansebehov som skapes av grønn omstilling, og hvordan utviklingen av fagskolesektoren kan bidra til å dekke framtidige kompetansebehov.

2021 har vært et spesielt år, også for nyopprettede HK-dir.

Kunnskapsdepartementet annonserte sammenslåingen av virksomhetene 4. februar. Fram til direktoratet var etablert 1. juli, ble det gjort et omfattende arbeid for å få det mest nødvendige på plass. Høsten 2021 har vi fulgt opp med en intern organisasjonsutviklingsprosess. Prosessen skal legge til rette for at vi organiserer oss på en måte som gir best mulig forutsetninger for å løse samfunnsoppdraget vårt.. En god og løpende involvering av organisasjonen gjennom hele prosessen har vært sentral. Tross omstilling og nok et år preget av pandemi, hjemmekontor og lite reisevirksomhet, var vi ved utgangen av året godt i gang med å bygge et samlet HK-dir. Direktoratets ansatte har vist en enestående innsatsvilje for å levere gode resultater i tråd med føringer i oppdrag og tildelinger. 2021 har i det hele tatt vært et innholdsrikt og spennende år. At direktoratet ble etablert innen fristen, og leverte oppgavene sine oppsummerer året godt.

Oslo, 15.03.2021

Sveinung Skule, direktør

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

2.1 Om virksomheten

Samfunnsoppdrag

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) er et forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartement med følgende samfunnsoppdrag:

- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse skal fremme kvalitet, tilgjengelighet og fleksibilitet. Dette gjelder for høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning og i kompetansepolitikken for øvrig. HK-dir skal også koble forskning og utdanning, styrke befolkningens kompetanse og bidra til at arbeidslivet får tilgang på kompetent arbeidskraft.
- Direktoratet skal bidra til at utdannings- og opplæringssystemet fremmer integrering og inkludering. Det skal også styrke samfunnets sosiale, økonomiske og miljømessige bærekraft og omstillingsevne.
- Direktoratet skal legge til rette for den enkeltes muligheter til å ta gode utdannings- og karrierevalg.
- Direktoratet skal bidra til å gjøre utdanning og opplæring tilgjengelig for alle hele livet.
- Direktoratet skal fremme og styrke internasjonalisering og digitalisering i forskning, utdanning og opplæring.
- Direktoratet skal sørge for tilgang på relevante og pålitelige data og statistikk og et solid kunnskapsgrunnlag. HK-dir skal bidra til at politikken, virkemidlene og tjenesteproduksjonen innenfor direktoratets ansvarsområde er kunnskapsbasert. Statistikk, data og analyser skal tilgjengeliggjøres og formidles på en måte som er tilpasset ulike målgrupper.

Organisasjon og ledelse

Ledelsen i HK-dir består per 31.12 21 av:

Sveinung Skule, direktør

Harald E. Nybølet, divisjonsdirektør

Gro Tjore, assisterende divisjonsdirektør

Anders Fremming Anderssen, divisjonsdirektør

Cathinca Fritzvold Hatlem, assisterende divisjonsdirektør

Kristin Selvaag, divisjonsdirektør

Kristin Solheim, avdelingsdirektør kommunikasjon

HK-dir er per 31.12.21 midlertidig organisert, hvor de tidligere virksomhetene er fordelt i tre divisjoner: Kompetanse Norge-divisjonen, Diku-NSD-divisjonen og Unit-Universell-divisjonen.

Per 31.12.2021 hadde HK-dir 399 ansatte, inkludert faste og midlertidig ansatte, lærlinger og nasjonale eksperter i Europakommisjonen og CEDEFOP.

2.2 Hovedtall for virksomheten

Virksomhetene som inngår i direktoratet fra 1. juli 2021, leverer egne årsregnskap for 2021. Økonomiske hovedtall for porteføljen som er overført fra Unit blir ikke omtalt i rapporten. Kunnskapssektorens tjenesteleverandør (Sikt) vil omtale årsregnskap og hovedtall i sin årsrapport.

Bevilgningen til Diku fra KD var i 2021 på 1,489 milliarder kroner. Dette inkluderer tildelinger i supplerende tildelingsbrev og tilbakebetaling til KD i desember i forbindelse med overgangen fra å være en netto- til en bruttobudsjettert virksomhet. Av disse er 1,357 milliarder kroner tilskuddsmidler som Diku videreformidlet til utdanningssektoren, og beløpet er justert for tilbakebetaling av midler til KD. Europakommisjonen er Dikus største oppdragsgiver utenom KD, og i 2021 er det desentraliserte tilskuddsbudsjettet på 26,7 millioner euro. Øvrige oppdragsgivere er Utenriksdepartementet (UD), Norad og Nordisk ministerråd.

Bevilgningen til Kompetanse Norge i 2021, inkludert overføringer til Universell og bevilgninger til HK-dir, var på 2,155 milliarder kroner. Bevilgning til driftsbudsjettet på kapittel 256 post 01 var på 123,9 millioner kroner.

3 Årets aktiviteter og resultater

I dette kapitlet omtaler vi sentrale aktiviteter og resultater HK-dir har oppnådd i 2021, og gir en overordnet vurdering av måloppnåelsen til de inngående virksomhetene og til HK-dir for 2021. Vi har lagt opp kapitlet slik at HK-dir og hver enkelt inngående virksomhet har sin egen omtale. Diku og Kompetanse Norge rapporterer på helheten av sine tildelings- og oppdragsbrev for 2021, med en systematisk gjennomgang av mål og styringsparametere. Universell rapporterer på porteføljen som ble overført fra NTNU til HK-dir 1. juli. Tilsvarende rapporterer vi på porteføljen som ble overført fra NSD til HK-dir 1. juli. Unit/Sikt rapporterer samlet på hele Units tildelingsbrev for 2021, men sentrale aktiviteter og resultater fra porteføljen som ble overført til HK-dir 1. juli er omtalt også i denne rapporten.

Beskrivelsene er i hovedsak strukturert rundt den enkelte virksomhets mål og styringsparametere for 2021, men med noen tilpasninger for å ivareta egne rapporteringskrav til enkelte av virksomhetene. Vi bruker HK-dir og de gamle virksomhetenes navn om hverandre i beskrivelsen, men bruker i hovedsak HK-dir, også der arbeidet som beskrives ble påbegynt før direktoratet ble etablert.

3.1 HK-dir

De fleste av aktivitetene og resultatene i 2021 knytter seg til oppgavene og oppdragene til de inngående virksomhetene i HK-dir. Konkrete forventninger til HK-dir ble beskrevet i tildelingsbrevet til HK-dir fra 1. juli, og det ble gitt oppdrag og tildelinger i supplerende tildelingsbrev nr. 1.

Direktoratet har hensyntatt føringene om styrkingen av analysemiljø, fagmiljø for sikkerhet og beredskap og juridisk fagmiljø i sin interne organisering og sine prioriteringer. Etter godt samarbeid med NOKUT og interimsorganisasjonen for Sikt høsten 2021 har vi fått etablert en organisasjonsmodell som legger opp til gode synergier mellom arbeid med godkjenning av utdanning og opptak. Vi har en god dialog med Sikt knyttet til ansvars- og rollefordelingen mellom direktoratene.

De øvrige oppdragene og tildelingene gitt til HK-dir i 2021 hadde koblinger til pågående arbeid i de enkelte virksomhetene, og kommenteres på i de kommende kapitlene.

3.2 Diku

Mål 1: Diku bidrar til at målene for tiltakene de forvalter, nås i størst mulig grad

I tildelingsbrevet til Diku for 2021 var dagens mål 1 lagt til, på toppen av de fem målene som var utviklet året før. Dette målet er ikke rettet mot bruker- eller samfunnseffekter, men er rettet mot HK-dirs egen arbeidsmåte. Målet peker på at HK-dir gjennom sitt arbeid skal bidra til at tiltakene som forvaltes av organisasjonen har høy måloppnåelse. Å strekke seg mot dette målet gjennomsyrrer hele virksomheten, og er kjernen i hvordan det jobbes i organisasjonen hver eneste dag.

Når vi skal rapportere på dette målet for 2021 velger vi å trekke fram et lite knippe eksempler på prioriteringer HK-dir har gjort med tanke på å gjøre en ekstra innsats for å nå målene for tiltakene vi forvalter. Graden av måloppnåelse rapporteres under mål 2-6.

Gjennom 2021 har HK-dir fortsatt arbeidet i det interne prosjektet knyttet til standardisering og effektivisering av forvaltningen av tilskuddene i Diku-porteføljen. Prosjektet nærmer seg ferdigstillelse og implementering. Prosjektets resultater vil brukes i arbeidet med å etablere en felles tilskuddsforvaltningsmodell for hele HK-dir. HK-dir utviklet i 2021 også en flerårig evalueringsplan, som tidfester relevante tidspunkt for evaluering av ulike programmer og ordninger. I arbeidet med Erasmus+ deltok vi i KDs referansegruppe for utarbeidelsen av den nasjonale Erasmus+-strategien, der vi bidro til å fastsette nasjonale mål og indikatorer i tråd med programmets overordnede prioriteringer.

Spredning og formidling av kunnskap og erfaringer fra porteføljen er blitt fornyet og flyttet over på digitale flater under pandemien. Nettmøteserien «Kvalitetstid» er en digital arena for formidling av kunnskapsgrunnlag knyttet til kvalitetsutvikling og internasjonalisering i utdanning, og retter seg mot alle nivåer i utdanningssektoren. Åtte arrangementer ble avholdt i 2021. I alle møtene har eksterne innledere/paneldeltakere deltatt, studentenes og elevenes perspektiv har vært framhevet og i flere av arrangementene har politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet deltatt. Med dette digitale formatet når vi mange. Det best besøkte møtet hadde 599 samtidige seere. Gjennomsnittet var 223 deltakere per arrangement. Arrangementene gir også en langt bredere geografisk dekning, og kostnader og ressursbruk er lavere, slik at vi har kunnet øke frekvensen.

Podkasten «Kvalitetstid – en podkast for deg som jobber med utdanning» er rendyrket som en kanal til formidling av resultater og god praksis. Podkasten ble

lansert tidlig i 2021 og har blitt godt mottatt. Podkast egner seg godt til denne type saker, og episoden med flest lyttere så langt har i underkant av 550 nedlastinger.

Koronapandemien og ulike restriksjoner i forbindelse med denne har påvirket arbeidet med internasjonalisering. Dette ble analysert gjennom arbeidet med rapporten Krise og kreativitet – Covid-19-pandemiens konsekvenser for internasjonalt utdanningssamarbeid. Undersøkelsen, som dekker både grunnopplæring og høyere utdanning, viser at over halvparten av samarbeidsaktivitetene stoppet helt opp. Rundt en tredjedel ble gjennomført med ulike former for tilpasninger, mens bare 12 prosent ble gjennomført som planlagt. Fysisk mobilitet måtte erstattes av digitale samarbeidsformer, men også planlagte digitale aktiviteter måtte ofte utsettes eller avlyses på grunn av andre begrensninger i arbeidssituasjonen til deltakerne. Ettersom pandemien strakk ut i tid, økte verdien og relevansen av denne kunnskapen i arbeidet for i størst mulig grad å opprettholde internasjonalt samarbeid. Konkrete aktiviteter som ble iverksatt for å bøte på konsekvensene rapporteres under øvrige mål.

Mål 2: De uteksaminerte kandidatene fra høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning er høyt kompetente og dekker kompetansebehovene i samfunnet og arbeidslivet

SP 1: Utdanningsinstitusjonene mobiliseres gjennom nasjonale og internasjonale tilskudd til kvalitetsutvikling i utdanningene

2021 markerte ti år med Sentre for fremragende utdanning (SFU) og nasjonale insentivordninger for kvalitetsutvikling i høyere utdanning. De siste årene er det utviklet flere nye, attraktive tilskuddsordninger for å utvikle og spre gode undervisningsmetoder og utdanningstilbud. Prosjektmidlene tilbyr universiteter og høyskoler muligheter til å jobbe langsiktig med utvikling av undervisning og læring. Mange av institusjonene jobber strategisk og systematisk for å få tilslag på midler, både i nasjonalt finansierte kvalitetsprogrammer og i programmer for europeisk og globalt utdanningssamarbeid. Denne mobiliseringen bidrar til å styrke kvalitetskulturen og utviklingsarbeidet ved institusjonene, også gjennom utvikling av prosjekter som ikke når opp i konkurransen om midler. Vi forventer fortsatt høy konkurranse i SFU-ordningen, der det i 2021 ble lyst ut midler til nye sentre, med tildeling i 2022.

I 2021 ble det tildelt til sammen 151 millioner kroner fordelt på 34 prosjekter i kvalitetsprogrammer som skal styrke arbeidsrelevans og studentaktive læringsformer i norsk høyere utdanning. I tillegg kommer tildelinger i internasjonale partnerskapsprogrammer og andre ordninger som bidrar til internasjonalisering av studiene. Særlig høy konkurranse om midler ser vi i store

ordninger med bred og fleksibel innretning, som Program for studentaktiv læring og Økt arbeidsrelevans i høyere utdanning. I disse ble henholdsvis 24 og 34 prosent av mottatte søknader i 2021 innvilget finansiering.¹

Også i de store internasjonale partnerskapsprogrammene NORPART og UTFORSK, som begge skal bidra til økt kvalitet i høyere utdanning, er interessen i norsk sektor stor. I andre, mer spissede utlysninger, for eksempel ordninger rettet mot spesifikke profesjonsutdanninger, er tildelingsraten høyere. Vi vurderer at store, langsiktige og fleksible ordninger har best mulighet for å treffe behovene i UH-sektoren og at det er behov for å styrke disse. Samtidig kan mer spissede utlysninger være aktuelt for spesifikke kvalitetsutfordringer og utviklingsbehov av særskilt viktighet.

Samtidig som den nye strategien for desentralisert og fleksibel utdanning ved fagskoler, høyskoler og universiteter ble lansert våren 2021, tildelte HK-dir ca. 139 millioner kroner til 49 prosjekter i Universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) i ordningen Program for fleksible utdanningstilbud (tildelingsrate 45 prosent). Åpning av ordningen til å dekke alle fagområder i 2021, har resultert i større interesse og en større variasjon i prosjektenes fag- og fokusområder. Sektoren er opptatt av langsiktighet og forutsigbarhet når de skal jobbe videre med kvaliteten i fleksible utdanningstilbud, og samtidig sikre robuste fagmiljøer når tilbudene skal kunne opprettes og nedlegges etter behov. Derfor er prosjektperioden utvidet fra to til fire år for å kunne gi en større fleksibilitet i varigheten på prosjektene.

De første utlysningene i den nye programperioden for Erasmus+ kom i 2021. Med inkludering, bærekraft og digitalisering som overordnede prioriteringer tilbyr programmet flere relevante tiltak for å bidra til kvalitetsutvikling i norsk utdanning i tråd med nasjonale prioriteringer. I tiltaket samarbeidspartnerskap innvilget vi 10 søknader, det høyeste noensinne, og vi ser at dette tiltaket er godt etablert i norsk

¹ Tilskuddsordningen Digitalisering for læring i høyere utdanning ble fra 2021 inkludert i Program for studentaktiv læring.

UH-sektor. Det var imidlertid flere store tiltak som ikke hadde utlysning i 2021, som Europeiske universiteter og kapasitetsbygging, og programmet rulles ut i sin fulle bredde først i 2022.

SP 2: Kvalitetsutviklingstiltak i utdanningene svarer på dokumenterte behov og prioriteringer

I 2021 etablerte HK-dir et råd som skal bidra til å utvikle direktoratets portefølje av programmer for kvalitetsutvikling i høyere utdanning og bidra til at programmene virker best mulig sammen med andre virkemidler, særlig Erasmus+. Opprettelsen av rådet imøtekommer forventningene om god dialog med sektoren i utviklingen av tilskuddsordninger. Rådet har i løpet av sitt første år gitt viktige innspill til arbeidet med kvalitetsutviklingstiltak. Det har blant annet vært opptatt av hvordan HK-dirs virkemidler kan knyttes til institusjonenes brede samfunnsoppdrag, samt gitt innspill til hvilke behov i sektoren som kan løses gjennom konkurranseutsatte midler og hvordan vi kan utvikle et helhetlig virkemiddelapparat.

HK-dir forvalter nasjonale og internasjonale tiltak som bidrar til å nå målene i Stortingsmeldingen *Utdanning for omstilling – Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning*. Tiltaket for økt arbeidslivsrelevans har i 2021 tildelt støtte til nye prosjekter som skal styrke studentenes læring og møte arbeidslivets behov. I tillegg kommer ordninger som skal utvikle gode modeller for praksis i profesjonsstudier, samt tiltak for internasjonal praksismobilitet.

Som oppfølging av stortingsmeldingen *En verden av muligheter – Internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning*, utviklet HK-dir i 2021 et nytt tiltak for økt studentmobilitet i kortere profesjonsutdanninger. Sammen med programmet NOTED, som styrker internasjonalisering i grunnskolelærerutdanningene, gir dette et løft til kvalitetsutvikling gjennom økt internasjonalisering innen fagområder som har relativt svake tradisjoner for internasjonalt samarbeid og studentmobilitet.

Erasmus+ er et sentralt virkemiddel for kvalitetsutvikling i norsk høyere utdanning. De politiske målsettingene om et europeisk utdanningsområde innen 2025 og de overordnede prioriteringene i Erasmus+ sammenfaller med norske målsettinger på utdanningsområdet: kvalitet, inkludering, og grønn og digital omstilling, og med en tettere integrasjon av utdannings- og forskningsfeltet.

Tiltaket Europeiske universiteter er en visjon for fremtidens universitet: en åpen institusjon som samarbeider med andre universiteter og samfunnet utenfor akademia, for å utvikle kvalitet i spiss og bredde, skape samspill mellom utdanning og forskning og finne løsninger på samfunnets store utfordringer. Et særpreg for alliansene er at samarbeidet er institusjonsvidt og ikke begrenset til

enkelte fagmiljø. HK-dir opplever at det utviklingsarbeidet som pågår i de europeiske universitetsalliansene ikke er godt nok kjent i Norge. Gitt alliansenes store potensiale for å skape endringer er det derfor en prioritert oppgave å bidra til spredningsarbeidet. Flere SFU-er deltar aktivt i sine respektive institusjoners universitetsallianser og blir laboratorier for innovasjon som kommer hele alliansen til gode.

Tilgang på oppdaterte norskspråklige læremidler er sentralt for studenters læring og utdanningens relevans for norsk arbeids- og samfunnsliv. I 2021 ble Lærebokordningen for høyere utdanning styrket og videreutviklet, slik at ordningen skal bidra bedre til økt bruk og utvikling av norsk fagspråk. Søknader om utgivelsestøtte til lærebøker innen fagområder med stort domenetap til engelsk, og bøker på samisk og nynorsk, har fått økt prioritet i ordningen.

HK-dir har et helhetlig ansvar for utviklingen av høyere yrkesfaglig utdanning. Høyere yrkesfaglig utdanning (HYU) er styrket med 2 239 nye toårige studieplasser siden 2018. Foreløpige analyser tyder på at oppfyltingsgraden, målt i økning i antall studenter og studiepoengproduksjon, er god. Fullføringsgraden på normert tid er stigende: 66 prosent i 2020, opp seks prosentpoeng fra 2019.

Høyere yrkesfaglig utdanning (HYU) er styrket med 2 239 nye toårige studieplasser siden 2018.

Mer enn 66 prosent av studentene studerte på deltid, noe som indikerer god tilpasning til folk som står i arbeid. I tillegg kommer fremveksten av korte, modulbaserte utdanninger. Utbredelsen av nettbaserte og samlingsbaserte utdanningstilbud (om lag halvparten av alle studenter), sammen med et høyt antall studiesteder (183), indikerer at målet om god tilgang til utdanning er ivarettatt. Stadig flere fagskoler fusjonerer og bygger dermed større fagmiljø. Større enheter kan bidra til mer effektiv ressursbruk, og større fagmiljø gir bedre forutsetninger for å tilpasse seg endringer i arbeidslivets behov. Ekstraordinære midler i forbindelse med pandemien har bidratt til at det er satt i gang tiltak for å støtte opp under studentenes læring og forhindre frafall i HYU. I 2021 bevilget Stortinget 38,8 millioner kroner til etter- og videreutdanningstilbud innen industrifag. Etter fem søknadsrunder ble vel 16 millioner kroner tildelt til åtte

fagskoler. Om lag 1140 studenter i HYU har fått et utdanningstilbud gjennom 40 fleksible utdanningstilbud. HK-dir har satt i gang et videreutviklingsarbeid med ordningen som vil gi økt forutsigbarhet for å sikre bedre måloppnåelse.

SP 3: Kvalitetsutviklingstiltak i utdanningene gir kvalitetsløft og spres til andre utdanningsmiljøer

HK-dirs programmer og ordninger skal fremme innovasjon og kvalitetsheving i bredden av norsk høyere utdanning. Et viktig premiss for prosjekter som får støtte er at erfaringer og resultater skal spres slik at de kommer hele sektoren til gode og bidra til å bygge kvalitetskulturen i høyere utdanning. SFU-ordningen har i løpet av de siste ti årene bidratt vesentlig til økt status for og fart på kvalitetsarbeidet. Fremragende utdanningsmiljøer jobber langsiktig med innovasjon i utdanning og bygger kultur for å diskutere læring og undervisning i fagmiljøene. Sentralt i sentrenes arbeid er spredning av resultater, for å løfte bredden av norsk høyere utdanning. Vi ser gode eksempler på at sentrene bidrar med sin kompetanse til kvalitetsutvikling ved andre UH-institusjoner. Tre av sentrene som fikk tildeling i 2019 prøver dessuten ut nye tilnærminger til spredning ved å bygge nasjonale konsortier for arbeid med utdanningskvalitet i geovitenskap, jus og maritime fag.

Hurtigdigitalisering av undervisning i form av omlegging av tradisjonell undervisning til digitale klasserom er en av de mest merkbare konsekvensene av Covid-19 i både HYU og UH-sektoren. Omstillingen har gitt mange nyttige erfaringer på kort tid og har ført til verdifull faglig og pedagogisk innovasjon. Samtidig har pandemien avdekket at kompetansenivået i bruk av digitale verktøy er varierende og i stor grad påvirker kvaliteten i undervisningen. Det er viktig å styrke den pedagogiske og digitale kompetansen i sektoren for å unngå store kvalitetsforskjeller. Tiltakene må også ha fokus på godt læringsmiljø.

Flertallet av prosjekt som er tildelt midler fra HK-dir de siste årene inkluderer utvikling og pedagogisk bruk av digitale verktøy. Prosjektene utforsker digitale verktøy for å gjøre undervisning og vurdering mer aktiv for studentene eller nærmere praksis og arbeidsliv. Gjennom Program for studentaktiv læring skapes tverrprofesjonelle fagfellesskap på tvers av campus spesielt rettet mot aktive læringsformer, team-arbeid og aktivisering av studenter på digitale flater. Flere prosjekter har sterk tilknytning til læringssentre på institusjonen og fungerer som piloter i arbeidet med å utvikle spesifikk metodikk for oppretting og redesign av studieprogram. Gjennom aktivitetene i prosjektene utvikles kompetanse om studentaktiv læring, studentinvolvering i forskning og studentmedvirkning som spres gjennom interne og eksterne delingskanaler.

HK-dir gjennomførte i 2021 en undersøkelse for å få mer kunnskaper om hvor kandidatene innen kunstnerisk utviklingsarbeid yrkesmessig er i dag, og hvilken betydning gjennomføring av stipendiatprogrammet eller et doktorgradsprogram i kunstnerisk utviklingsarbeid har hatt for dem. Undersøkelsen viser at kandidatene har hatt et stort utbytte av å gjennomføre programmet – de er blitt tryggere som fagpersoner, har fått mer teoretisk og praktisk innsikt i fagfeltet og har utviklet seg som kunstnere. Programmet er for mange en døråpner til arbeidsmarkedet.

Mål 3: Deltakelsen til norske opplæringsaktører i internasjonalt samarbeid bidrar til å oppfylle kvalitetsmål i grunnopplæringen

SP 1: Høy mobilisering om tilskudd til internasjonalisering i barnehage og grunnopplæring

De største programmene HK-dir forvalter for grunnopplæringen er Nordisk ministerråds utdanningsprogram Nordplus og EUs utdanningsprogram Erasmus+. Det ble tildelt i overkant av 140,5 millioner NOK til grunnopplæringsaktører i disse programmene i 2021.

Nordplus har sentrale prioriteringer knyttet til nordisk og baltisk utdanningssamarbeid, men har også klare fellesnevner med Erasmus+ både med tanke på prioriteringer og muligheter. HK-dir har i 2021 hatt fokus på å øke norsk deltakelse, særlig i underprogrammene Nordplus Junior og Nordplus Voksen der det har vært en nedgang de siste årene. I en kampanje rettet mot barnehager, skoler og voksenopplæringsaktører har det blitt produsert prosjektartikler og en promoteringsfilm som er delt blant annet i sosiale medier. Årets søkertall viser at for Nordplus Voksen er den norske deltakelsen omtrent den samme i 2022 som i 2021, mens for Nordplus Junior fortsetter nedgangen i norsk deltakelse. Kampanjen førte til markant høyere besøkstall til programsiden på nettsidene. Mobiliseringsarbeid til Nordplus er et langsiktig arbeid, og informasjonsarbeidet skal evalueres og videreføres. Nordplus kan komplementere Erasmus+ og tilby muligheter og prioriteringer som Erasmus+ ikke dekker. HK-dir jobber for å påvirke eventuelle endringer i Nordplus slik at de speiler udekkede behov i norsk grunnopplæringssektor og på den måten kan mobilisere til økt deltakelse.

For Erasmus+ la overgangen til ny programperiode, og en sektor som fremdeles er preget av covid-19 pandemien, naturlig nok premissene for mye av mobiliseringsarbeidet i 2021. Et viktig mål har vært å få med institusjoner som var aktive i forrige programperiode over i den nye. Det har også vært et mål å rekruttere nye og relevante søkere, og da særlig innenfor underrepresenterte grupper.

HK-dir har særlig prioritert mobilisering til det nye tiltaket «Akkreditering i grunnopplæringen». Akkreditering gir institusjoner et medlemskap i programmet som gir dem en større mulighet til å ha et langsiktig og strategisk perspektiv på sitt internasjonaliseringsarbeid. Sektoren responderte godt på denne muligheten. Akkrediteringssøknadene viser tydelig hvordan institusjonene vil bruke Erasmus+ for å styrke arbeidet med lokale satsninger, og dette er med på å sikre forankring og kvalitet. Totalt har 161 institusjoner fått innvilget akkreditering. Videre setter Erasmus+ strategien mål om at alle fylker skal være akkreditert innen minst to sektorer. I 2021 ble åtte fylker akkreditert, hvorav fire av dem innen to sektorer.

Søkertallene til tiltaket Samarbeidspartnerskap er stabilt gode. En felles utfordring for grunnopplæringen er å rekruttere solide, relevante aktører med prosjekter som kan levere resultater som vil gi en reell effekt i sektoren. Mobilisering handler i så måte mer om kvalitet enn om kvantitet. Tiltaket Småskalapartnerskap er spesielt utviklet for å nå ut til nye deltakere, og prosjektene skal gi de deltakende institusjonene mulighet til å utvikle seg, samtidig som de får erfaring med internasjonalt samarbeid. Her har interessen vært lav i første runde og HK-dir jobber aktivt for å nå ut til nye søkere.

SP 2: Barnehager, skoler og opplæringsaktører i arbeidslivet bruker internasjonalt samarbeid og utveksling til å svare på dokumenterte behov og prioriteringer

Verdien av internasjonalt samarbeid i grunnopplæringen har fått økt oppmerksomhet i politiske dokumenter den senere tiden. Regjeringsstrategien for Erasmus+ er tydelig på at programmet skal brukes strategisk for å oppnå nasjonale mål for utdanningspolitikken. «Meld. St. 21 (2020–2021)

Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden» trekker frem at den tette koblingen mellom norsk, nordisk og europeisk utdanningspolitikk gir norsk skolesektor muligheten til å styrke eget arbeid innenfor flere av de prioriterte områdene i meldingen. HK-dir ser at meldingen gir viktige signaler overfor fylker og videregående skoler, men at den også har også overføringsverdi til øvrige deler av grunnopplæringssektoren.

Innenfor skolesektoren knytter institusjonene i stor grad arbeidet med internasjonalisering opp mot de tverrfaglige temaene i læreplanen. Dette harmonerer godt med de overordnede prioriteringene i Erasmus+, som er inkludering, digital omstilling, bærekraft og aktivt medborgerskap. Nye tiltak i ny programperiode gir økte muligheter for mobilitet for elever i grunnskole og studiespesialiserende videregående opplæring. HK-dir erfarer at mange

institusjoner nå bruker disse nye mulighetene til å legge til rette for mobilitet for å styrke fremmedspråkopplæringen.

Omstilling og tilpassing av undervisning til digitale plattformer er sentrale temaer innen voksenopplæringen, noe som er spesielt relevant da denne målgruppen ofte har lav digital kompetanse i utgangspunktet. Videre brukes internasjonalt samarbeid til å finne inspirasjon og eksempler på god praksis for hvordan forsterke det lokale samarbeidet på en måte som gir en enklere læringsreise for deltakere i voksenopplæringen.

Også i fag- og yrkesopplæringen står språk og de tverrfaglige temaene i fagfornyelsen sentralt i internasjonaliseringsarbeidet. Fokuset på personlige og sosiale ferdigheter er svært viktig for å redusere frafall innen fag- og yrkesopplæringen. Styrkingen av yrkesfaglig fordypning legger grunnlaget for mobilitet med økt mulighet for tilegnelse av etterspurt kompetanse, samtidig som nye tiltak i Erasmus både motiverer og gir rom for større deltagelse i programmet. Erasmus bidrar til samarbeid mellom regionale aktører for utvikling av prosjekter relevant for et fremtidig arbeidsmarked.

HK-dir har en viktig rolle i å støtte lokale og regionale myndigheter slik at disse kan bruke Erasmus+ strategisk for å øke kunnskaps- og kompetansenivået lokalt. I 2021 har HK-dir og fylkene, gjennom fylkesnettverket for internasjonalisering, jobbet spesielt med fagfornyelsen, fullføringsmeldingen og Erasmus+ strategien, med mål om å utvikle planer og tiltak for oppfølging. Fylkene viderefører dette arbeidet i egne nettverk og gir veiledning og støtte ut mot sine skoler og institusjoner for å sikre god kvalitet på internasjonaliseringsarbeidet. HK-dir ser at dette arbeidet bidrar til at fylker og skoler i økende grad knytter sine akkrediteringer tett opp mot lokale og regionale mål og strategier.

I kommunal sektor er kjennskap til og bruk av programmet på barnehage- og skoleeiernivå en utfordring. I 2021 lanserte HK-dir en pilotordning for økt internasjonalisering i kommunesektoren, med mål om å styrke kommunenes kunnskap om og evne til å arbeide strategisk med internasjonalisering, og bidra til økt forståelse for hvordan internasjonalt samarbeid kan brukes for å nå nasjonale og lokale mål på utdanningsfeltet. Fem kommuner deltar i piloten, som skal pågå til høsten 2022. Ingen kommuner er foreløpig akkreditert innen skolesektoren, men HK-dir håper at pilotordningen vil kunne bidra til dette over tid.

HK-dir har også god kontakt med andre aktører i sektoren som har en støttefunksjon opp mot kommuner og fylker, som KS og regionskontorene i Brussel, blant annet for å bidra til god kunnskapsoverføring og informasjonsdeling. HK-dir

er også i kontakt med Udir for å etablere samarbeid om oppfølging av Erasmus+ strategien.

SP 3: Internasjonaliseringstiltak gir kvalitetsløft og spres til andre barnehager, skoler og grunnopplæringsaktører

I 2021 publiserte HK-dir to nye rapporter om effektene av deltakelse i internasjonale utdanningsprogrammer for grunnopplæringssektoren. Rapporten «Fag og Fellesskap – Betydningen av Erasmus+ skoleutvekslingspartnerskap» har undersøkt effekter på elev-, lærer- og skolenivå i grunnskole og studiespesialiserende videregående opplæring. Rapporten viser en bred enighet om at prioriteringene for skolesektoren i Erasmus+ sammenfaller godt med verdigrunnlaget, kunnskapssynet og de tematiske tyngdepunktene i det norske læreplanverket. Deltakelse i internasjonalt skolesamarbeid fremstår som et hensiktsmessig virkemiddel, både med tanke på faglige mål og skolens brede samfunnsoppdrag. De tverrfaglige temaene og tverrfaglig samarbeid trekkes frem som særlig relevante utgangspunkt for internasjonalisering. Rapporten formidler et svært positivt bilde av elevenes utbytte, og det er særlig de «myke gevinstene» knyttet til økt kulturforståelse og personlig og sosial vekst som blir mest fremhevet. Språkutvikling fremheves også som et viktig utbytte. Undersøkelsen finner mye de samme effektene blant lærerne, i tillegg til verdien av relasjonsbygging og speiling av egen praksis. På skolenivå viser rapporten gode effekter, men at det er et potensiale for mer helhetlig skoleutvikling gjennom internasjonalt samarbeid.

Nordplus-programmet ble evaluert i 2021 og ledet til rapporten «Evaluation of Nordplus 2021». Rapporten viser at Nordplus i mange tilfeller er en døråpner for internasjonalt samarbeid, særlig for mindre og uerfarne institusjoner. Prosjektene gir styrkede nettverk og deling av kunnskap og erfaringer har i mange tilfeller ført til endring av praksis ved institusjonene. Deltakelsen er også med på å styrke digital kompetanse, samt større forståelse og interesse for nordisk kultur og språk.

Rapportene over viser tydelig at programmene fungerer som virkemidler for å oppnå mål på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. HK-dir bruker kunnskapsgrunnlaget rapportene gir aktivt ut mot ulike deler av grunnopplæringssektoren. Dette bidrar til å gi utdanningsinstitusjoner og utdanningsmyndigheter et godt beslutningsgrunnlag for internasjonaliseringstiltak, og for vurdering av effekt og måloppnåelse gjennom norsk deltakelse.

Et annet viktig bidrag til spredning av resultater er å vise frem konkrete eksempler på internasjonaliseringstiltak som har bidratt til kvalitetsløft. Erasmus+ kampanjen som ble lansert i høst er et vellykket eksempel på dette. Kampanjen har blitt godt

mottatt og fylker, kommuner og enkeltskoler har brukt kampanjematerialet til å spre informasjon og suksesshistorier i egne nettverk.

Mål 4: Norske elever og studenter tar del i et internasjonalt læringsmiljø

SP 1: Norske utdanningsinstitusjoner er attraktive internasjonalt og inngår i partnerskap for økt utdanningskvalitet

Erasmus+ er verdens største program for utdanningssamarbeid. Det gir tilgang til nettverk og fagmiljøer som åpner for kunnskapsutveksling og fører til kvalitetsutvikling i norsk høyere utdanning.

Året 2021 var et overgangsår, noe som har påvirket implementeringen av programmet. Målene for Erasmus+ har blitt mer ambisiøse, og budsjettet har blitt større. Det har fordret ambisjoner om økt norsk deltakelse i programmet, noe som er gjenspeilet i Regjeringens nye strategi for deltakelse i programmet. En av de viktigste prioriteringene i 2021 var dermed trygg overgang til den nye programperioden samt nasjonal mobilisering av nye aktører. Tildelingstallene og kvaliteten på søknadene tilsier at vi har lyktes med dette.

HK-dir har lenge jobbet systematisk med å fremme en felles forståelse av at Erasmus+ er mer enn et mobilitetsprogram. Samarbeidspartnerskap illustrerer at Erasmus+ favner bredden av kvalitetsutfordringer innenfor norsk høyere utdanning. De tverrgående prioriteringene inkludering, digitalisering og bærekraft er svært sentrale i tiltaket, og over halvparten av tildelte 2021-prosjekter har et særlig fokus på inkludering og/eller digitalisering.

Antallet norske UH-institusjoner som deltar i sentraliserte prosjekt har også økt betydelig gjennom hele perioden, særlig de siste årene. Bredden i deltakelsen har ført til at flere UH-institusjoner har fått erfaring med flere Erasmus+-tiltak. For å nå målene om økt deltakelse avholdt HK-dir ca. 20 digitale arrangement der nye muligheter ble presentert.

Det europeiske samarbeidet inkluderer også EØS-samarbeidet og Nordplus. Innenfor EØS-samarbeidet rapporteres det om at økonomiske rammer, byråkrati og manglende samordning gjør deltakelse og synergi med Erasmus+ vanskelig. I forbindelse med ny programperiode på Nordplus er synergier med Erasmus+ høyt prioritert, og programmene skal komplementere heller enn konkurrere med hverandre.

HK-dir har en sentral rolle i oppfølgingen av Panorama-strategien, sammen med Forskningsrådet og Innovasjon Norge. I 2021 utarbeidet HK-dir en handlingsplan for systematisk oppfølging av tiltak og program på tvers i organisasjonen og sammen med sektoren. Utviklingsarbeid i UTFORSK og INTPART har også vært høyt

på agendaen. I tillegg er det avholdt en rekke webinarer i samarbeid med sektoren, og HK-dir jobber systematisk med uteapparatet. Også Panorama-arbeidet har vært preget av pandemien, men det synes likevel å være stor interesse for samarbeid, og HK-dir ser at systematisk arbeid rettet mot enkeltland gjenspeiles i økt tilsøkning til virkemidlene.

I UTFORSK ble det tildelt støtte til 35 nye fireårige prosjekter (tildelingsrate 43 %). Det ble også tildelt 3 toårige prosjekter med Sør-Korea. Fagmiljøene legger større vekt på utvikling av digitale samarbeidsformer og utvikling av ulike modeller for digitale kurs. De fleste prosjektene samarbeider om kurs og tematikker som bidrar til kunnskap og kompetanse som er relevant for implementering av Agenda 2030.

Norske utdanningsaktører deltar også i prosjekter med land utenfor Europa og de prioriterte samarbeidslandene, i stor grad sentrert rundt bærekraftsmålene. Det var rekordstor interesse for NORPART-utlysningen i 2021, med 151 søknader fordelt på 19 norske institusjoner. 205 mill. kr ble tildelt 28 prosjekter (tildelingsrate 18 %), hvorav to ved nye og underrepresenterte institusjoner og seks nye partnerland. Dette gjør at flere norske studenter vil kunne ta del i internasjonale læringsmiljø, med globale innslag.

205 millioner ble tildelt 28 utdanningspartnerskap med land i sør gjennom NORPART i 2021.

SP 2: Norske elever og studenter har internasjonale studieopphold av høy kvalitet

Mobilitetsarbeidet i 2021 var preget av pandemien. Tallene for studentmobilitet er lavere enn i 2020 og markant lavere enn i 2019. Institusjonene har prioritert å sende studenter til Europa, mens den globale mobiliteten har vært nærmest fraværende. Institusjonene rapporterer om høy interesse blant studentene, spesielt sammenliknet med høsten 2020. Sammen med økende framtidige budsjetter i Erasmus+ regner vi med at man kan komme tilbake til pre-pandemi tall innen få år. Ett av de sentrale fokusområdene for HK-dir i 2021 har vært oppfølging av stortingsmeldingen *En verden av muligheter – Internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning*, gjennom blant annet tildeling til 16 prosjekter

som skal øke utvekslingen i 3-årige profesjonsutdanninger. Prosjektene fikk selv mulighet til å definere hva som må gjøres for å nå målet om økt mobilitet, med fokus på læringsutbytte, strukturer for mobilitet og kulturendring. Prosjektene vil i løpet av de neste årene gi eksempler og modeller for arbeid med økt mobilitet i de rammeplanstyrte utdanningene. I tillegg er det i programmet NOTED tildelt midler til fire nye prosjekter som skal skape bærekraftige strukturer for økt mobilitet og internasjonalisering i grunnskolelærerutdanningene.

En av pilarene innenfor arbeidet med internasjonalt læringsmiljø er virtuelt samarbeid. I 2021 har norske institusjoner i enda større grad tatt i bruk virtuell utveksling som metode. Arbeidet med virtuelle samarbeidsformer kan også gi positive effekter på fysisk mobilitet på lengre sikt. Et godt eksempel er Dikus samarbeid med ACE, hvor norske institusjoner har fått veiledning i å utvikle COIL (Collaborative Online International Learning) med amerikanske partnere. Dette initiativet svarer på sektorens behov for økt kompetanse om virtuelle former for mobilitet. Totalt deltok 47 norske studenter i første halvår. Studentene rapporterer om svært høye læringsutbytter innenfor blant annet interkulturell læring og økte samarbeidsevner. Institusjonene planlegger å fortsette arbeidet i det kommende året. Også innenfor Erasmus+ har virtuell utveksling fått større plass. Alle mobilitetsopphold kan nå gjøres blandet, med en virtuell komponent. I tillegg er Blended Intensive Programmes (BIP) nå en mulighet, kort, fysisk mobilitet med en obligatorisk virtuell del. De skal nå studenter fra ulike bakgrunner, fagfelt og studienivå. I Norge fikk 16 institusjoner tildelt midler til å utvikle 36 BIP-er.

Også elevers muligheter og interesse for utveksling har blitt rammet av pandemien, blant annet gjennom manglende vaksiner for de under 18 år og stadig endring i reiseregler. Utvekslingsorganisasjonene som tilbyr Vg2-utveksling opplevde en økning i antall elever høsten 2021, men tallene er fortsatt lave. HK-dir har fortsatt arbeidet med å utrede og iverksette tiltak som kan medvirke til å forbedre elevenes opplevelser knyttet til vertsfamilier og kontaktperson i utlandet. De fleste fylkeskommunene avlyste alle utenlandsreiser for elever høsten 2021. Det er planlagt et nasjonalt seminar våren 2022 for fylkeskommuner og videregående skoler for å øke kjennskapen til utvekslingssamarbeid.

Det er stadig en utfordring å sikre søkere fra hele landet, nok antall gutter og å rekruttere søkere med lavere sosioøkonomisk status. Behovsprøvd stipend kan være et økonomisk incentiv som bør vurderes. Skolerådgivere spiller også en nøkkelrolle. Høsten 2021 lanserte HK-dir et nettkurs i mobilitetsveiledning for disse. Målet med kurset er å heve kompetansen hos rådgiverne slik at flere elever reiser ut. Kurset er blitt godt mottatt og er spredt til rådgivere og karriereveiledere over

hele landet. Omtrent 70 brukere har tatt kurset så langt, og kurset vil spres ytterligere i 2022.

SP 3: Informasjon og møteplasser legger til rette for økt internasjonalt utdanningssamarbeid

Pandemien har preget HK-dirs bruk av møteplasser også i 2021. I stor grad har informasjonsdeling og mobiliseringsarrangement vært digitale. Første del av 2021 var det mindre aktivitet rundt internasjonale muligheter for studenter, elever og ansatte grunnet korona. Høsten 2021 tok dette seg opp. Antall arrangementer rettet mot UH-sektoren har økt betraktelig. Nedslagsfeltet er også større da flere har kunnet delta på møtene, selv om det høye antall arrangementer er ressurskrevende. Diku har også opprettet flere nye møteplasser de siste årene, f.eks. SAMPRO, et nettverk for administrative Erasmuskoodinatorer på prosjektsamarbeid. Vi har videreført de digitale møtene for UH-sektoren med tema internasjonal studentmobilitet, med mål å legge til rette for erfaringsutveksling og deling av beste praksis. Tema har vært pandemien, aktiv avmelding, prioriterte samarbeidsland og GDPR. Møtene oppfattes i stor grad som nyttige av sektoren. Erasmusseminaret var også i år digitalt, med positive tilbakemeldinger.

Møteplass Kina arrangeres av HK-dir og Forskningsrådet for å øke bevisstheten om praktisk-operative utfordringer og muligheter i kunnskapssamarbeid med Kina. Det første møtet ble arrangert våren 2021.

HK-dir har to omfattende kampanjer på digitale flater for å promotere og øke antall søkere til internasjonalt utdanningssamarbeid gjennom Erasmus+ og Nordplus. Disse fortsetter i 2022.

HK-dirs arbeid med profilering av Norge som studie- og samarbeidsland blir gjort både gjennom digitale kanaler og tilrettelegging for sektoren. Opprettelsen av HK-dir har allerede ført til tettere samarbeid med utdanning.no om data samt felles webinar med NOKUT. Merkevaren Study in Norway er et sentralt verktøy for arbeidet, og vi har ferdigstilt ny grafisk profil og innholdsstrategi. Det er også gjennomført et forprosjekt for ny versjon av nettstedet.

Mål 5: Diku gir et godt kunnskapsgrunnlag til å utvikle politikk, ledelse og undervisning

SP 1: I samarbeid med sektorene utvikle og formidle kunnskap om tilstand og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning

Tilstandsrapport for høyere utdanning 2021 ble lansert i mai, og data fra 2020 viste betydelig økning både i antall søkere til høyere utdanning, antall registrerte

studenter og antall uteksaminerte. Det kan være flere konsekvenser av koronapandemien som er årsak til disse endringen, for eksempel pandemiens negative påvirkning på arbeidsmarkedet og muligheten for å studere i utlandet.

Fagspråk i akademia var en mye omtalt sak i 2021. Rapporten som analyserer språkstrategier i høyere utdanning pekte på at universiteter og høyskoler ikke i tilstrekkelig grad etterlever sine egne språkstrategier.

Rapporten Digital tilstand ble lansert i desember 2021. Formålet med undersøkelsen Digital tilstand 2021 var å gi innsikt i støttemiljøers arbeid med og rolle i digitalisering i utdanning ved UH-institusjonene. Karleggingen viser at institusjonene har organisert støttefunksjoner på mange ulike måter. Støttemiljøene består ofte av flere typer støttefunksjoner, og de fleste enhetene har en tverrfaglig og bred kompetanseprofil med flere arbeidsområder. Tilbudene tilrettelegges mot fagansattes behov, og det foregår mye utviklingsarbeid og samarbeid på tvers av egen institusjon. Støttemiljøenes oppgaver og arbeidsmåter har vært betydelig påvirket av koronapandemien, men det ser ut til at de har klart å ivareta det økte behovet for kompetanseheving og oppfølging av fagansatte. Av viktige satsinger fremover ser støttemiljøene blant annet behov for økt satsing på digitalisering og ledelsesforankring av denne, helhetlig og systematisk satsing på kompetanseheving for fagansatte, samt mer pedagogisk utviklingsarbeid og forskning på undervisning og digitalisering. Tilstandsrapport for høyere yrkesfaglig utdanning 2021 viste at tallet på fagskolestudenter økte med nesten 5 000 i 2020 til over 23 000 studenter. Pandemien har hatt konsekvenser for sektoren, og flere tiltak har blitt satt inn for å øke studietilbudet i bransjer som har blitt rammet av økt arbeidsledighet. Fleksible utdanningsformer har fått en viktigere posisjon de siste årene. Gjennomstrømmingen i fagskoleutdanningene økte betydelig i 2020.

HK-dir har levert kunnskapsgrunnlag til utviklingen av ny Langtidsplan for forskning og høyere utdanning. I høringsinnspillet vektla HK-dir betydningen av utdanning og kompetanse for å oppnå planens mål og prioriteringer. Studentene må kobles på forsknings- og innovasjonssamarbeidet, og tverrfaglig, tverrsektorielt og internasjonalt samarbeid må styrkes. HK-dir vurderte videre at tiltak og forventninger i opptrappingsplan for utdanningskvalitet i eksisterende plan har bidratt til å gi fart og retning til arbeidet for økt kvalitet i høyere utdanning.

HK-dir har levert kunnskapsgrunnlag for fem opptrappingsplaner for utdanningskapasitet basert på gjennomgang av framskrivinger og

scenarioanalyser og identifisering av områder med særskilte behov for økt utdanningskapasitet. De fem områdene er: Høyere yrkesfaglig utdanning, Utdanning i pleie- og omsorgsfag/sykepleie, IKT-kompetanse, Videreutdanning og Tverrfaglig utdanning og forskning. I tillegg foreslår Diku å evaluere rekrutteringssituasjonen og vurdere nye tiltak for grunnskolelærerutdanningene.

Rapporten Kartlegging av studiesentre: Organisering og rammebetingelser bidrar til økt kunnskap om hvilke studiesentre som finnes i Norge, hvor de er lokalisert, hvordan de er organisert og finansiert, og hvilke utdanningstilbud de gir.

Rapporten inngikk som et viktig kunnskapsgrunnlag for strategien for desentralisert og fleksibel utdanning, som regjeringen la fram i juni.

Rapporten Pedagogikk, innovasjon og digital teknologi i utviklingsprosjekt i høgare utdanning viser blant annet at utviklingsprosjektene tar i bruk digitale verktøy enten for å bidra til økt studentaktivitet i undervisnings- og læringsprosessen eller til å gjøre undervisningen mer praksisnær.

SP 2: I samarbeid med sektorene utvikle og formidle kunnskap om hvordan internasjonalt samarbeid og utveksling bidrar til kvalitetsutvikling i barnehage og grunnopplæring

For å styrke kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med internasjonalisering i grunnopplæringen har HK-dir bestilt rapporten «Fag og fellesskap: Betydningen av Erasmus+ skoleutvekslingspartnerskap». Rapporten presenterer funn fra en undersøkelse om utbytte for elever, lærere og skoler etter deltakelse i Erasmus+ skole-til-skole-partnerskap og skoleutvekslingspartnerskap. Resultatene ses i lys av prioriteringene i Erasmus+ og nasjonale og lokale målsettinger på utdanningsfeltet, og viser at det er stor grad av samsvar. Utbytte for både elever og ansatte, samt forankring i ledelse og organisasjon er elementer som blir analysert i undersøkelsen.

Kunnskapsgrunnlaget for den årlige rapporten Norsk deltakelse i Erasmus+ i grunnopplæringen har vært grunnlag for høringsinnspill til Fullføringsreformen og bidrag til kapittel 7.4 «Kvalitet gjennom internasjonalt samarbeid» i samme stortingsmelding og for innspill til regjeringens Strategi for deltagelse i Erasmus+ og Det europeiske utdanningsområdet.

Mål 6: Diku har god arbeidsdeling og samordning med andre forvaltningsorganer

SP 1: Diku samarbeider med andre myndighetsorganer innenfor utdanning og forskning med sikte på god arbeidsdeling og økt effektivitet

HK-dir samarbeider med andre myndighetsorgan innenfor forskjellige områder som forvaltning, kommunikasjon, analyse, datadeling og arrangement, i tillegg til faste møtepunkter mellom ledelsen i HK-dir og ledelsen i andre virksomheter underlagt KD.

I 2021 har HK-dir samarbeidet om forvaltning av virkemidler med flere myndighetsorgan innenfor utdanning og forskning, data og statistikk, som for eksempel Forskningsrådet og Innovasjon Norge i arbeidet med oppfølging av ny Panoramastrategi, bruk av uteapparatet og samarbeid knyttet til arbeidsfellesskapsstillinger i India, Brasil og Japan.

SP 2: Diku tilbyr bedre og mer effektive tjenester og arbeidsprosesser gjennom digitalisering

Det strategiske arbeidet med digital transformasjon, hvor digitalisering, virksomhetsstyring, gevinstrealisering, strategi og organisasjonsutvikling ble sett på i sammenheng, fortsatte i Diku inn i 2021, men ble satt på vent i forbindelse med etableringen av HK-dir. Arbeidet med tilrettelegging, tilgjengeliggjøring og automatisering av rutiner for innhenting av data har vært prioritert og det har blitt innført flere sky-tjenester.

Pandemien har ført til at arbeidet med digitale og hybride arrangement fortsatt er et prioritert område. Faggruppen for digitale og hybride arrangement i HK-dir leverte en rapport i februar 2021 som oppsummerte utfordringene og ga råd for det videre arbeidet. Kort oppsummert ser gruppen et stort behov for mer effektivisering og profesjonalisering av arbeidet med arrangementer gjennom å tenke mer helhetlig og utvikle flere felles standarder, samtidig som en kan legge til rette for nytenking og utprøving av nye verktøy og konsepter. Det er et stort behov for kunnskapsdeling og støtte i organisasjonen. Arbeidet vil fortsette i 2022 i HK-dir.

3.3 Norsk senter for forskningsdata (NSD)

Hovedmålet for arbeidet med Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) som ble overført fra NSD til HK-dir 1. juli i 2021, har vært å sikre, effektivisere og modernisere systemer og tjenester for kunnskapsgrunnlaget i sektoren. 2021 har vært et produktivt år der faste oppgaver og prosjekter i stor grad har blitt levert etter planen. Det er arbeidet videre med tilrettelegging og modernisering av systemer og data for å forenkle søk, innrapportering/registrering og utlevering, tilgjengeliggjøring på web og i api, der man kan laste ned til eget bruk. Brukere har dermed flere muligheter til å få tilgang til data i DBH.

Det ble i 2021 som tidligere år bevilget et samlet tilskudd fra KD til drift av DBH, herunder til: DBH, DBH-fagskoler (DBH-F), DBH-økonomi, Selskapsdatabasen, KD- og NOKUT-portalen, Kanalregisteret, ERIH PLUS og NPI. Av tilskuddet på 17,9 millioner kroner ble 13,2 millioner kroner overført fra 1. juli 2021 til HK-dir.

Brukergruppene er forskjellige og har ulike behov i kontakt med DBHs sine systemer. Hovedoppdragsgiver og bruker har vært KD og annen forvaltning. I tillegg til institusjoner, skoler og forskere/forskeradministrator som skal rapportere/registrere opplysninger, eller superbrukere som søker etter eller henter data til analyse.

DBH lanserte nye nettsider i 2021 med ny teknologi og struktur. For DBH-F er det arbeidet videre med moderniserte nettsider. Selskapsdatabasen er publisert i ny utgave og det er fortsatt arbeid med nye Dimp. KD-portalen er omstrukturert og det er arbeidet videre med utvikling av NPI-tjenesten. I Kanalregisteret og ERIH PLUS er innhold og informasjon basert på andre kilder og systemer innen publiseringstjenester i Norge og internasjonalt, for å gi brukere innen forskning mer oppdatert informasjon. Det er arbeidet med å automatisere informasjonsinnhenting og -deling.

Tilskudd til Utviklingsprosjekt DBH tjenester i Sky, ble videreført til HK-dir via tilleggsbevilgning på 1,1 millioner kroner i desember 2021. Målet har vært å modernisere, sikre og videreutvikle systemer for brukerne ved å overføre alle systemer og tjenester til lagring i Sky under HK-dir-domenet. Sky-prosjektet ble 60 prosent gjennomført i 2021. Det gjenstår derfor noe arbeid med Sky-lagring i 2022. Prosjektet er i tråd med anbefaling av lagring av systemer og data i sektoren, og har medført mer modernisering av systemer og bedre sikkerhet for tjenester til brukerne.

3.4 Unit

Sikt rapporterer i sin årsrapport for 2021 samlet på hele Units tildelingsbrev for 2021, med en systematisk gjennomgang av alle mål og styringsparametere. Sentrale aktiviteter og resultater fra porteføljen som ble overført fra Unit til HK-dir 1. juli er også gjengitt her.

Mål 1: Digitaliseringen av universitets- og høyskolesektoren er godt samordnet og styrt

Ansvar for nasjonal samordning og overordnet forvaltningsansvar på IKT-området ivaretas blant annet gjennom prosessene i den etablerte samstyringsmodellen. Gjennom denne modellen og prosessene for tjeneste- og porteføljestyling samt strategi- og handlingsplanarbeid, har institusjonene kontinuerlig brukervedvirkning og innflytelse på forvaltning og utvikling av fellestjenester i høyere utdanning og forskning.

SP 1: Forankrede og forpliktende mål, strategier og handlingsplaner for digitalisering

Strategi for digital omstilling

15. januar leverte Unit utkast til ny digitaliseringsstrategi for universitets- og høyskolesektoren til departementet, i tråd med oppdrag i tildelingsbrev for 2020. Prosessen som ledet frem til utkastet var preget av åpenhet, involvering og forankring. Unit var sekretariat for arbeidet i en arbeidsgruppe med representanter fra utdanningsinstitusjonene, næringslivet og studentorganisasjonene.

Departementet lanserte *Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren (2021–2025)* 10. september. Strategien inneholder innsatsområder og tiltak som er viktig for å styrke kvaliteten på forskning og utdanning. De vil og kunne styrke institusjonenes kunnskapsrolle i samfunnet, og sektorens bidrag til verdiskaping og omstilling.

HK-dir er gitt en samordnings- og pådriverrolle for digitaliseringen i sektoren og et oppfølgingsansvar for at strategien blir implementert i samarbeid med institusjonene, Sikt, NOKUT og Forskningsrådet. HK-dir har òg fått i oppdrag å revidere gjeldende handlingsplan i tråd med innholdet i den nye strategien og vil ha et oppfølgingsansvar for denne.

Samstyringsmodell og handlingsplan for digitalisering

Samstyringsmodellen for digitalisering i høyere utdanning og forskning er videreført i 2021. Modellen har fortsatt å gi institusjonene medvirkning og innflytelse gjennom deltakelse i fora for prioritering, styring og forvaltning av felles digitaliseringstiltak og fellestjenester i sektoren. *Handlingsplan for digitalisering i*

høyere utdanning og forskning (2019–2021) har ligget til grunn for prioriterte satsinger også i året som har gått, og det er igangsatt og gjennomført prosjekter innenfor alle handlingsplanens fagområder. Viljen til å iverksette felles tiltak har vært stor, ambisjonsnivået høyt, og nærmere 20 tiltak er iverksatt i handlingsplanperioden. I 2021 har *Digitaliseringsstyret for høyere utdanning og forskning* blant annet vedtatt å etablere en felles datadelingstjeneste, igangsatt et større arbeid med modernisering av Felles Studentsystem, igangsatt en satsing på felles analyseplattform som muliggjør ledelsesinformasjon og beslutningsstøtte, og startet utredninger knyttet til gjenbruk av forskningsadministrativ informasjon og verktøy for forskningsdata.

Digitaliseringsstyret for høyere utdanning og forskning godkjente i 2021 fire nye prosjekter for fellestjenester som finansieres av felles investeringsmidler.

Digitaliseringsstyret gjennomførte seks møter i 2021, og behandlet tretten vedtakssaker som har vært forhåndsbehandlet av fora i samstyringsmodellen. Styrets mandat og sammensetning ble revidert høsten 2020, det nye styret ble konstituert 1. mars 2021.

Ansaret for oppfølging av de strategiske fagutvalgene er overført til HK-dir, som vil bruke fagutvalgene og Digitaliseringsstyret i videre arbeid med implementering av strategi for digital omstilling og revidering av handlingsplan. Sikt viderefører inntil videre Digitaliseringsstyret og tjenesterådene for prioritering og styring av fellestjenestene. Samstyringsmodellen skal revideres i 2022 som følge av ny strategi og handlingsplan, og etableringen av Sikt og HK-dir.

SP 2: Effektiv og profesjonell styring av prosjektportefølje og fellestjenester

Unit skal i henhold til vedtektene utføre porteføljestyling og koordinering og oppfølging av nasjonale utviklingsprosjekter og fellestjenester, og har også i 2021 gjennomført tiltak for å ivareta oppgaven.

Porteføljestytingsprosessen er iverksatt i tråd med vedtatt porteføljeåndbok og det er etablert standardisert rapportering for prosjektene i den nasjonale digitaliseringsporteføljen. Prosjektporteføljen behandles i alle mter i Digitaliseringsstyret og alle prosjekter rapporterer i tråd med rapporteringsstandarden.

Modell for felles investeringer er iverksatt og prosess for innhenting og fordeling av felles investeringsmidler er etablert. Ramme for felles investeringsmidler p 37,5 millioner i 2021 ble vedtatt i mttet i november 2020, og Digitaliseringsstyret godkjente i 2021 fire nye prosjekter for fellestjenester som finansieres av felles investeringsmidler. Denne porteføljen besto av totalt åtte prosjekter ved utgangen av 2021.

Digitaliseringsstyret har vedtatt enhetlig betalingsmodell som skal gjelde for nye fellestjenester i den nasjonale porteføljen, og digitaliseringsstrategien og handlingsplanen er førende for målsetningen med enhetlig betalingsmodell. Det er iverksatt prosesser for å utarbeide rammeverk for gevinstrealisering.

Mål 2: God tilgang til fellestjenester som er innovative, effektive og har høy kvalitet for høyere utdannings- og forskningssektoren

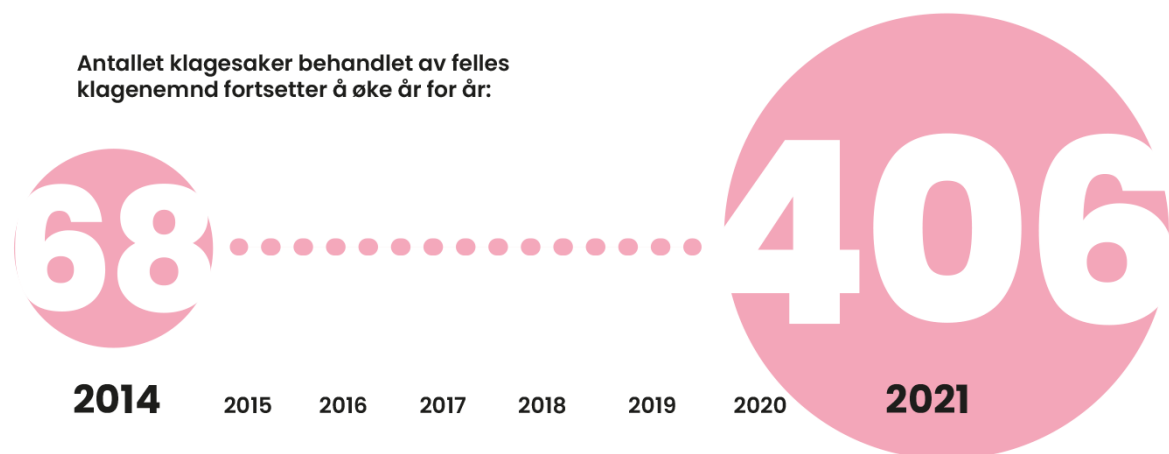
SP 1: Brukervennlige og fremtidsrettede fellestjenester og systemer for utdanning, forskning og administrasjon

Felles klagenemnd for universiteter og høyskoler

Sakene som behandles omfatter annullering av eksamener m.m., bortvisning, og utestenging p grunn av dokumentfalsk, fusk, uskikkethet eller merknader p politiattest. Felles klagenemnd behandler også klager p utdanningsinstitusjonenes avgjørelser om innsyn.

Felles klagenemnd fatter endelige vedtak, og avgjørelsene er derfor retningsgivende for de vurderinger som klagenemnda ved hver enkelt institusjon gjør i tilsvarende saker.

Sekretariatet for Felles klagenemnd ble i 2021 overført fra Unit til HK-dir, og har i løpet av året opplevd stor økning i antall klagesaker. Sekretariatet mottok 406 saker (387 studentsaker og 19 klagesaker etter offentleglova) i 2021. I 2020 mottok sekretariatet 144 studentsaker, som er en 100% økning i saksmengden.

Kunnskapsdepartementet har bedt direktoratet legge til rette for at klagesaker behandles innen forsvarlig saksbehandlingstid, siden lang saksbehandlingstid vil ha uheldige konsekvenser både for studentene og for UH-institusjonene. Unit/HK-dir har hatt utfordringer med å imøtekomme KDs føring bl.a. på grunn av redusert bemanning i sekretariatet i 2021. Den samlede saksbehandlingstiden for klagesakene som behandles i nemnda er pr. 31.12.2021 ca. 17 måneder (inklusive ca. 10 måneders saksbehandlingstid hos institusjonene).

Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning

Nemnda behandler saker om opptak gjennom samordnet opptak, annullering av eksamen m.m., utestenging, bortvisning, vurdering av skikkethet og krav til politiattest. Nemnda behandler likevel ikke klager på fagskolenes opptaksvedtak om realkompetanse eller spesielle opptakskrav.

I 2021 har nemnda behandlet fem saker, hvorav en handlet om opptak, en om annullering og utestenging på grunn av fusk, og tre om vurdering av skikkethet.

Unit/HK-dir har i 2021 bidratt i arbeid med å revidere forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning. NOKUT har fått delegert forvaltningsansvar for forskriften, og departementet har forutsatt et samarbeid med Unit/HK-dir særlig om forskriftsbestemmelsene som gjelder opptak, rangering, skikkethet, politiattest og klagenemnd.

SP 2: Utvikling og forvaltning av fellestjenestene i tråd med sektorens behov

Med bakgrunn i Digitaliseringsstrategi for universitets- og høyskolesektoren (2017–2021) har Unit i samarbeid med sektoren utarbeidet Handlingsplan for digitalisering i høyere utdanning og forskning (2019–2021). Alle nye initiativer som kommer gjennom fagutvalg eller tjenesteråd må ha en sterk forankring til handlingsplanen, basert på sektorens behov, for å igangsettes.

I 2021 har arbeidet med veikart for de ulike tjenesteområdene fortsatt, dette for ytterligere å konkretisere og legge plan for videreutvikling av tjenestene. For å kunne utnytte ressursene slik at de gir størst mulig nytte er det viktig med helhetlig prioritering i sektoren innen de ulike områdene.

Alle fellestjenester omfattes av modellen for brukerinvolvering i den etablerte samstyringsmodellen, med unntak av enkelte tjenester som er planlagt avviklet i nær fremtid. I disse tilfellene skjer brukerinvolvering gjennom prosjekter som skal etablere nye tjenester til erstatning for de som avvikles.

Flere digitale møter i de ulike foraene har styrket møtedeltakelsen og dette har gitt god samhandling. Virksomhetene har delt sin kunnskap og erfaring og i fellesskap løst mange utfordringer på ulike områder.

SP 3: Tilrettelegge for innovasjon og transformasjon

I tråd med *Handlingsplan for digitalisering i høyere utdanning og forskning (2019–2021)* er mange initiativer for fellestjenester til UH-sektoren prioritert. Dette vil muliggjøre realisering av innovasjon og transformasjon til nye områder.

Digitaliseringsstyret vedtok i 2021 etableringen av en felles datadelingstjeneste for kunnskapssektoren. Denne tjenesten tilbyr en plattform og et arkitekturrammeverk for datadeling, og bygger videre på leveransene fra prosjektet Datadeling som Unit har ledet. Dette legger til rette for at data i sektoren skal registreres en gang, og kunne deles på tvers av institusjonene på en enkel og sikker måte. Dette vil stimulere til innovasjon både i og utenfor sektoren: Institusjoner kan utvikle brukernære tjenester for spesifikke formål, og disse tjenestene kan deles med andre i sektoren hvis det er behov for det. Private aktører kan benytte seg av datadelingsplattformen til å utvikle og tilby tjenester som kan utfylle Units og institusjonenes egne applikasjoner.

Ansaret som har ligget til Unit for å utvikle og forvalte en felles IKT-arkitektur for UH-sektoren er overført til HK-dir. Unit/HK-dir har i 2021 utarbeidet utkast til referansearkitektur for datadeling i høyere utdanning og forskning. Arkitekturen er blitt til i samarbeid med sektorene, og består av et målbilde og et sett av spilleregler for deling av data. Kunnskapssektorens datafellesskap (KUDAF) bygger på og utvider referansearkitekturen ved å tegne et større målbilde for hele kunnskapssektoren (se mål 5 SP 1 for mer omtale av KUDAF). Arbeidet bidrar til en bedre koordinert og enhetlig IT-utvikling i høyere utdanning og forskning, og til økt effektivitet og innovasjonskraft.

Mål 3: Informasjonssikkerhet og personvern i høyere utdanning og forskning er styrket

Digitaliseringsstrategien legger vekt på at universiteter og høyskoler har et selvstendig og bevisst forhold til informasjonssikkerhet og personvern som en kritisk suksessfaktor for egne digitaliseringsstrategier og strategiske satsinger. Dette er spesielt viktig i kunnskapsvirksomheter hvor forvaltning og foredling av store informasjonsmengder utgjør en viktig del av kjernevirksomheten.

Kunnskapsdepartementet ønsker at virksomheter innen høyere utdanning skal ha et spesielt fokus på informasjonssikkerhet og personvern. KD har samtidig satt som mål å styrke egen styring av informasjonssikkerhet på sektornivå og gitt Unit/HK-dir ansvaret for den løpende sektorstyringen av informasjonssikkerhet og personvern. Her gjøres også en årlig gjennomgang av sektoren.

SP 1: Bedre deteksjons- og analysekapasitet og økt evne til å håndtere trusler

Arbeidet med forvaltning av styringsmodell for informasjonssikkerhet og personvern i UH-sektoren er videreført i 2021. Målet med styringen er at informasjonsverdier sektoren forvalter sikres på en god måte, at personvernet ivaretas og at rettslige krav etterleves. Sektorstyringen gir i tillegg KD grunnlag for prioriteringer og beslutninger basert på sektortilstanden på områdene informasjonssikkerhet og personvern. Effekten for institusjonene er tydeligere retning for og tettere oppfølging av arbeidet, oppfølging av etterlevelse av policy for informasjonssikkerhet og personvern, oppfølging av måloppnåelse på området, riktigere prioriteringer samt tilpasset veiledning.

Evne til å håndtere trusler forutsetter god oversikt over trusselbildet og tilstanden på området. Tilstands- og risikovurderingen utarbeidet av Unit/HK-dir i 2021 viser høyere grad av etterlevelse av rettslige krav. Vurderingen peker samtidig på et skjerpet trusselbilde som krever jevn innsats i sektoren for å videreutvikle evnen til å forebygge og håndtere hendelser samt bygge og vedlikeholde kompetansen på området. Vurderingen peker på følgende trender:

- 1) Dobling i det totale antallet rapporterte hendelser og avvik hos direktoratene og selskapene.
- 2) Dobling i antallet avvik som universitetene og høyskolene meldte til Datatilsynet.
- 3) Flere tilfeller av datainntrengning hvor statlige eller statsstøttede hackergrupper mistenkes å stå bak.
- 4) Noen flere hendelser hvor oppdagelses- og reparasjonstiden er lengre enn hva vi har sett tidligere

- 5) Særlige bekymringer – høyt antall kompromitterte brukerkontoer, evnen til å forebygge og håndtere løsepengevirus, og statlige hackergrupper.

Cybersikkerhetssenteret for forskning og utdanning er etablert i 2021 som det viktigste sektortiltaket for å redusere risiko på området og sørge for bedre deteksjons- og analysekapasitet samt økt evne til å håndtere trusler. Oppstarten er finansiert av Unit som en del av en fireårig økt satsing på styrking av arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern. Denne satsingen hadde sin oppstart i 2019 og løper ut 2022. Cybersikkerhetssenteret er utpekt som sektorvist responsmiljø (SRM) av Kunnskapsdepartementet og skal dekke alle KDs underliggende virksomheter. Senteret arbeider med deteksjon og analyse av cybertrusler og bistår ved alvorlige sikkerhetshendelser. Senteret følger opp nettmisbruk, blokkerer uønsket trafikk og distribuerer informasjon om kjente sårbarheter, trusler og trusselaktører basert på et stort nasjonalt og internasjonalt nettverk som virksomhetene selv blir en del av.

Cybersikkerhetssenteret har i løpet av 2021 etablert et tilbud av konkrete tjenester som kan kjøpes av alle virksomheter i norsk kunnskapssektor som en basispakke innen tre hovedområder: 1) beskytte og opprettholde, 2) oppdage, 3) håndtere og gjenopprette.

SP 2: Økt kompetanse på informasjonssikkerhet og personvern i sektoren

Unit/HK-dir formidler beste praksis på området informasjonssikkerhet og personvern, og har høsten 2021 utarbeidet følgende temarapporter:

- Ledelsens styring og kontroll av arbeidet med informasjonssikkerhet. Rapporten gir institusjonene en veiledning i beste praksis for å gjennomføre *Ledelsens gjennomgang*.
- Pandemi håndteringen – betydningen for informasjonssikkerhet og personvern hos universiteter og høyskoler. Rapporten gir KD kunnskap om konsekvenser av pandemien for informasjonssikkerhet og personvern ved institusjonene omfattet av styringsmodellen.

Cybersikkerhetssenter for forskning og utdanning har i 2021 bidratt til kompetanseheving bl.a. gjennom:

- Gjennomført engangs sårbarhetsscan av de virksomhetene som KD har eierstyring av, med tilhørende rapportering til virksomhetene, Unit og KD.
- Løpende avholdt møter i *Forum for informasjonssikkerhetsansvarlige* i sektoren, hvor relevante felles problemsstillinger har vært diskutert.
- Økning i antallet gjennomførte øvelser.

- Konkrete bidrag i forbindelse med *Sikkerhetsmåneden* i samarbeid med sikresiden.no, i form av nanolæring, podcastepisoder og et eget seminar.

Mål 4: Mer åpen forskning

SP 1: Koordinerte tiltak for åpen forskning

Unit fikk i 2021 tildelt 10,7 millioner kroner til støtteordningen for åpne norskspråklige tidsskrifter innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Ordningen løper fra 2021 til 2024. I 2021 var Units oppgaver knyttet til fakturering og innhenting av årlige rapporter. Fra 2022 ligger ordningen formelt under HK-dirs ansvarsområde.

SP 3: Økt tilgjengelighet til forskningsdata

For at forskningsdata skal være tilgjengelige for gjenbruk, må de både være arkivert på en måte som kan gjøre dette mulig, og det må finnes søketjenester som gjør det mulig å finne dem. En utredningsgruppe bestående av 10 forskere og 2 bibliotekarer, støttet av et sekretariat bestående av Unit (fra 2022 HK-dir), Forskningsrådet, NSD og ekstern konsulenthjelp, kartlagt hva som i dag finnes av infrastrukturer og tjenester for forskere som ønsker å gjøre sine data gjenbrukbare og hva som mangler for at de skal kunne gjøre dette på en hensiktsmessig måte. Arbeidet ble startet opp i april 2021, og utredningsgruppen leverer sin rapport i mars 2022. Anbefalingene fra utredningsgruppen vil blant annet bli brukt som grunnlag for Datainfrastruktur-utvalget og som innspill til arbeidet med revidering av handlingsplan for digital omstilling.

Mål 5: Unit har god arbeidsdeling og samordning med andre forvaltningsorganer

SP 1: Unit samarbeider med andre myndighetsorganer innenfor utdanning og forskning med sikte på god arbeidsdeling og økt effektivitet

Våren 2021 fikk Kompetanse Norge og Unit i oppdrag å utrede videre et forslag fra de to etatene om etablering av en digital kompetanseplattform for livslang læring. Endelig utredning fra HK-dir ble oversendt departementet 8. november 2021, og er ment å gi et grunnlag for videre prosess med å vurdere igangsetting og finansiering av tjenester og infrastruktur. Lånekassen har vært en samarbeidspartner i prosjektet. For å sikre involvering og forankring hos relevante aktører, ble det opprettet to arbeidsgrupper; en for partene i arbeidslivet og en for ulike typer kompetansetilbydere. I tillegg ble det underveis i prosjektperioden gjennomført møter med eksterne aktører, som Nav, NOKUT og Vigo. Formålet med tiltaket er å stimulere til økt deltakelse i utdanning og opplæring på både individ- og virksomhetsnivå.

Unit leverte tidlig i 2020 en konseptutredning for fremtidig deling av data i kunnskapssektoren. I 2021 har Unit/HK-dir gjennomført et forprosjekt som detaljerer det anbefalte konseptet. Sluttrapporten HK-dir leverte 1. november inkluderte en anbefaling om å organisere det videre arbeidet i et program, med HK-dir som overordnet ansvarlig og Sikt som ansvarlig for teknisk infrastruktur. Programmet går under navnet Kunnskapssektorens datafellesskap (KUDAF). KUDAF vil tilby en infrastruktur som gir oversikt over data i kunnskapssektoren, og sørge for tryggere, enklere og bedre deling av data. En viktig forutsetning for å lykkes med bedre deling av data er at alle virksomheter prioriterer arbeidet med «orden i eget hus». På oppdrag fra departementet er det i 2021 gjennomført en modenhetsanalyse blant virksomhetene underlagt KD, som viser at arbeidet med orden i eget hus i sektoren går veldig sent eller knapt er påbegynt i enkelte virksomheter.

Unit har bidratt i flere aktiviteter i regi av Digitaliseringsdirektoratet, blant annet i *Faglig arena for informasjonsforvaltning og deling av data* og som medlem i *Arkitektur- og standardiseringsrådet*. Digitaliseringsdirektoratet har bidratt i Units arbeid med referansearkitektur for deling av data, og i dialog om bruk og videreutvikling av Felles datakatalog tilknyttet arbeidet med kunnskapssektorens datafellesskap (KUDAF). Unit er også medlem i direktoratets rådgivende organ *Skate*, som skal bidra til en samordnet digitalisering av offentlig sektor. Unit har og har vært representert i *Styringsrådet for Digitaliseringsdirektoratets fellesløsninger*, inntil rådet fikk et bredere mandat og ny sammensetning sent i 2021.

SP 2: Unit tilbyr bedre og mer effektive tjenester og arbeidsprosesser gjennom digitalisering

Faggruppen for tjenestekjeder utforsker mulige sammenhengende tjenester i kunnskapssektoren. Gruppen består av deltakere fra Kunnskapsdepartementets underliggende virksomheter med sentraladministrative oppgaver. Gruppen leverte i 2021 sin fjerde årlige rapport, med forslag til hvordan kartlagte utfordringer kan løses for å gi en bedre brukeropplevelse i overgangen fra elev til student.

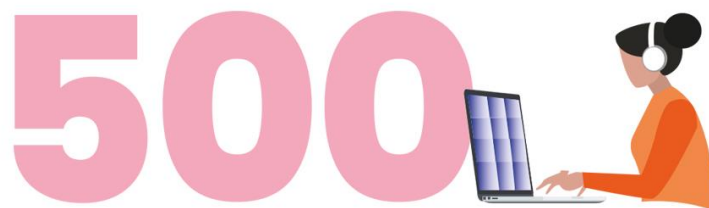
3.5 Universell

Her følger omtale av sentrale aktiviteter og resultater for 2021 fra porteføljen for Universell, som ble overført fra NTNU til HK-dir 1. juli.

Høyere utdanning skal være tilgjengelig og av høy kvalitet for alle – uavhengig av funksjonsnedsettelse

HK-dir bistår utdanningsinstitusjonene med å forstå og møte lovfestede krav om universell utforming og individuell tilrettelegging av læringsmiljø, samt bistår sektoren med å kvalitetssikre og utvikle tverrsektorielle tjenester og øvrig virkemiddelapparat for økt tilgjengelighet og bedre inkludering. HK-dir/Universell har grunnet pandemien prioritert kunnskapsutvikling og digital formidling, blant annet innen pedagogisk bruk av IKT i henhold til lov og forskrifter på området.

«Nasjonal konferanse om inkluderende læringsmiljø» samlet 500 deltakere over to dager. Konferansen og andre digitale arrangementer har tydeliggjort sektorens behov for kunnskap og nettverk på området. Arbeidet har hatt positive effekter, noe som gjenspeiles i flere prosjekter i sektoren, stadig flere forespørsler om faglige råd og koordinering, og økt etterspørsel etter analyse og fagkunnskap på inkluderingsområdet. Deltakelse i et EU-prosjekt om inkluderende e-læring, og en større utredning om mentor for studenter med nedsatt funksjonsevne, har gitt ny innsikt og et bredt nedslagsfelt også internasjonalt. Institusjonenes tilbakemeldinger er gode, og forventningene til arbeid med universell utforming av særlig det pedagogiske og digitale læringsmiljøet, øker.

«Nasjonal konferanse om inkluderende læringsmiljø» samlet over to dager 500 deltakere fra 47 universiteter, høyskoler og fagskoler for å diskutere universell utforming og individuell tilrettelegging i sektoren.

Samtidig er det mange områder hvor hverken det individuelle eller universelle er godt nok forankret i sektoren. Behovet for analyse, utredning og avklaringer på saksområdet er stort, og studentene møter barrierer i alle deler av læringsmiljøet. Særlig institusjonenes eierskap til tematikken er et område som må adresseres tydelig fremover.

Høyere yrkesfaglig utdanning skal være tilgjengelig for alle

HK-dir skal gjøre høyere yrkesfaglig utdanning mer tilgjengelig for personer med funksjonsnedsettelse og være en nasjonal pådriver for inkluderende læringsmiljø, tilrettelegging og universell utforming ved fagskoleutdanningene. Digital opplæring gjennom seks webinarer fra mai til november, åpent og tilgjengelig for alle fagskoleansatte, har gitt fagskolene kunnskap om lovverket, god praksis for individuell tilrettelegging og systematisk arbeid med universell utforming.

HK-dir/Universell har utvidet Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks (NLB) tilbud av studielitteratur for fagskolen innen fagområdene med flest studenter.

Utlånsstatistikk viser at dette er et etterspurt tiltak og har ført til at fagskolestudenter med dysleksi, konsentrasjonsvansker og andre årsaker til nedsatt leseevne får dekket et behov for tilrettelegging.

Universell har gjennomført 28 oppdrag i form av fysiske eller digitale møteplasser med universiteter, høyskoler og fagskoler om universell utforming, inkludering og læringsmiljø.

Universell utforming som fag- og kunnskapsområde

Universell utforming er både et fag- og kunnskapsområde og en strategi for inkludering som skal sikre like muligheter til samfunnsdeltakelse og høyere utdanning for alle. HK-dir forvalter «Program for kompetanseheving i høyere utdanning», som en del av «Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2021–2025.» I dette ligger det tilskuddsordninger og kompetanseheving blant vitenskapelig og administrativt ansatte i høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning. Nytt i 2021 var at HK-dir/Universell også delte ut «læringsmiljømidler», som har gått til prosjekter om universell utforming som strategi for inkludering, med mål om bedring av og økt kunnskap om studentenes læringsmiljø.

HK-dir/Universell har videreført ordningen med faglige tilskuddsmidler, som skal gå til å styrke universell utforming som fag- og kunnskapsbegrep i studieprogram og emner i høyere utdanning. Målet er at studentene skal lære noe om universell utforming gjennom sine studier. Antall søknader om faglige stimuleringsmidler var lavere enn normalt i 2021, noe som må ses i sammenheng med pandemien og

reduisert aktivitet. Som en følge av dette ble ikke alle midlene for 2021 delt ut, men overføres til 2022.

Læringsmiljø og læringsmiljøutvalg

HK-dir er samordner og faglig rådgiver for institusjonenes læringsmiljøutvalg (LMU), og skal bidra til at utvalgene og utvalgenes medlemmer får hensiktsmessig kunnskap om rolle og oppgaver. I løpet av 2021 har HK-dir/Universell fulgt opp flere institusjoner og deres arbeid i LMU. Digitalt læringsmiljø har vært et sentralt område for utvalgene å jobbe med, som følge av pandemien. HK-dir/Universell har bidratt med kunnskap om og opplæring i universell utforming og inkluderende løsninger.

3.6 Kompetanse Norge

Overordnet vurdering av de viktigste bidrag til måloppnåelse i kunnskapssektoren i 2021

Kunnskapsdepartementet har visjonen «Kunnskap og kompetanse for et bærekraftig Norge». Denne danner grunnlaget for kunnskapssektorens tre overordnede mål:

- Alle deltar i arbeids- og samfunnsliv
- Alle har den kompetansen som de selv og samfunnet trenger
- Samfunnet har tilgang til oppdatert kunnskap av høy kvalitet

HK-dir har i 2021 bidratt til å oppfylle både visjonen og de overordnede målene for kunnskapssektoren, gjennom forvaltning og videreutvikling av våre tjenester og virkemidler. Befolkningens tilgang på kompetanseutvikling og arbeids- og samfunnslivets tilgang på rett kompetanse, er sentralt for å oppnå målene. Også 2021 ble preget av pandemi med påfølgende behov for kompetansetiltak og videre omstilling i norsk arbeids- og næringsliv. En fortsatt satsing på kompetansereformen Lære hele livet har vært sentralt for vårt arbeid. Vi har fortsatt samarbeidet om Utdanningsløftet med NOKUT, Utdanningsdirektoratet og partene i arbeidslivet for å utvikle tilbud som treffer målgruppen. De viktigste resultatene av dette arbeidet er beskrevet i Leders beretning.

Vi har opplevd en markant økning i kjennskap til og bruk av Utdanning.no blant unge under 25. Samtidig registrerer vi økt tilgang til og deltakelse for hele befolkningen gjennom tjenesten karriereveiledning.no. Det har skjedd en omfattende utvikling når det gjelder kvalitetsrammeverk for karriereveiledning og nettstedet Kvalitet i karriereveiledning i 2021.

Vi har utviklet nye læreplaner i norsk og samfunnskunnskap etter integreringsloven. For å bidra til å sikre god innføring av de nye læreplanene lokalt, har vi utviklet kompetansepakker som opplæringsstedene kan benytte. Videre er erfaringene fra modulforsøket ført videre i Fullføringsreformen (Meld. St. 21 (2020–2021)) der modulstrukturert opplæring er vedtatt som normalordning for voksne. I tillegg har vi etablert en ny digital læringsressurs i samfunnskunnskap. Vi har utviklet videreutdanninger i norsk som andrespråk videre ved tre universiteter og høyskoler.

I arbeidet med etablering av nytt direktorat har vi også prioritert synliggjøring og kjennskap til kompetansepolitikken blant brukere i utdannings-, arbeids- og samfunnsliv.

Vi har ellers forvaltet og utviklet de kompetansepoltiske virkemidlene våre i tråd med satsinger og føringer gitt fra KD i styringsdokumenter.

Vurdering av måloppnåelse på de mål og prioriteringer som er satt for direktoratets virksomhet

Kompetanse Norges faste oppgaver har vært kategorisert i myndighets- og forvaltningsoppgaver, vurderings- og analyseoppgaver og støtte-, veilednings- og utviklingsoppgaver. De faste oppgavene og prioriteringer som er gjort innenfor disse, omtales som en del av rapporteringen på de enkelte målene og styringsparameterne i de neste kapitlene.

Det er ingen av våre faste oppgaver som har blitt nedprioritert i 2021, men enkelte oppgaver har fått mer, mindre eller annen oppmerksomhet sammenlignet med tidligere. Eksempelvis har vi fått arbeidet mer med realkompetansevurderingsområdet og ser at det har gitt positive resultater. Vårt internasjonale arbeid, herunder arbeid knyttet til rollene nasjonal koordinator for EUs arbeid med voksnes læring og nasjonal koordinator for Nordisk nettverk for voksnes læring (NVL), har naturlig nok fått en litt annen innretning på grunn av pandemien, og aktivitetene har stort sett vært digitale.

Arbeid med informasjonsspredning om PIAAC-undersøkelsen og bidrag for at PIAAC-dataene blir brukt, er preget av at det begynner å bli ganske lenge siden dataene fra den forrige undersøkelsen ble gjort tilgjengelig. Gjennomføringen av den nye PIAAC-undersøkelsen har også blitt utsatt på grunn av pandemien. Aktiviteten og samarbeidet med SSB har derfor blitt utsatt tilsvarende.

Mål 1: Kompetansepoltikken er helhetlig og samordnet

SP 1: Egenvurdering av hvordan kunnskapsgrunnlag, tjenester og publiseringer fra direktoratet treffer målgruppene

Kunnskapsgrunnlag og publiseringer

Direktoratet jobber for å bidra til en effektiv og helhetlig kompetansepoltikk. I 2021 har vi videreført arbeidet med å skape forståelse for betydningen av livslang læring, både generelt og som tiltak i økonomiske krisetider i forbindelse med pandemien. Gjennom samarbeid, kunnskapsutvikling, rådgivning og formidling har vi bidratt til konkret politikkutvikling knyttet til livslang læring og våre øvrige ansvarsområder. Dette gjelder blant annet håndtering av nye krisemidler og oppskalering av fleksible utdanningstilbud, utvikling av nettbaserte utdanningstilbud og bidrag til strategien for desentralisert og fleksibel utdanning, samt den nasjonale strategien Digital hele livet i regi av Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD). Vi har også levert anbefalinger til KD om

samordning av søknadsbaserte ordninger for fleksible opplærings- og utdanningstilbud.

Pandemien har de siste årene rammet befolkningen i Norge skjevt, ikke minst avhengig av den enkeltes utdanning og yrke. Pandemien har vist oss hvor sårbare utsatte grupper er, og betydningen av livslang læring. Livslang læring knyttet til utsatte grupper har vært et prioritert område for oss i 2021, og vår publikasjon Kompass handlet om sosial ulikhet og ubrukt potensiale. I vårt befolkningsbarometer søker vi innsikt i behov og muligheter for læring. I 2021 tok barometeret for seg innvandrerbefolkningen spesielt. Publikasjonene gir oss et godt grunnlag til utvikling av våre tjenester og for å komme med innspill til politikkutvikling.

Kompetansebehovsutvalget 2021–2027 ble oppnevnt 23. juni 2021. I løpet av høsten 2021 har utvalget gjennomført tre møter. Utvalget har tolket mandatet, herunder viktige begreper, målgrupper og avgrensninger. Utvalget har videre besluttet tema for første del- og hovedrapport som skal leveres innen 1. juni i henholdsvis 2022 og 2023. Arbeid med rapporter om hvilke kompetansebehov som skapes av grønn omstilling, og hvordan utviklingen av fagskolesektoren kan bidra til å dekke framtidige kompetansebehov, er i gang. Utvalget har i tillegg diskutert strategi for synlighet og forhold til offentligheten og deler informasjon om aktiviteter, inkludert korte referater fra møter på utvalgets egen nettside. Sekretariatet har gjennomført åpne seminarer om utvalgte tema.

Vi har oppdatert kunnskapsgrunnlaget om framtidige kompetansebehov, som Kompetansebehovsutvalget publiserte i årene 2017–2020. Vi publiserte en rapport knyttet til «Framtidig behov for IKT-kompetanse». I dette prosjektet sikret vi gode innspill og forslag til tiltak ved å involvere en rekke eksterne, som for eksempel partene i arbeidslivet, Universitets- og høyskolerådet og andre departement og direktorat.

Kunnskapsoppsummeringen om fleksibel læring ble lansert av Kompetanse Norge og NIFU i 2021 og gir en systematisk oppsummering av nyere, internasjonal forskning om fleksibel opplæring for voksne i alle deler av utdanningssektoren. Rapporten har vært tema for en rekke nasjonale og internasjonale arrangementer HK-dir har deltatt i. Dette har ført til en mer gjenkjennbar og enhetlig forståelse av begrepet, samt anerkjennelse i sektor.

Høsten 2021 fikk vi utført undersøkelsen «Unge og voksnes utdannings- og yrkesvalg» som har hatt god spredning og gitt innslag og mye engasjement i media.

Synlighet i medier

Media er en viktig arena for å kommunisere kunnskapsgrunnlaget til våre målgrupper. Direktoratet har vært synlig i media, og budskap om «livslang læring», «omstilling i arbeidslivet» og «kompetanseheving for å sikre framtiden» er de temaene vi i størst grad har nådd ut med. Rapporten «Befolkningens digitale kompetanse og deltakelse» ga et godt grunnlag til strategien Digital hele livet fra KMD og fikk også mye oppmerksomhet i media. I forbindelse med rapporten ble direktør Sveinung Skule invitert til blant annet TV 2 Nyhetskanalen og NRK Nyhetsmorgen.

Kompetanse Norge hadde 375 oppslag i media første halvår, mens HK-dir hadde 370 oppslag i årets to siste kvartaler. Karriereveiledningstjenestenes betydning og HK-dirs ansvar for karriereveiledning har vært særlig synlig i media, og HK-dirs karriereveiledere og ledere er i økende grad brukt som eksperter innen karriereveiledning både i podcaster, sosiale medier, aviser og nettbaserte media. Lagt til grunn karriereveiledningens rolle i å sikre gode utdannings- og karrierevalg er slik synlighet viktig.

Besøkene på kompetansenorge.no ligger stabilt sammenliknet med året før, også etter opprettelsen av hkdir.no. Hkdir.no ble opprettet som et midlertidig nettsted 1. juli. Det skal ivareta det nye direktoratets mest grunnleggende behov mot brukerne, inntil utviklingen av hkdir.no er sluttført i 2022/2023. Diku.no, kompetansenorge.no, universell.no samt Unit og NSDs nettsider videreføres fram til da.

Kampanjer

Det ble gjennomført tre kampanjer knyttet til kompetansefeltet i 2021. De handlet henholdsvis om å gjøre følgende produkter, tjenester og tilskudd synligere og mer kjent: norskprøvene og språknivåene, Karriereveiledning.no og Kompetansepluss. Hovedkanaler for kampanjene var LinkedIn og Facebook. Alle kampanjene har truffet godt mot ønskede målgrupper. Konkrete effekter om kjennskap til det ovennevnte vil ikke foreligge før neste måling i 2022.

Kompetansepolitiske møteplasser

EPAL er Europas største digitale møteplass for livslang læring. Den norske plattformen hadde en økning i registrerte brukere på 33 % i 2021, noe som har ført til flere publiseringer og delinger i sosiale medier. HK-dir har i 2021 rekruttert 15 sentrale aktører fra sektor som ambassadører for EPAL. De opplever plattformen som en svært nyttig møteplass, som styrker fagmiljøene gjennom erfarings- og kunnskapsdeling. På EPAL/NVL-konferansen møttes 200 deltakere fra Norden, og for første gang deltok også selvstyreområdene Grønland og Færøyene.

Den årlige Fleksikonferansen bidrar til at HK-dirs definisjon av fleksibel opplæring blir internalisert og forankret hos beslutningstakere og lærere og veiledere. Vi registrerte 660 unike deltakere fra alle relevante målgrupper, en økning på 17 % fra 2020. Fleksikonferansen er en viktig arena for deling av kunnskap om fleksibel opplæring og nettverksbygging i formell og uformell opplæringssektor. Podkastserien om fleksibel læring har per nå nådd ut til 9 690 personer, og HK-dir er blitt intervjuet i andres podkaster og tidsskrifter som aktualiserer fleksibel læring.

Den nasjonale karriereveiledningskonferansen samlet 480 deltakere fysisk og digitalt, noe som er en økning i deltakelse sammenlignet med tidligere konferanser. Konferansen løftet temaet kvalitetsutvikling og kvalitetssikring av karriereveiledningstjenester, og arrangementet fikk i etterkant svært god evaluering av deltakerne.

Fleksibilitet i voksnes læring var også tema for en digital Peer learning activity (PLA) som HK-dir arrangerte i kraft av rollen som nasjonal koordinator for EUs arbeid med voksnes læring. PLA-en ble arrangert i september 2021 med omtrent 50 deltakere fra hele Europa. Temaet ble utforsket gjennom innlegg om ulike initiativer og praksiseksempler fra landene deltakerne kom i fra, og forberedte gruppediskusjoner. EU-kommisjonen bidro med oppdateringer og oppsummering av PLA-en. PLA-en bidro til kunnskapsdeling som kan gi bedre forvaltning og utvikling av tjenester knyttet til voksnes læring i Europa.

Kompetanse Norge har siden 2018 arrangert en rekke frokostdebatter under merkevaren «Kompetansefrokost». Formålet har vært å synliggjøre oss som en kunnskapsleverandør og ekspert på det kompetansepolitiske feltet, og skape en arena for debatt om aktuelle kompetansepolitiske tema. Det ble i 2021 gjennomført én Kompetansefrokost. Den hadde tema «Klassedelte utdanningsvalg blant unge», basert på rapporten «Sosial ulikhet, ubrukt potensial». Arrangementet ble gjennomført digitalt som en panelsamtale med nær 160 påmeldte. Det var svært høy score i evalueringen av arrangementet som helhet.

Egenvurdering av tjenester

HK-dir forvalter en rekke tjenester med flere målgrupper. Vurdering av disse framgår særlig i omtalen av mål 2: Livslang læring er tilgjengelig for alle uavhengig av kompetansenivå og behov. Vi begrenser oss her til en overordnet vurdering av hvordan viktige tjenester treffer de mest sentrale målgruppene våre.

Når det gjelder arbeidslivet, ser vi at blant annet bransjeprogrammene har møtt behovene i bransjene og truffet de som ønsker å styrke kompetansen sin for å få en mer varig tilknytning til arbeidslivet.

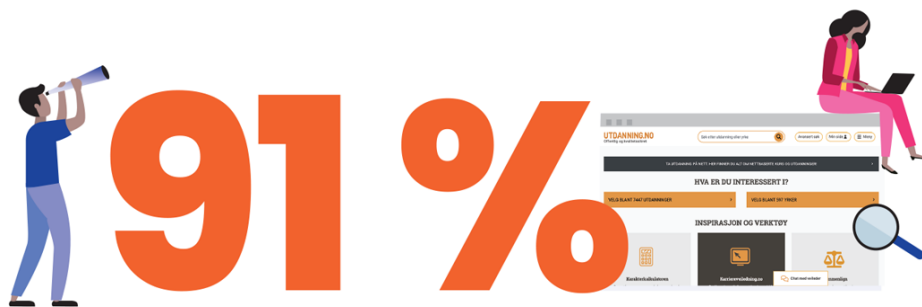
Når det gjelder utdannings- og arbeidssøkere viser besøkstall og brukerundersøkelser for utdanning.no og karriereveiledning.no at tjenestene treffer målgruppene godt. Det er likevel fortsatt behov for flere selvbetjeningsverktøy, knyttet til utforskning av informasjon, valgprosesser og karrierelæring. Tjenestene Veilederforum og Kvalitet i karriereveiledning har begge en stadig stigende besøkskurve og treffer et behov for profesjonalisering og fagdeling hos karriereveiledere og lærere.

Når det gjelder tjenester knyttet til voksne med behov for grunnopplæring og norskopplæring, ser vi at blant annet digitale kompetansepakker treffer godt. Dette tiltaket støtter og sikrer lokal forankring av arbeidet, og bidrar til gjennomføring av regionreformen gjennom samarbeid med lokalt UH. Dette er en modell det bør bygges videre på ved innføring av fullføringsreformen.

SP 2: Partene i arbeidslivet, utdanningsinstitusjoner og andre relevante aktører opplever kompetansepolitikken og Kompetanse Norge som synlig, relevant og koordinert

Direktoratet har ikke prioritert å systematisk hente inn data om hvordan partene og utdanningsinstitusjoner opplever HK-dir og kompetansepolitikken i 2021. Imidlertid har vi ved årsskiftet 21/22 fått utført en nullpunktmåling gjennom Opinion på vegne av direktoratet. Hensikten var å undersøke befolkningens holdninger til livslang læring, og kjennskap til ulike tjenester. Om kjennskap til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, svarer 43 prosent at de kjenner direktoratet dårlig, mens 13 prosent svarer at de kjenner det godt.

Vi undersøkte også kjennskapen til utdanning.no, realkompetansevurdering, norskprøvene for innvandrere, og offentlig gratis karriereveiledning. Det er gjennomgående lav kjennskap til de to sistnevnte blant befolkningen, der færre enn 10 prosent sier de kjenner svært godt eller godt til disse. Undersøkelsen Unges og voksnes utdannings- og yrkesvalg utført av Opinion viser imidlertid at 91 % av unge og 52 % av voksne har kjennskap til utdanning.no.

91 % av unge og 52 % av voksne har kjennskap til **utdanning.no**.

Partene i arbeidslivet og frivillig sektor og studieforbund

En gjennomgang av erfaringer med Nasjonal kompetansapolitisk strategi i perioden 2017 til 2021 viser at strategien har vært avgjørende for å sette kompetanse høyere på dagsorden, både i politikken og i samfunnet ellers. Strategipartene mener at politikken på området har blitt mer samlet og systematisert. Bedre koordinering på feltet er positivt for utvikling, mobilisering og bruk av kompetanse i samfunns- og arbeidslivet. Samordningen oppleves bedre først og fremst nasjonalt, men det har også vært bedring regionalt og til dels lokalt.

Samarbeid med andre direktorater

Vi har et godt samarbeid med andre direktorater som jobber med deler av vårt samfunnsoppdrag.

Det er utviklet et godt samarbeid med Udir om oppgaver knyttet til modulforsøket og støtteressurser knyttet til ny læreplan i norsk og samfunnskunnskap. Vi samarbeider også godt med IMDi på flere områder knyttet til ny integreringslov, eksempelvis innføring av standardiserte elementer i introduksjonsprogrammet, kommunale utviklingstiltak og lederkonferanse. Med Lånekassen har vi samarbeidet både om utprøving av videreutdanningsstipend for fagarbeidere og om en lærlingeordning i kontor- og administrasjonsfaget.

Det er vår vurdering av kunnskapen om aktører og virkemidler i kompetansopolitikken har økt i AV-dir og Nav. En viktig årsak er det felles oppdraget som AV-dir, IMDi og HK-dir har fått. Møter, felles nettverkssamlinger mellom direktoratene og de regionale myndighetene, og samarbeid om kunnskapsutvikling og innspill til departementene, har gitt økt kjennskap på tvers av alle tre direktorater. Ytterligere beskrivelser av samarbeid med andre direktorater er beskrevet under rapporteringen på konkrete oppgaver.

SP 3: Regionale aktørers opplevelse av faglig støtte og veiledning innenfor kompetansepolitikken.

Gjennom samarbeid, kunnskapsutvikling, rådgivning og formidling har HK-dir bidratt til å styrke fylkeskommunene i deres arbeid med regional kompetansepolitikk og gjennomføring av tiltak som bidrar til at flere voksne får økt sin kompetanse. Fylkene vurderer at det er nyttig å få direktoratets forventninger til regionene tydeliggjort og samtidig få bedre oversikt over ulike nasjonale ordninger og tiltak som er relevante for fylkeskommunene og den regionale kompetansepolitikken. HK-dir fasiliteter læringsarenaer for erfaringsutveksling med regionalt arbeid og bidrar på den måten også til at det blir enklere for fylkeskommunene å samarbeide på tvers.

HK-dir har i 2021 bidratt inn i regionenes arbeid med utvikling av et kunnskapsgrunnlag om regionale kompetansebehov, herunder regionale kompetanseindikatorer. Vi deltar jevnlig i møter med en arbeidsgruppe ledet av Trøndelag fylkeskommune, og har for eksempel samarbeidet om en workshop. Kompetansebehovsutvalget (KBU) har også fokus på regionale kompetansebehov og har bidratt med innsikt og analyser på regionale samlinger og mot arbeidsgruppen. Arbeidet vil resultere i et forslag til indikatorer som regionene kan nyttiggjøre seg i sitt arbeid med lokal/regional kompetansepolitikk.

Den nye integreringsloven har gitt økt ansvar til fylkeskommunene når det gjelder opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Dette samarbeidet er i startfasen. HK-dir har videreført støtten til de kommunale og fylkeskommunale modulforsøkene på samme måte som tidligere år, og disse gir gode tilbakemeldinger på utviklingsarbeidet og veiledningen.

I fylkenes arbeid med videregående opplæring, vurderer de det som nyttig med bilaterale dialogmøter og felles samlinger for å diskutere utfordringer og dele erfaringer knyttet til økt gjennomføring i videregående opplæring for voksne. Fylkeskommunene er i ferd med å etablere gode strukturer for å kunne møte fullføringsreformen og ny opplæringslov, og en videreføring av tilskuddsmidlene og samarbeidet med HK-dir er viktig frem mot implementering av ny lov og reform.

I fylkenes arbeid med karriereveiledning er deres tilbakemelding at vår faglige støtte, veiledning og kunnskapsdeling er viktig og bidrar til at avstanden mellom statlig og fylkeskommunalt nivå blir mindre. Våre digitale tjenester, kompetansehevende tiltak og verktøyene for kvalitetsutvikling får svært gode tilbakemeldinger, og vi vurderer at HK-dirs rolle som nasjonal systemansvarlig for

karriereveiledning er godt synlig og oppleves relevant og koordinert av fylkeskommunene.

Mål 2: Livslang læring er tilgjengelig for alle uavhengig av kompetansenivå og behov

Dette målet dekker mye av Kompetanse Norges virksomhet, og flere av oppdragene og prioriteringene våre for 2021 knytter seg til dette målet. Styringsparameterne under dette målet er delvis overlappende, men vi har plassert omtale av viktige aktiviteter og resultater på styringsparameteren det passer best under.

Utdanningsløftet var et prioritert område og oppdrag knyttet til mål 2. Kompetanse Norge, Diku, NOKUT og Udir samarbeidet om å samordne kompetansetiltakene i Utdanningsløftet. Etableringen av HK-dir 1. juli 2021 resulterte i at de fleste tiltakene lå under det nyetablerte direktoratet. Direktørgruppen med ansvar for helhetlig gjennomføring av tiltakene ble derfor oppløst 1. juli, mens samarbeidet på sekretariatsnivå ble videreført ut 2021. Flere av tiltakene videreføres som egne ordninger.

SP 1: Økt deltakelse og kvalitet i livslang læring

Karriereveiledning

I 2021 har vi blant annet prioritert utvikling av kunnskapsgrunnlaget. I 2021 har vi utviklet en ny nasjonal brukerundersøkelse for karrieresentrene, som er tatt i bruk fra 2022. Vi har gjennomført en undersøkelse av unges og voksnes utdannings- og yrkesvalg, og vi har satt i gang en omfattende undersøkelse av kvalitet i skolens karriereveiledning. Dette gir oss et godt grunnlag for videre utvikling av karriereveiledningstjenestene og de digitale informasjons- og veiledningstjenestene som HK-dir forvalter. Samtidig gir det oss et godt verktøy for å utvikle politikken videre innenfor disse områdene.

Karriereveiledning.no har i 2021 bidratt til økt tilgang til karriereveiledning, og registrerte totalt 17 841 henvendelser fra befolkningen. De var fordelt på 14 663 innkommende chatter (12 751 gjennomført), samt 3178 innkommende telefonsamtaler (2336 gjennomført). Avviket mellom henvendelser og gjennomførte oppstår fordi veisøkere velger å avslutte mens de står i kø. 38 prosent av henvendelsene kom fra personer i et utdanningsløp, og de fleste i denne gruppa var under 25 år. Tjenesten mottar svært gode tilbakemeldinger fra veisøkerne, og bruken av tjenester har vært jevnt økende siden oppstarten i september 2020. 97 prosent av dem som valgte å svare på hvor fornøyd de var med karriereveiledning på chat ga tilbakemeldingen «tommelen opp». For å nå

flere samtidig med utdanningsinformasjon og karriereveiledning, har vi utviklet webinarer for veiledningssøkende, karriereveiledere, lærere og foreldre.

De fylkesvise karrieresentrene er sentrale for voksnes deltakelse i karriereveiledning. Årsstatistikk viser at 23 392 personer har benyttet karrieresentrene i 2021, og karrieresentrene har i tillegg levert 1 972 gruppeveiledninger og kurs. Brukerundersøkelsen for sentrene viser at 94 prosent av de som svarte, er ganske eller svært fornøyde med veiledningen de får hos karrieresentrene, av disse er 71 prosent svært fornøyde. Dette bekrefter både kvalitet og utbytte av tjenesten.

For å øke kvaliteten i karriereveiledningstjenestene, har HK-dir videreutviklet innhold og verktøy på nettstedet Kvalitet i karriereveiledning. To nye verktøy er lansert, ett for arbeid med kvalitetssikring av karrieretjenester og ett knyttet til arbeid med karrierelæring. Et faglig råd med fagpersoner fra feltet kvalitetssikrer innholdet i verktøy og ressurser for karrierelæring. Tall for 2021 viser at verktøyene begynner å få god spredning og bruk: Nettsiden hadde i 2021 om lag 13 500 besøk og 20 000 sidevisninger, verktøyene hadde samlet sett om lag 100 000 besøk.

Veilederforum.no bidrar til økt kvalitet i karriereveiledningen gjennom å tilby fagstoff for karriereveiledere i alle sektorer og lærere i faget utdanningsvalg. I 2021 har nettstedet hatt 88 000 besøk og 141 000 sidevisninger, en prosentvis økning fra 2020 på henholdsvis 6,6 % og 3,8 %. Dette er gode brukertall, men det er fortsatt potensiale for å nå ut til flere veiledere i Nav og lærere i faget utdanningsvalg.

HK-dir overtok fra 2021 det faglige ansvaret for karriereveiledning i skolen og har dette første året fokusert på å fremskaffe et oppdatert kunnskapsgrunnlag gjennom en undersøkelse av kvalitet i karriereveiledning i skolen. Rapporten vil foreligge første kvartal 2022. Et viktig bidrag til å øke kvaliteten i karriereveiledningstjenestene, er at stadig flere praktikere tar utdanning på mastergradsnivå. Til sammen ble 35 personer uteksaminert med mastergrad i karriereveiledning. Ved utgangen av året er det om lag 200 aktive studenter på

masteren, som blir tilbudt både på deltid og fulltid. Masterinstitusjonene (Høgskolen i Innlandet og Universitetet i Sørøst-Norge) leder et nasjonalt nettverk for forskning innen karriereveiledning, og arrangerer åpne seminarer for hele feltet. Til sammen fører de to mastermiljøenes innsats til en gradvis profesjonalisering av karriereveiledningstjenestene, og dessuten til økt forskning og kunnskap om karriereveiledning og karriereveiledningstilbudene.

Utdannings- og arbeidsmarkedsinformasjon

Deltakelse og kvalitet i livslang læring er avhengig av informasjon om utdanningstilbud og arbeidsmarkedet. Det nasjonale nettstedet for utdannings- og arbeidsmarkedsinformasjon, Utdanning.no, får i en brukerundersøkelse gode tilbakemeldinger fra brukerne på oppfattet profesjonalitet, troverdighet, relevans, navigasjon, språk og hastighet. Utdanning.no sin målgruppe er hele befolkningen og med omtrent like mange brukere over og under 19 år. I 2021 ble det gjennomført 9,8 millioner brukerøkter på Utdanning.no. Antall sidevisninger var på 29,7 millioner.

Ifølge en kartlegging av unges og voksnes utdanningsvalg i 2021, har kjennskap og bruk av Utdanning.no i gruppen 15–25 år en økende trend. Kjennskap og bruk av Utdanning.no er høy også hos dem over 25 år. I samme undersøkelse går det frem at voksne som vurderer å ta fagbrev, har særlige utfordringer med å finne relevant informasjon, og HK-dir jobber for å gjøre slik informasjon mer tilgjengelig for det enkelte fylke. Undersøkelsen viser også at det er behov for å øke innsatsen for å gjøre Karriereveiledning.no bedre kjent, bare 16 % av respondentene hadde hørt om tjenesten.

Verdien av Utdanning.no øker både for samfunn, sektor og sluttbrukere jo mer fullstendig oversikten over studietilbud er, og jo mindre ressurser som må brukes på å holde informasjonen oppdatert. For å effektivisere arbeidet hos både utdanningstilbydere og Utdanning.no, arbeider vi systematisk for å få flere læresteder til å overføre data via automatiske importere og fellesløsninger. Her gjenstår det viktig arbeid, som vil kreve godt samarbeid med blant andre Sikt, som forvalter noen av fellesløsningene. Vi har også startet et arbeid med å etablere egne løsninger med læresteder som ikke benytter Felles studentsystem til import.

Vi har etablert en egen landingsside på Utdanning.no med navn Utdanning for arbeidslivet, med oversikter over bransjeprogram, Industrifagskolen og tilskuddsordningen fleksible utdanningstilbud. I løpet av andre halvår fikk vi på plass en løsning som er tilfredsstillende for bransjeorganisasjonenes behov, slik at de kan bistå med å gi informasjon til bedrifter og arbeidsliv om eksisterende

ordninger og tilgjengelige utdanningstilbud. Sidene hadde totalt 187 830 sidevisninger i 2021.

Realkompetansevurdering

Gjennom tiltak rettet mot kompetanseutvikling, veiledere og nettverk bidrar HK-dir til økt kvalitet i arbeidet med realkompetansevurdering. Studiet

Realkompetansevurdering på 15 studiepoeng ved OsloMet er gjennomført for tredje gang med 31 studenter fra utdanningssektoren og Nav. Studiet har god søkning, får svært gode tilbakemeldinger, og studentene har meldt om behov for et oppfølgingstilbud for mer fordyping. Sammen med det nasjonale nettverket for realkompetansevurdering vi opprettet i 2020, har studiet bidratt til en generell kompetanseheving av fagpersoner som jobber med realkompetansevurdering.

HK-dir har utviklet en veileder for realkompetansevurdering i modulforsøket i fag- og yrkesopplæring, MFY, i samarbeid med de fem forsøksfylkene. Veilederen er blitt godt mottatt. I samarbeid med AV-dir er det gjennomført spørreundersøkelser for blant annet å få mer kunnskap om realkompetanse og samarbeidet mellom fylkeskommunene og Nav om dette. Kunnskapsgrunnlaget skal brukes inn i videre samarbeid om dette virkemiddelet for brukere av Nav. Direktoratet har hatt et møte med representant for Universitets- og høyskolerådet for å drøfte utfordringer med realkompetansevurdering i høyere utdanning.

HK-dir har bidratt i arbeidet med revidering av European Guidelines for realkompetansevurdering og gitt innspill til OECD om realkompetansevurdering i Norge. Vi har ferdigstilt en norsk oversettelse av policynotatet Kvalitet i realkompetansevurdering i Norden i samarbeid med NVLs valideringsnettverk.

Studieforbund

Studieforbundene er en viktig tilbyder av opplæring for voksne, og HK-dir forvalter tilskudd til disse. I 2021 trådte ny lov om voksenopplæring, med tilhørende forskrifter i kraft. På grunn av pandemien ble det arrangert færre kurs enn i et normalår, og studieforbundene har i 2021 innrapportert om lag 30 % færre gjennomførte kurstimer for 2020, enn for 2019. HK-dir har utarbeidet alternative modeller for fordeling av tilskuddet for å redusere effekten av pandemien. En av modellene vi anbefalte legges til grunn for fordelingen av tilskudd til studieforbundene i 2022.

Tilskudd til fylkeskommunene i Utdanningsløftet

HK-dir forvalter tilskudd til fylkeskommunene gjennom Utdanningsløftet og følger opp fylkeskommunenenes gjennomføring av tiltakene. Dette gjelder følgende fire tilskudd:

1. Tilskudd til at sysselsatte, ledige og permitterte uten voksenrett skal fullføre videregående opplæring
2. Tilskudd til fullføringstiltak for avgangskullet og elever som står i fare for å falle fra grunnet pandemien
3. Tilskudd til Fagbrev på jobb
4. Tilskudd til yrkesfaglig rekvalifisering

I 2021 er det tildelt ca. 516 millioner kroner til fylkeskommunene til disse fire tilskuddene. Midlene finansierer tilbud til drøyt 30 000 deltakere. Fylkene rapporterer at tilskuddene har ført til innsats for nye målgrupper av voksne med behov for kompetanseutvikling. Skolene har gitt tilbakemelding om at midlene til avgangskull og elever som står i fare for å falle fra grunnet pandemien, har gitt gode muligheter for å tilrettelegge ekstraordinære tiltak.

Fylkeskommunene rapporterer videre at de har vært i en utforskningsfase med tanke på hva som er riktige tiltak og organisering. Tiltakene bidrar til å forberede fylkeskommunene på gjennomføring av Fullføringsreformen og utvidelse av voksnes rett til videregående opplæring. Alle fylkeskommunene samarbeider med Nav om å rekruttere og følge opp kandidater, og om å tilpasse til lokale behov i arbeidslivet. I tillegg er det ulike former for samarbeid med skoler, voksenopplæringssentre, karrieresentre og næringsliv. Fylkene rapporterer om noe økt fullføring i avgangskullet, men det er uklart om dette skyldes tiltakene i tilskuddet eller andre faktorer, som avlyst eksamen og forlenget skoleår.

Kompetansepiloter

HK-dir forvalter en treårig ordning med regionale kompetansepiloter på oppdrag fra KMD. I 2021 ble det tildelt 17 millioner kroner i tilskudd til 10 fylkeskommuner med kompetansepilotprosjekter. Oppdraget til HK-dir inkluderer faglig rådgivning, oppfølging og å være medspiller overfor fylkeskommunene.

Prosjektene har i 2021 bygget nettverk, jobbet med å kartlegge/identifisere kompetansebehov i næringer i egen region/delregion og starte arbeidet med å etablere møteplasser og nettverk for kontakt med bedriftene. Dette gir aktørene bedre innsikt i kompetansebehov, barrierer for kompetanseutvikling, rekrutteringsutfordringer og innsikt i konsekvenser av manglende kompetanse.

Pandemien har vært en utfordring som forsinker prosjektene. En viktig del av prosjektene er å etablere nettverk og møteplasser, som ofte fungerer best fysisk, særlig i en etableringsfase.

For å sikre god erfaringsdeling på tvers av fylkeskommunene har vi arrangert tre læringsarenaer i 2021. Ifølge tilbakemeldingene fra prosjektene gir læringsarenaene stor merverdi for prosjektene.

SP 2: Voksne med svake grunnleggende ferdigheter sin tilgang til effektiv og relevant kompetanseutvikling av høy kvalitet

Modulforsøket

Modulforsøket har bidratt til en mer fleksibel og effektiv opplæring for voksne, og stimulerer til at flere voksne tar opplæring på nivået under videregående og oppnår fag- og svennebrev. Satsingen er en del av kompetansereformen og inkluderingsdugnaden for å få flere i arbeid. Stortinget har vedtatt at modulstrukturert opplæring blir hovedmodell for grunnopplæringen for voksne. Dette er et signal om gode resultater i modulforsøket. Modulforsøket består av flere delforsøk.

FVO er forberedende voksenopplæring på nivået under videregående opplæring. Deltakerantallet i FVO har økt fra 3483 i mai 2018 til 4228 i juni 2021. Forsøket med FVO har ført til en mer fleksibel og effektiv opplæring for voksne, og stimulerer til at flere voksne oppnår formell kompetanse på nivået under videregående opplæring.

HK-dir har fulgt opp kommunene for å bidra til mer fleksible og tilpassede opplæringsløp. Direktoratet har opprettholdt samtlige planlagte arrangementer, hovedsakelig i digital form. Dette har bidratt til økt kompetanse i elevvurdering og i parallell opplæring i norsk språk og fag. På samlingene deltok 1245 lærere og ledere i skolen. Det har også vært gjennomført pedagogisk utviklingsarbeid innenfor ulike satsingsområder:

- Det er utviklet en MOOC i elevvurdering for FVO som er tatt i bruk av 18 kommuner.
- MOOC i Intensive lesekurs er under utvikling.

- Et språkuavhengig innplasseringsverktøy i matematikk er utviklet og pilotering startet.

Utviklingsarbeidet bidrar til endring av praksis og spredning av verdifulle erfaringer om fleksibilitet og tilpasning av opplæringen.

MFY er modustrukturert fag- og yrkesopplæring. Her har HK-dir hatt som en målsetning å støtte og videreutvikle fylkenes arbeid med å utvikle effektive, fleksible og tilpassede modulstrukturerte opplæringsløp. Per 31.12.21 er det rapportert 348 deltakere og 117 beståtte fagprøver. Dette gir en økning på 62 aktive deltakere fra samme tidspunkt i 2020, antall beståtte fagprøver har økt med 49 fra samme tidspunkt i 2020. Helsearbeiderfaget peker seg ut som det klart største faget med 131 deltakere, etterfulgt av salgsfaget og renholdsoperatørfaget.

Strukturen for oppfølging av fylkene gjennom månedlige fylkesprosjektledermøter, fylkesbesøk og nasjonal konferanse, er opprettholdt og gjennomført digitalt. Dette har bidratt til at fylkesprosjektene har styrket sitt arbeid med sentrale områder i forsøket som rekruttering, realkompetansevurdering og styrking av det profesjonelle læringsfellesskapet både i og på tvers av fylker. Videre har dette bidratt til å styrke samarbeidet i forsøksfylkene og til kompetanseutvikling innenfor kjerneområder for å utvikle god kvalitet i opplæringen.

Ideas2evidence har ansvar for følgeforskning på forsøkene. Et av funnene deres er at forsøksfylkenes praksis knyttet til gjennomføring av realkompetansevurdering var varierende (rapport 15:2020). Som et tiltak for å få en mer enhetlig og god praksis, har HK-dir i samarbeid med forsøksfylkene utarbeidet en veileder i gjennomføring av realkompetansevurdering innenfor modulstrukturert fag- og yrkesopplæring.

I kombinasjonsforsøket, hvor opplæring i FVO og MFY kombineres, samarbeider fire forsøksfylker knyttet til MFY med 12 forsøkssteder i FVO. Deltakerrapporteringen fra 31.12.21 viser at det er 86 deltakere som deltar i kombinasjonsforsøket.

Helsearbeiderfaget er det klart største faget også i kombinasjonsforsøket, med 48 deltakere. HK-dir har i samarbeid med forsøksfylkene utarbeidet en veiledende prosedyre for inntak. Dette bidrar til å sikre tilpassede og fleksible opplæringsløp i kombinasjonsforsøket. Våren 2021 arrangerte HK-dir en digital ledersamling for å bidra til økt kompetanse i tilrettelegging for integrert opplæring i norsk og fag.

Høsten 2021 satte HK-dir i gang et pedagogisk utviklingsarbeid i regi av NAFO knyttet til området integrert språkopplæring i opplæringsløp mot fagbrev. Utviklingsarbeidet fører til bedre kvalitet i samarbeidet mellom ulike aktører om deltakernes språkutvikling i norsk integrert i opplæringsløpet mot fagbrev.

Kartleggingsverktøy og e-læring i grunnleggende ferdigheter

HK-dir har utviklet og forvalter flere e-læringsressurser og kartleggingsverktøy i grunnleggende ferdigheter. Grunnleggende digitale ferdigheter har fått større oppmerksomhet i koronaperioden. Bruk av HK-dirs e-læringsressurser i andre grunnleggende ferdigheter har samtidig økt, og er mer enn tredoblet i 2021 sammenlignet med 2020. «Bedre på regning» er den mest populære enkeltressursen, tett etterfulgt av «Lett på nett» og «Smarte valg» (personlig økonomi). Læringsspillet Kompis, som trener alle de grunnleggende ferdighetene, har opplevd en markant nedgang i bruk målt mot året før da vi hadde en lanseringskampanje i sosiale medier. Tilbakemeldinger vise at for få kjenner til disse e-læringsressursene.

I 2021 bestilte vi en evaluering av e-læringsressursene som grunnlag for videreutvikling av disse.

I 2021 er flere av kartleggingsverktøyene som brukes til å vurdere ferdighetsnivå i grunnleggende ferdigheter oversatt til engelsk og universelt utformet ved opplesing av tekst. Opplesingsverktøyet leseWEB er blitt brukt 12 297 ganger fra lanseringen i juni og til desember. Dette indikerer at det dekker et behov. Verktøyene er utviklet over lang tid og i ulike programmer, vi har derfor foretatt en teknisk redesign med ny administrasjonsløsning for å kunne videreutvikle testene og selvvurderingsverktøyene. Dette arbeidet gjør at vi ikke har brukstall for det siste året som kan sammenlignes med tidligere tall. Antall gjennomførte tester fra mars 2021 (på bokmål) er 7162, hvorav Datasjekken, Digitaltesten, regnetesten og lese- og skrivesjekken er mest brukt.

Målgruppen for verktøyene er både sluttbrukere og opplæringssteder. Vi tror det er mest sluttbrukere som gjennomfører testene, med at det vil bli en økning i bruk hos opplæringsstedene når vi får på plass funksjonalitet som gjør at en lærer/veileder kan ta ut rapporter som viser resultatene til en hel gruppe, og ikke bare enkeltelever. Funksjonalitet for slike «grupperapporter» skal være klar i 2022.

Digidel: Oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdirektoratet (KMD)

Digidel skal understøtte ambisjonen om at alle landets kommuner skal opprette et veiledningstilbud for innbyggere som trenger hjelp til å utvikle grunnleggende digital kompetanse, for bruk av digitale publikumstjenester fra forvaltningen og privat sektor. HK-dir vedlikeholder og videreutvikle opplæringsressursene på nettstedet Digidel.no.

I 2021 har Digidel.no blitt supplert med opplæringsressurser innen betalingstjenester, reiseplanlegging, helseinformasjon og falske nyheter. I tillegg

har vi utviklet en nettbanksimulator. Dette har vært etterspurt i flere år hos opplærings- og veiledningstilbydere, og er ikke noe bankbransjen selv har utviklet. Læringsressursen (<https://banksim.hkdir.no>) løser utfordringen mange veiledere opplever med å ivareta personvern i forbindelse med veiledning i bruk av bankID, ved at brukerne er inne i en fiktiv nettbank og gjør oppgaver eller får veiledning uten å måtte bruke egne persondata. Utover å erfare og øve seg på hvordan nettbanken fungerer på en trygg måte, lærer brukerne å bruke BankID for innlogging.

Besøk både på digidel.no og antall unike brukere har økt med 20 %, og antall som besøker siden flere ganger med 25 %, sammenlignet med 2020. Mesteparten av besøkene genereres direkte ved bruk av domenet [Digidel.no](https://digidel.no), men det er også noe trafikk via Google og Facebook.

For å sikre god kvalitet og aktualitet på digidel.no er det etablert en redaksjonsgruppe med eksterne samarbeidspartnere som HK-dir leder. Vi har hatt tolv møter i redaksjonsgruppen i 2021.

Vi gjennomførte fire arrangementer i 2021 hvor målgruppen var de som jobber med veiledning i grunnleggende digitale ferdigheter i kommunene. Det ene arrangementet var et nasjonalt webinar i januar, og de tre andre regionale digitale og stedsbaserte samlinger, for Agder, Troms/Nordland og Trøndelag, høsten 2021. Deltakerne i redaksjonsgruppen var aktive i planleggingen av samlingene. Ved å planlegge samlingene i tett samarbeid med regionale aktører, fikk vi god innsikt i behovene lokalt og tilgang på relevante bidragsytere. HK-dir har spesielt samarbeidet med KS Digihjelpen, et tilbud for kommuner som skal drive opplæring i grunnleggende digitale ferdigheter.

De tre regionale samlingene hadde deltakere fra en bred målgruppe: kommunene utgjorde ene halvparten mens frivillig sektor, private kurstilbydere og Nav utgjorde den andre halvparten. Så å si alle deltakerne ga tilbakemelding om at de var fornøyde og hadde utbytte av samlingen. Tilbakemeldingene tyder på at regionale samlinger er nyttige, uavhengig om de er stedsbaserte eller digitale, blant annet fordi det er nyttig for deltakerne å få lokale eksempler til inspirasjon og læring og å få bygge nettverk med mulige samarbeidspartnere. Temaer deltakerne opplever behov for mer kompetanse på er personvern og andre juridiske hensyn, samt konkret bruk av ressursene på digidel.no. Mange deltakere uttrykte begeistring for ressursene som finnes og at de ikke kjente til Digihjelpen og [Digidel](https://digidel.no) fra før. Disse ressursene kan altså med fordel markedsføres og kommuniseres tydeligere ut.

HK-dir vil videreutvikle nettsiden og opplæringsressursene for grunnleggende digitale ferdigheter i 2022, og har planlagt tre regionale samlinger (Vestland, Finnmark og Viken) i tillegg til et nasjonalt webinar.

HK-dir er representert i NVL Digital, som jobber med digital deltakelse på nordisk nivå. NVL Digital har i 2021 gjennomført en desk research i de nordiske landene. NVL Digital skal gjennomføre et norsk innspills-webinar i april 2022 med fjernveiledning som tema, der blant annet Finland skal fortelle om hvordan de tilbyr digital hjemmehjelp. Digital hjemmehjelp har fått mediefokus i Norge også.

Kompetansepluss

Kompetansepluss finansierer opplæring i grunnleggende ferdigheter. I 2021 har vi gjennom prosjektet Kvalitet i Kompetansepluss, vurdert og foreslått konkrete tiltak for å øke kvaliteten på opplæringen i Kompetansepluss. Det har blant annet blitt utviklet faglige kvalitetskriterier for opplæringen. Vi har justert kvalifikasjons- og tildelingskriteriene for utlysningen av midler for 2022, samt rapporteringspunktene for de som fikk midler i 2021.

8 405 voksne fikk mulighet til å delta på opplæring i grunnleggende ferdigheter gjennom Kompetansepluss-tildeling i 2021.

Vi mottok 957 søknader om Kompetansepluss-midler i 2021. 870 søknader gjaldt arbeid og frivillighet, mens 87 søknader var knyttet til prøveordningen med fagopplæring i Kompetansepluss. Samlet tildelte vi ca. 188 millioner kroner til 518 prosjekter, som har gitt 8405 voksne muligheten til å delta på opplæring i grunnleggende ferdigheter. Søknader som kombinerer opplæring i digitale ferdigheter med andre grunnleggende ferdigheter, har blitt prioritert. Det er en tydelig sammenheng mellom grunnleggende digitale ferdigheter og arbeidsdeltakelse. Siden oppstarten av Kompetansepluss arbeid i 2006 har 99 539² deltakere mottatt opplæring gjennom ordningen. Ifølge evalueringer av

² Dette er unike deltakere, dvs. selv om en deltaker deltar på flere kurs, telles vedkommende bare en gang. Tallet skiller ikke på om deltakerne fullførte opplæringen, eller avbrøt opplæringen underveis.

programmet har dette ført til økt kompetanse og positive effekter i bedrifter og offentlige virksomheter, og at flere har:

- blitt bedre til å utføre arbeidsoppgavene sine, og er mindre redd for å gjøre feil
- fått nye arbeidsoppgaver og økt omstillingsmotivasjon og omstillingsevne
- økt interessen og muligheten til å ta fagbrev eller gå videre på kurs og skole
- blitt flinkere til å mestre sin egen og familiens hverdag.

Utpøving av incentivordninger

HK-dir gjennomførte i 2021 en pilot knyttet til forsøket med utpøving av incentivordninger. Forsøket er Kompetanseprogrammets programområde 3 og inneholder i første omgang en utpøving av videreutdanningsstipend for fagarbeidere. Gjennom et tett og godt samarbeid med Lånekassen, SSB og forskere fra Frisch-senteret og FAFO, ble piloten gjennomført som planlagt og læringspunkter blir tatt med til hovedforsøket i 2022. Gjennom piloten fikk ca. 5 000 fagarbeidere informasjon og tilbud om EVU og stipend. Hovedforsøket er planlagt å gå ut til ca. 300 000.

Utvikling av utdannings- og oppløringstjenester for ledige, permitterte og utsatte grupper på arbeidsmarkedet – Samarbeid mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og Kompetanse Norge

I 2021 har direktoratene vektlagt utvikling av et felles kunnskapsgrunnlag om status for samarbeid mellom fylkeskommunene og Nav-fylkene. Det er etablert et nasjonalt nettverk for alle fylkeskommuner og Nav-fylker og gjennomført en rekke felles kommunikasjonstiltak om muligheter i Utdanningsløftet og tjenestene utdanning.no og karriereveiledning, rettet mot ledige og permitterte. Høsten 2021 ble samarbeidet utvidet til å inkludere IMDi og deres målgrupper. Arbeidet har gitt oppdatert kunnskap om muligheter og hindringer for tverrsektorielt samarbeid om utdannings- og oppløringstjenester inkludert karriereveiledning. Det har videre økt kjennskapen til utdanningsmuligheter og tjenester som kan støtte opp om den enkeltes valg og gjennomføring av oppløring og utdanning og bidratt til erfaringsdeling fylkene imellom. Det er etablert et felles, tverrsektorielt fagmiljø innenfor virkemidler i skjæringspunktet mellom utdanningspolitikken, arbeids- og velferdspolitikken og integreringspolitikken som legger et godt grunnlag for arbeid med tiltak i 2022 og videre.

Tilskudd for å ta igjen tapt progresjon i grunnoppløringen for voksne

HK-dir lyste ut midler til to tilskudd til kommuner og fylkeskommuner som deltar i forsøket med modulisert oppløring, for å bidra til at voksne kan ta igjen tapt progresjon i oppløringen:

- Tilskudd 1: Tilbud lokalt eller regionalt om forsterket opplæring eller opphentings-/intensivkurs innenfor rammene av det planlagte skoleåret.
- Tilskudd 2: Midler til kommuner for innkjøp av digitalt utstyr (bærbar PC og nettbrett) slik at de kan etablere utlånsordninger for deltakere som ikke har tilgang på slikt utstyr og dermed ikke kan delta i den digitale opplæringen kommunen kan tilby.

HK-dir utbetalte 17,6 mill. kr til tilskudd 1 og 9,3 mill. kr til tilskudd 2.

SP 3: Sysselsattes tilgang til relevante og fleksible videreutdanningstilbud som kan kombineres med jobb

Bransjeprogram

Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling er en del av Kompetanseprogrammet og Utdanningsløftet. I 2021 er det igangsatt bransjeprogram for Maritim sektor, slik at det totale antallet bransjeprogram er ti. I tillegg er det igangsatt kompetanseløft for utsatte industriklynger og for luftfarten.

I 2021 ble det lyst ut midler i alle ti bransjeprogram, og det ble fattet vedtak for ca. 215 millioner kroner til 434 kurs/utdanningstilbud. Flere utdanningstilbud og kurs i bransjeprogrammene er blitt gjennomført flere ganger på grunn av stor etterspørsel.

I 2021 er det gitt tilsagn til 14 500 deltakerplasser med oppstart i 2021 og 2022. Oppdaterte deltakertall fra 2020-tildelingen viser at av 25 889 påmeldte deltakere, fullførte 21 094.

Flere av bransjeprogrammene har i stor grad nådd deltakere med lite formell utdanning, spesielt i helse og omsorg, reiselivsnæringen og i detalj-/faghandelen. Fra 2020-tildelingen ble det blant annet gitt midler til kurs for om lag 2 500 deltakere på videregående nivå.

De høye deltakertallene kan vise at bransjeprogrammene har lyktes i å treffe bransjenes og deltakernes kompetansebehov. Rapportering fra tilskuddsmottakere viser også at tiltakene har truffet mange ledige og permitterte. FAFO har evaluert bransjeprogrammene og levert endelig rapport³, og deres funn bekrefter inntrykket vårt. Overordnet viser evalueringen gode resultater og at samarbeidet mellom partene i bransjeprogrammet har fungert etter hensikten. Rapporten viser at bransjeprogrammene har nådd de med lav formell kompetanse. De to første programmene som ble etablert, Kommunal helse og

³ [Evaluering av treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling](#)

omsorg og Industri og bygg har hatt høy gjennomføringsgrad, og det er blitt etablerte utdanningstilbud som ellers ikke ville blitt etablert.

Tallgrunnlaget for de resterende bransjeprogrammene som ble opprettet under Pandemien, er foreløpig noe mangelfullt. Disse programmene ser likevel ut til å ha møtt behovene i bransjene, og har truffet de som ønsker å stille sterkere på egen arbeidsplass og i arbeidsmarkedet generelt.

Fleksible videreutdanningstilbud

I 2021 lyste Kompetanse Norge ut 40 millioner kroner til fleksible videreutdanningstilbud som skulle styrke digital kompetanse, IKT-sikkerhet og kompetanse for det grønne skiftet. Det ble gitt tilsagn om til sammen 34,5 millioner kroner til utvikling og pilotering av 17 utdanningstilbud, tre på fagskolenivå og 14 på universitets- og høyskolenivå.

2021-utlysningen ble bekjentgjort samtidig med Diku sin ordning Program for fleksible utdanningstilbud, begge med søknadsfrist i slutten av mars. Den noe lave søkningen om tilskudd til fleksible videreutdanningstilbud kan kanskje forklares med at den har vært delvis sammenfallende med Program for fleksible utdanningstilbud. Fra 2022 samordner HK-dir disse tilskuddsordningene.

Rapportering fra utdanningsinstitusjonene som fikk tilskudd i 2018 viser at samarbeidet med bedriftene har skapt tettere relasjoner mellom lærestedene og regionalt næringsliv. Noen har også inngått mer langsiktige samarbeidsavtaler med klynger. Tiltaket under Utdanningsløftet for oppskalering av fleksible utdanningstilbud har også bidratt til dette. Kompetanse Norge og Diku lyste i 2021 ut 139 millioner kroner for å oppskalere eksisterende fleksible utdanningstilbud på alle utdanningsnivåer. Tilbudet skulle særlig tilpasses nyutdannede, unge uten mye jobberfaring som står helt eller delvis utenfor arbeidslivet, og ledige og permitterte. Til sammen ble det delt ut i underkant av 114 millioner kroner til i alt 133 utdanningstilbud.

SP 4: Andel lærere som underviser voksne som hever sin kompetanse gjennom etter- og videreutdanningstilbud

I samarbeid med opplæringsstedene i kommuner og fylker og lokale universitet og høyskoler fordelte statsforvalterne i 2021 10,7 millioner kroner i etterutdanningsmidler til lærere som underviser voksne etter integrerings- og opplæringsloven, for å høyne kvalitet i opplæringsstilbudene. Ordningen styrker oppbygging av tilpassede regionale EVU-tilbud gjennom samarbeid med UH-sektoren eller private tilbydere. 2831 ledere og lærere har fått kompetanseheving gjennom tiltakene.

Det er etablert et nettbasert videreutdanningstilbud for lærere som gir opplæring gjennom Kompetansepluss. 35 lærere startet på den nyetablerte videreutdanningen for lærere som underviser voksne i grunnleggende ferdigheter ved Høgskolen Innlandet høsten 2020. 16 studenter fullførte med eksamen våren 2021. Kompetanseheving av lærere som underviser voksne innvandrere er videre omtalt under mål 3.

Mål 3: Nyankomne innvandrere får læringstiltak som bidrar til økt deltakelse i arbeids- og samfunnsliv

SP 1: Kjennskap til prøver i norsk og språknivåene i rammeverket, blant arbeidsgivere, kandidater til prøvene og i samfunnet for øvrig

På nettstedet kompetansenorge.no har sidene med informasjon om norskprøvene vært mest besøkt, noe som indikerer at informasjonssidene er nyttige for målgruppene våre, både for prøve kandidater og prøvesteder. Informasjonen oppdateres kontinuerlig og bidrar til økt kjennskap til prøvene i norsk og samfunnskunnskap, både hos prøve kandidater og andre interessenter.

Norskprøven C1 – høyere akademisk nivå ble innført i desember 2020 og retter seg først og fremst mot de som har kommet svært langt i språkinnlæringen sin, og som jobber eller søker jobb i academia eller andre yrker med høye krav til språkferdigheter. Det har vært sentralt å nå ut med informasjon om Norskprøven C1 til denne gruppen.

2021 var første år med to gjennomføringer av C1-prøven. I 2021 ble det gjennomført totalt 212 delprøver på C1-nivå, hvorav 109 fikk resultat C1. Resultatene er svært gode for en prøve på et så høyt nivå og tyder på at vi har nådd ut med god og grundig informasjon om prøvenivå, -innhold og -vurdering til brukergruppene. En stor andel av kandidatene på C1-prøven har ikke tatt noen delprøver av norskprøven tidligere. På prøveavviklingen sommer 2021 var dette tallet 53 %, og vinter 2021 hele 69 %. Dette kan tyde på at C1-prøven når en annen kandidatgruppe enn prøvene på lavere nivåer, og at prøven treffer et behov for å kunne dokumentere norskferdigheter på høyere akademisk nivå.

SP 2: Lærere som underviser nyankomne innvandrere hever sin kompetanse gjennom relevante etter- og videreutdanningstilbud

I tråd med regjeringens integreringsstrategi har HK-dir intensivert arbeidet med å sikre god kvalitet i opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Stipendordningen for videreutdanning av lærere i norsk som andrespråk er utvidet slik at lærerne kan velge å søke om vikartilskudd. 100 av 135 søkere ønsket vikartilskuddet. Samarbeidet med universitets- og høyskolesektoren sikrer at det nå finnes seks relevante videreutdanninger i faget norsk som andrespråk for lærere som

underviser voksne innvandrere; høsten 2021 startet det opp to nye tilbud ved Nord Universitet. Etterutdanningsmidlene som er omtalt under mål 2 omfatter også lærere som underviser voksne etter integrerings- eller opplæringsloven.

HK-dir har utviklet en kompetansepakke for innføringen av de nye læreplanene i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, til lokal kompetanseheving. Sidene har 5 600 unike besøkende og 69 000 sidevisninger, noe som viser at mange lærere og opplæringssteder har tatt ressursene i bruk.

Kompetansepakken har ført til at:

- 71 lærere i norsk som andrespråk fra 68 kommuner og 3 private tilbydere fikk innvilget stipender for videreutdanning
- det er etablert seks videreutdanningstilbud (30 studiepoeng) i faget norsk som andrespråk med fokus på opplæring av voksne ved universiteter og høyskoler
- 114 studenter følger videreutdanning i norsk som andrespråk skoleåret 21/22
- 68 studenter avla avsluttende eksamen i norsk som andrespråk våren 2021
- en desentralisert kompetanseheving i fylkene som fører til mer lokalt samarbeid opplæringssteder imellom, og med lokale universitet og høyskoler
- nye kull tospråklige lærere i samfunnskunnskap har fått etterutdanning knyttet til ny læreplan i samfunnskunnskap
- UH-sektoren opparbeider seg kompetanse på dette feltet
- flere lærere har fått formell kompetanse i å undervise målgruppa, noe som bidrar til at målgruppene får en opplæring med bedre kvalitet

Utredning av behov for en videreutdanning av flerspråklige lærere i samfunnskunnskap og standardiserte elementer i introduksjonsprogrammet

Rapporten «Utredning av behov for videreutdanning for flerspråklige lærere» (Oxford Research, 23.11.2021) viser at videreutdanning for flerspråklige lærere ikke er et relevant verktøy for å sikre at flere får opplæringen på et språk de forstår. HK-dirs forslag til videre arbeid ble oversendt Arbeids- og inkluderingsdepartementet 19.01.2022.

SP 3: Andel nyankomne som har mottatt karriereveiledning

Våren 2021 fullførte ca. 60 karriereveiledere ved de fylkeskommunale karrieresentrene kompetansehevingsprogrammet Flerkulturell karriereveiledning. En evaluering viste at alle deltakerne var enten fornøyde eller svært fornøyde med både organisering, faglig innhold og kurset som helhet. Høsten 2021 deltok gjennomsnittlig 45 karriereveiledere på HK-dirs kompetansehevende moduler. Kursets innhold var knyttet til ulike innfallsvinkler til å veilede nyankomne flyktninger via digitale plattformer. Evalueringen viste også her at deltakerne opplevde at tilbudet hadde stor nytteverdi og svært godt læringsutbytte.

Få i fylkeskommunene hadde erfaring med å bruke tolk i samtaler ved inngangen til 2021. HK-dir har tilbudt kompetanseheving i bruk av tolk i offentlig sektor, og en stor andel av karriereveilederne i fylkeskommunene har benyttet seg av tilbudet. Materiale om karriereveiledning er gjort tilgjengelig på åtte ulike språk, og vi har fått tilbakemeldinger om at informasjonen er nyttig som forberedelse til karriereveiledningssamtalen både for deltakere, tolker og for programrådgivere i kommunene.

HK-dir har støttet arbeidet med karriereveiledning i integreringsmottak (IM) og erfarer at det tverretatlige samarbeidet om IM fungerer godt, og at samarbeidet har bidratt til god kvalitet i tilbudet. Tilbudet har vært preget en del av smittevernstiltak, som har medført at fellesaktiviteter, gruppeveiledning og skole- og bedriftsbesøk har vært vanskelig å gjennomføre. En del veiledning har vært gjennomført digitalt, men for en del nyankomne er det krevende å gjennomføre digital veiledning grunnet manglende digitale ferdigheter. Det har også vært relativt få ankomster i 2021, primært i 1. halvår. Disse forholdene har dessverre preget innholdet og organiseringen av tilbudet negativt. I 2021 ble det gjennomført 253 individuelle veiledninger, 67 gruppeveiledninger og 14 andre relevante aktiviteter, som informasjonsmøter og bedrifts- og eller skolebesøk. Andelen dette utgjør av den totale gruppa har vi ikke data på.

HK-dir har i samarbeid med kommuner og fagpersoner fra karrieresentrene utviklet ressurser og verktøy knyttet til delen «Karrierekompetanse, inkludert kunnskap om utdanning og arbeid» til det obligatoriske standardelementet Livsmestring i et nytt land. Ressursene vil gjøres tilgjengelig via en e-læringsmodul. Målet er at de som har ansvar for denne delen av Livsmestringselementet, får støtte og verktøy til å tilby elementer av god kvalitet.

SP 4: Kvalitet i innhold og rammer for gjennomføringen av opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap, samt Statsborgerprøven

Læreplanene i norsk og samfunnskunnskap er revidert for å bidra til å oppnå formålet i integreringsloven, og ble iverksatt 1. august 2021. For å sikre relevans og fleksibilitet i bruken av planene er det sett hen til utviklingen av og erfaringen med fagfornyelsen, Det europeiske rammeverket for språk (med tillegg fra 2019) samt nyere forskning på voksnes læring og opplæringsbehov. Det er utviklet kompetansepakker til bruk i faglig utviklingsarbeid i lærerkollegiene i kommunene. «Læreplanpodden» ble lansert i forkant av publiseringen av de nye læreplanene og kompetansepakkene, og har hatt nær 1000 lyttere.

Evalueringsprosjektet av reviderte læreplaner i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere etter integreringsloven vil starte opp i januar 2022.

Prøvegjennomføringene i 2021 har i mindre grad enn i 2020 vært berørt av koronasituasjonen. Det har likevel vært nødvendig å iverksette særskilte tiltak for å legge til rette for forsvarlig gjennomføring i tråd med de nasjonale smittevernreglene, og samtlige prøveperioder i norsk ble utvidet med én uke. Effekten av tiltaket var at prøvegjennomføringene i sum er avviklet tilnærmet en normalsituasjon, slik at majoriteten av de som har ønsket å gjennomføre prøver, har fått tilbud om det.

21 850 unike kandidater har avlagt til sammen 66 586 delprøver i norsk tatt av voksne innvandrere (inkludert C1-delprøver).

Ny læringsressurs i samfunnskunnskap for voksne innvandrere ble lansert på bokmål og nynorsk i oktober 2021, og i januar 2022 foreligger den på 23 språk. Læringsressursen sikrer at det finnes tilgjengelig faglig innhold som dekker den nye læreplanen til bruk for deltakere i opplæring på et stort antall språk. Videre utgjør den nye læringsressursen kunnskapsgrunnlaget for utviklingen av nye prøver i samfunnskunnskap, herunder også en ny statsborgerprøve. Utviklingen av de nye prøvene ble igangsatt i 2021. På samme måte som læringsressursen samfunnskunnskap.no (2012), utgjør primærkilden til innholdet i gjeldende samfunnskunnskapsprøve og statsborgerprøve, vil nye samfunnskunnskap.no (2021) utgjøre det primære og samlede forberedelsesmaterialet for kandidater til de kommende prøvene. Begge læringsressursene (2012 og 2021) vil være tilgjengelig parallelt i en overgangsperiode for å ivareta kandidater til både de gjeldende prøvene, og til de prøvene som er under utvikling.

Fra og med septemberprøven 2020 har lytte- og leseprøven hatt en ny forprøvestruktur. Endringen ble implementert på bakgrunn av stadig bedre prøveresultater. Den endrede forprøvestrukturen ble evaluert i 2021. Evalueringen viste at det store flertallet av prøvekandidater får en kortere og bedre tilpasset prøve til sitt nivå.

Utrede samordning av felles løsning for administrasjon og gjennomføring av prøver

Direktoratet har gjennom 2021 utredet ulike konsepter for et nytt prøvesystem i HK-dir. Dette oppdraget er svart ut i to hovedleveranser som omfatter et

satsingsforslag for 2023, som ble levert 15.09.2021, samt en sluttrapport med vedlegg av 15.12.2021. Utredningsoppdraget har to hoveddeler, hvorav del a) bortfalt etter departementets beslutning i brev av 16.06.2021 – Endring av oppdrag i tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet for 2021.

Oppdragsleveransen gir departementet kunnskap om muligheter i markedet og kostnader for en utvikling av et nytt prøvesystem. Effekten av et nytt system vil innebære at prøver i norsk og samfunnskunnskap, samt statsborgerprøven, fortsatt kan gjennomføres når kontraktperioden for gjeldende system utløper.

Tiltak for å heve kvaliteten i gjennomføring og vurdering av prøver i norsk og samfunnskunnskap

Direktoratet har videreført og igangsatt tiltak for å sikre kvaliteten i den tekniske prøveplattformen. Direktoratet har også videreført og igangsatt tiltak for å sikre og heve kvaliteten i vurderingen av delprøvene, spesielt delprøve i muntlig.

Forberede iverksetting av justeringer i prøvestedsordningen

Dette oppdraget er ikke utført. Kunnskapsdepartementet har hatt en ny systematikk til vurdering, og direktoratet skulle bidra inn i denne vurderingen etter en nærmere bestilling fra departementet. Direktoratet har ikke mottatt en slik bestilling og oppfatter at vurderingen fortsatt ligger i departementet.

Tiltak for tilrettelegging av Norskprøven for kandidater med påviste lese- og skrivevansker

Fra og med desember 2021 ble det igangsatt en forsøksordning med tilgang til digitale hjelpemidler på norskprøven for deltakere med påviste lese- og skrivevansker. Effektene av ordningen skal evalueres etter to år.

Utarbeidelse av veileder om kvalifisering under Covid-19

HK-dir har i samarbeid med IMDi utarbeidet en dynamisk veileder Kvalifisering under Covid 19 for å støtte kommunene i deres kvalifiseringsarbeid etter introduksjons- og integreringsloven. Veilederen har informasjon om de ulike integreringspakkene, smitteverntiltak samt tips, ressurser og eksempler til bruk i planlegging og gjennomføring av opplæring.

Ny utlysning av tilskuddsordning for å øke bruken av nettbasert norskopplæring

Økt smittetrykk og innstramninger i smitteverntiltak påvirket norskopplæringen også i 2021, og bruk av nettbaserte læremidler var sentralt for å gi deltakerne et godt læringsutbytte. Stortinget bevilget 10 millioner kroner til økt bruk av nettbasert norskopplæring også i 2021, med formål om å øke bruk av nettbasert norskopplæring ved å gjøre nettbasert norskopplæring og øvrige nettbaserte

læringsressurser gratis tilgjengelig for dagens målgruppe for opplæring i norsk etter introduksjonsloven. Tilskuddsordningen skulle bidra til mer fleksibilitet og innovasjon i det kommunale norskopplæringstilbudet. Totalt ble det utbetalt i overkant av 7,55 millioner kroner i 2021. Tilskuddet skal utbetales i to rater, og det gjenstår utbetaling på rundt 20 % av tilsagnsbeløpet i 2022.

Temaside om voksenopplæring og gjennomføring av prøver i norsk og samfunnskunnskap med smitteverntiltak utarbeidet og publisert

Hensikten med temasiden er å gi riktig og lettfattelig informasjon med enkelt språk om hvilke smitteverntiltak som gjelder for ulike opplæringstilbud og prøver/eksamen. Temasiden har flere målgrupper: skoleeiere, skoleledere og lærere, prøvesteder/eksamenssteder og prøve kandidater, private tilbydere av norskopplæring og bedrifter med ansatte under opplæring gjennom Kompetansepluss.

Temasiden ble utarbeidet og publisert innen frist. Nettsiden ble oppdatert jevnlig i 2021 ettersom pandemisituasjonen endret seg. I tråd med oppdraget ble det rapportert til KD innen fristen 1. juli 2021.

Oppfølging av regjeringens handlingsplan Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024)

Handlingsplan og utarbeidede retningslinjer er lagt ut på direktoratets nettsider. I forbindelse med etterutdanningsmidlene som tildeles via statsforvalterne, er et av de prioriterte utviklingsområdene «utvikling av godt læringsmiljø, slik som forebygging av mobbing og trakassering, inkludert utslag av negativ sosial kontroll». Den nye læreplanen i samfunnskunnskap inkluderer kompetansemål som omhandler temaet.

Særskilte rapporteringskrav

Antall kandidater som har avlagt minst en delprøve i norsk, og andel kandidater som oppnår de ulike nivåene på delprøvene, fordelt på prøveperioder og kalenderåret

Tabell 1 Resultater på norskprøver fordelt på tidspunkt og delprøve, 2021.

Tidspunkt	Delprøve	IGFV*	Under A1**	A1*	A2*	B1*	B2*	Antall kandidater
Vår	Muntlig		0,3	8,5	34,9	36,5	19,7	3650
Vår	Les		2,0	12,0	23,5	38,9	23,7	3013
Vår	Lytt		1,2	9,2	26,4	34,6	28,6	2886
Vår	Skriftlig	2	0,7	8,2	37,6	42,6	8,8	3250
Totalt vår								12799
Sommer	Muntlig	0,0	0,4	10,1	37,2	33,2	19,0	7418
Sommer	Les		4,5	16,7	28,4	31,3	19,1	6437
Sommer	Lytt		2,2	13,8	32,2	29,3	22,4	6224
Sommer	Skriftlig	2,1	1,5	12,7	38,0	38,2	7,4	6754
Totalt sommer								26833
Høst	Muntlig	0,0	0,5	7,0	33,0	35,0	24,4	3426
Høst	Les		1,6	7,8	20,2	43,7	26,7	2504
Høst	Lytt		0,8	6,1	24,7	31,3	37,1	2397
Høst	Skriftlig	1,4	1,0	6,4	36,2	45,2	9,8	2699
Totalt høst								11026
Vinter	Muntlig	0,1	0,7	8,2	35,6	34,2	21,2	4630
Vinter	Les		2,5	13,4	27,6	33,8	22,7	3726
Vinter	Lytt		0,9	10,9	30,3	32,0	25,9	3526
Vinter	Skriftlig	2,2	0,9	8,5	36,1	43,1	9,1	3834
Totalt vinter								15716

*IGFV – Ikke nok grunnlag for vurdering

** prosentandel av kandidater som har bestått delprøven på ulike nivåer

Tabell 2 Gjennomførte norskprøver på nivå C1, 2021.

Tidspunkt	Prøvetype	Antall kandidater	Prosentandel kandidater bestått
Sommer	C1 - Delprøve i lytteforståelse og skriftlig kommunikasjon	68	48,5
Sommer	C1 - Delprøve i leseforståelse og muntlig kommunikasjon	70	48,6
Vinter	C1 - Delprøve i lytteforståelse og skriftlig kommunikasjon	29	51,7
Vinter	C1 - Delprøve i leseforståelse og muntlig kommunikasjon	45	60,0

Antall og andel kandidater som består avsluttende prøve i samfunnskunnskap og antall gjennomførte prøver i løpet av kalenderåret

- Antall kandidater: 13 253
- Antall avlagte prøver: 14 489
- Antall kandidater som har bestått prøven: 11 181 kandidater
- Prosentandel som har bestått prøven: 84 %

Andel kandidater som avlegger samfunnskunnskapsprøven på norsk i løpet av kalenderåret

9871 av 13253 kandidater gjennomførte samfunnskunnskapsprøven på norsk (bokmål + nynorsk). Dette er en andel på 74,5 %.

Antall og andel kandidater som består statsborgerprøven og antall gjennomførte prøver i løpet av kalenderåret

- Antall kandidater: 9 591
- Antall avlagte prøver: 10 600
- Antall kandidater som har bestått prøven: 8687 kandidater
- Prosentandel som har bestått prøven: 91 % har bestått prøven

Andel⁴ kommuner og antall lærere som mottar stipend for opplæring i norsk som andrespråk

- Antall kommuner som har fått stipend og/eller vikartilskudd i 2021: 68
- Antall private tilbydere som har fått stipend og/eller vikartilskudd: 3

⁴ Det er nesten umulig å oppgi andel kommuner, fordi en del sentre er interkommunale og vi har ikke oversikt over hvor mange kommuner dette faktisk dekker.

- Totalt 71 innvilgede søknader.
- Totalt 135 lærere har fått stipend eller vikartilskudd i 2021.

3.7. Status på oppdrag gitt i 2021

Tabell 3 Status på oppdrag gitt i 2021

Oppdrag gitt i tildelingsbrev	Mottaker	Omtale i årsrapporten	Utført (ja/nei)
Oppdrag nr: 2021-001 om Kompetansebehovsutvalget	KN	Mål 1, SP 1	Ja
Oppdrag nr: 2021-002 om videreutvikling Kompetanseprogrammet	KN	Mål 2, SP 2. Se egne omtaler av Fleksible videreutdanningstilbud, Bransjeprogram, Utprøving av incentivordninger og Kompetansepluss	Ja
Oppdrag nr: 2021-003 om Utdanningsløftet: Helhetlig gjennomføring, vurdering og anbefalinger	KN	Mål 2	Ja
Oppdrag nr: 2021-004 om tilskudd til fylkeskommunene i Utdanningsløftet	KN	Mål 2, SP 1	Ja
Oppdrag nr: 2021-005 om tilskudd til yrkesfaglig rekvalifisering	KN	Mål 2, SP 1	Ja
Oppdrag nr: 2021-006 om tilskudd til fylkeskommunene for å fullføre videregående opplæring	KN	Mål 2, SP 1	Ja
Oppdrag nr: 2021-007 om implementering av integreringsreformen, herunder ny lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven),	KN	Mål 3 Se omtale av a) og b) under SP4, c) under SP2, d) og e) under SP3	Ja ⁵
Oppdrag nr: 2021-008 om iverksetting av tiltak for å heve kvaliteten i gjennomføring og	KN	Mål 3, SP 4	Ja

⁵ Evaluering startet i januar 2022

vurdering av prøver i norsk og samfunnskunnskap			
Oppdrag nr: 2021-009 om å forberede iverksetting av justeringer i prøvestedsordningen	KN	Mål 3, SP 4	Nei
Oppdrag nr: 2021-010 om å utrede samordning av felles løsning for administrasjon og gjennomføring av prøver	KN	Mål 3, SP 4	
Oppdrag nr: 2021-011 om iverksetting av tiltak for tilrettelegging av Norskprøven for kandidater med påviste lese- og skrivevansker	KN	Mål 3, SP 4	Ja
Oppdrag nr: 2021-012: Kvalifisering under Covid-19 – Utarbeidelse av veileder	KN	Mål 3, SP 4	Ja
Oppdrag nr: 2021-013: Sikre eksamensgjennomføring i modulforsøket og prøver i norsk og samfunnskunnskap våren 2021	KN	Mål 2, SP 2 og mål 3, SP 4. Se også egen utredning levert KD.	Ja
Oppdrag nr: 2021-014: Utvikling av utdannings- og opplæringstjenester for ledige, permitterte og utsatte grupper på arbeidsmarkedet – Samarbeid mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og Kompetanse Norge	KN	Mål 2, SP 2	Ja
Oppdrag nr: 2021-015: Styrke bransjeprogram	KN	Mål 2, SP 3	Ja
Oppdrag nr: 2021-016: Oppskalere fleksible utdanningstilbud	KN	Mål 2, SP 3.	Ja
Oppdrag nr: 2021-017: Forvalte ny utlysning av tilskuddsordning for	KN	Mål 3, SP 4	Ja ⁶

⁶ Det gjenstår utbetaling på ca. 20 prosent av tilsagnsbeløp i 2022.

å øke bruken av nettbasert norskopplæring			
Oppdrag nr: 2021-018: Utarbeide og publisere temaside om voksenopplæring og gjennomføring av prøver i norsk og samfunnskunnskap med smitteverntiltak	KN	Mål 3, SP 4	Ja
Oppdrag nr: 2021-019: Felles oppdrag med Unit om læringsportal	KN og Unit	Units mål 5, SP 1.	Ja
Oppdrag nr: 2021-020 Utvide målgruppe for tilskudd for at permitterte og ledige skal fullføre videregående opplæring	KN	Mål 2, SP 1	Ja
Oppdrag nr: 2021-21 Oppfølging av regjeringens handlingsplan Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)	KN	Mål 3, SP 4	Ja
Oppdrag nr: 2021-22 Kompetanseløft for luftfarten	KN	Mål 3, SP 3	Ja
Oppdrag nr: 2021-23 Tilskudd for å ta igjen tapt progresjon i grunnopplæringen for voksne	KN	Mål 2, SP 2	Ja
Oppdrag nr: 2021-002 Samordning av tilskuddsordninger for fleksible tilbud i 2022	HK-dir	KNs mål 1, SP1	
Oppdrag nr: 2021-003 Kartlegging av studentombud for fagskolestudenter	HK-dir	Ble levert i slutten av februar 2022, og er ikke omtalt	Ja
Oppdrag 2021-004 - Rapportering av kandidater i videreutdanninger innenfor sykepleie.	HK-dir	Er ikke omtalt	Ja
Oppdrag gitt fra AID			
Oppdrag 2021-001 – Utvikle ny statsborgerprøve	HK-dir	Mål 3, SP4	Nei (frist 1.1.23.)

4. Styring og kontroll i virksomheten

4.1 Overordnet omtale av styring og kontroll

Når flere virksomheter slås sammen til én virksomhet med hvert sitt styringssystem, blir det nødvendig å etablere felles formaliserte rammer innenfor sentrale fagområder for å sikre at alle enheter på tvers i direktoratet gjennomfører sine pålagte oppgaver på en effektiv og forsvarlig måte.

Før etableringen av HK-dir 1. juli jobbet arbeidsgrupper med medlemmer fra de inngående virksomhetene sammen for å få på plass en organisering av roller og ansvar innenfor sentrale fagområder som HR, IKT, kommunikasjon, økonomi og virksomhetsstyring. Vesentlige policyer, prosedyrer og prosesser for å sikre forsvarlig drift og kontinuitet i oppgaveutførelsene, samt ivaretagelse av krav knyttet til internkontroll og økonomistyringen, var klare til 1. juli.

HK-dir jobber aktivt med å etablere felles internkontroll og helhetlig risikostyring basert på kravene som kommer frem i styringsdokumenter fra Kunnskapsdepartementet og reglementet for økonomistyring i staten. En viktig del av dette arbeidet er å få på plass hensiktsmessige digitale styringsverktøy som kan hjelpe direktoratet med god internkontroll og som vil gi ledelsen av direktoratet samt etatsstyrer trygghet i at direktoratet forvalter sitt samfunnsoppdrag etter de tre hovedprinsippene:

- målrettet og effektiv drift
- pålitelig rapportering
- overholdelse av lover og regler

HK-dir har besluttet å etablere en internrevisjon, og kjøpe internrevisjonen eksternt.

Risikostyring

HK-dir er på god vei til å etablere et prosessorientert ledelsessystem hvor styring av risiko inngår som en sentral prosess. Det er utarbeidet en risikostyringsprosess som definerer krav til hva, hvem og hvordan risikovurderinger skal gjennomføres, og også overordnede risikoakseptkriterier.

Ledergruppen i HK-dir har gjort en overordnet risikovurdering av målene våre for 2022 og har identifisert trusler på tvers av hovedmålene. Risikovurderingen er beskrevet i en egen rapport, men vesentlige momenter er også trukket fram i beskrivelsen av framtidsutsikter.

4.2 Fellesføringer

For fellesføringene har vi stort sett avgrenset rapporteringen til Diku, Kompetanse Norge, Universell og de delene av NSD som ble overført til HK-dir 1. juli, det som har vært felles for HK-dir. Sikt rapporterer på helheten i Unit sitt tildelingsbrev for 2021.

Inkluderingsdugnad

Inkluderingsdugnaden har som mål at fem prosent av alle nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. HK-dir har etter målrettet innsats nådd dette målet i 2021, og andelen har økt sammenlignet med 2020.⁷

Tabell 4 Resultater på inkluderingsdugnaden i 2021

Ansettelses	Kompetanse Norge inkl. Universell fra 1. juli	Diku inkl. NSD fra 1. juli
Nyansettelser totalt	28	15
Nyansatte i målgruppene	4	2
Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en	14 %	13 %

HK-dir skal være en inkluderende arbeidsplass og legge til rette for å ivareta de ansatte på en best mulig måte. Inkluderingsdugnaden er en integrert del av vårt samfunnsoppdrag. Konkrete tiltak som har blitt gjennomført i 2021 for å nå inkluderingsdugnadens mål er:

- Tiltak som har økt bevisstheten og kompetansen til rekrutterende ledere, tillitsvalgte og HR på mangfold og inkludering, blant annet ulike kurs
- Økt involvering fra HR i valg av kandidater til intervju
- Samarbeid med Nav om å finne kvalifiserte kandidater i målgruppa for inkluderingsdugnaden
- Vurdere om enkelte stillinger kan være en del av trainee-programmet i staten
- Oppfordre kvalifiserte søkere til å søke utlyste stillinger uavhengig av alder, kjønn, nasjonalitet, etnisitet, livssyn, seksuell orientering, funksjonsevne eller hull i CV. Dette gjelder også nyutdannede søkere.

⁷ I HK-dirs midlertidige organisering i 2021 har de ansatte vært registrert i to ulike firmakoder i DFØs HR- og lønssystem: ett for ansatte med tilknytning til Diku og NSD og ett for ansatte med tilknytning til Kompetanse Norge og Universell. Ansatte som ble overført fra Unit 1. juli har vært registrert i Units firmakode, som HK-dir ikke har hatt tilgang til.

- Gjøre utlysningstekstene mer tydelige slik at de inkluderer målgruppen bedre og viser til informasjon om «positiv særbehandling» og likebehandling, samt oppfordre søkere til å krysse av for målgruppen i rekrutteringsportalen i Jobbnorge.
- Skape tillit hos kandidater om at det ikke er diskvalifiserende å opplyse om funksjonshemning eller hull i CV.

Vi vurderer at disse tiltakene har fungert godt, og at særlig samarbeid med Nav har vært nyttig.

Det vi har merket oss er at det ikke er alle kandidater som krysser av for at de er i målgruppen i rekrutteringsportalen i Jobbnorge, og at det derfor kan være ganske utfordrende å identifisere søkere som er i målgruppen for inkluderingsdugnaden. Vi erfarer likevel at det har vært en oppgang i antall søkere som oppga å ha nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Kompetanseutvikling innen kultur og holdning er et viktig kontinuitetsarbeid som også vil fortsette i det nye året i HK-dir. Våre erfaringer så langt spiller en sentral rolle i utviklingsarbeidet videre, og vi vil fortsette å bruke ulike arenaer (for eksempel ledermøter, opplæringskurs mv.) til å rette fokus på inkluderingsdugnaden og mangfold. I dette arbeidet vil Nav fortsette å være en viktig støttespiller. Videre vil vi for fremtiden også evaluere og justere utlysningstekstene og markedsføringen ellers, slik at vi best kan tiltrekke oss flere kvalifiserte søkere til målgruppen for inkluderingsdugnaden. Det er også viktig å fremheve «positiv særbehandling» for å synliggjøre inkludering og mangfold, og øke tilliten hos kandidater slik at flere vil melde fra om nedsatt funksjonsevne eller hull i CV når de søker på en stilling.

Både samarbeid med Nav og trainee-programmet i Staten er viktige virkemiddel for å tiltrekke oss nye søkere i målgruppen, og noe vi tar med oss inn i det videre rekrutteringsarbeidet i HK-dir. Vi vil også se på muligheten for å øke antall trainee-stillinger i fremtiden.

HK-dirs bidrag til å innfri FNs bærekraftsmål

Bærekraft i samfunnsoppdraget

Direktoratets samfunnsoppdrag – bidra til å løfte kompetansen i befolkningen og bidra til et bærekraftig og omstillingsdyktig samfunn – er en forutsetning for å realisere alle FNs 17 bærekraftsmål. Meld. St. 40 som beskriver hvordan Norge skal nå bærekraftsmålene kobler utdanning direkte med bærekraftsarbeid: «Ny kunnskap er avgjørende for å nå bærekraftsmålene. Langsiktige investeringer i utdanning, forskning og innovasjon er nødvendig for å bygge kunnskap og

kompetanse i møte med samfunnsutfordringen». Bærekraftsmål 4, som innebærer å sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle, er særlig relevant for vårt samfunnsoppdrag. Det samme gjelder bærekraftsmål 8 om å fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Bærekraft i driften av virksomheten

I 2021 førte pandemien til en betydelig nedgang i reisevirksomheten, noe som blant annet har ført til at vi har blitt flinkere til å utnytte de digitale mulighetene. Vi har startet en prosess med å utarbeide en ny felles reisepolicy for direktoratet. Policyen skal blant annet sikre at nytteverdien av en reise også vurderes opp mot miljø- og klimahensyn.

Direktoratet har som mål å ta bærekraftige valg i alle anskaffelser. For direktoratets større tjenesteanskaffelser blir det alltid stilt krav til lønns- og arbeidsvilkår hos leverandør og eventuelle underleverandører som medvirker i kontrakten. Direktoratets vareanskaffelser blir i hovedsak dekket av statlige fellesavtaler. For disse avtalene er vi prisgitt at kontraktseier ivaretar bærekraftsmålene på en hensiktsmessig måte ved anskaffelse og oppfølging av slike fellesavtaler, samtidig som vi må jobbe videre med å forankre og sikre at vi tar bærekraftige valg ved bestilling gjennom slike avtaler.

Vi erfarer at det kan være krevende å ta hensiktsmessige bærekraftige valg i anskaffelser. På bakgrunn av dette har vi identifisert et behov for å styrke vår kompetanse, våre rutiner og den interne forankringen av arbeidet med bærekraftige anskaffelser. For å styrke vår kompetanse har vi i 2022 planer om å sertifisere en eller flere av våre innkjøpere i DFØs sertifiseringsordning «SOA Bærekraft», i tillegg til å fortsatt benytte oss av DFØs ressursider om temaet for å ta gode og bærekraftige valg.

Vi vil vurdere om vi skal opprette et årlig klimaregnskap for å kunne følge og rapportere på tiltak for å redusere egne klima- og miljøtiltak.

Styrking av direktoratets arbeid med bærekraft

Som en konsekvens av stortingsmeldingen om bærekraftsmålene, så vi behovet for å arbeide mer systematisk og målrettet med bærekraftsmålene. Høsten 2021 etablerte vi derfor en egen arbeidsgruppe som skal koordinere en prosess hvor vi utarbeider en egen handlingsplan for hvordan HK-dir kan bidra til å realisere bærekraftsmålene. En foreløpig kartlegging av direktoratets arbeid med

bærekraft viser at det ligger store muligheter i den nye organisasjonen ved å jobbe mer strukturert og målrettet med bærekraftsmålene.

Samfunnssikkerhet og beredskap (SOB) og sikkerhet etter sikkerhetsloven

Når reviderte HK-dir sist sin ROS-analyse? Hvilke områder er identifisert som de med høyest risiko for virksomheten?

Som følge av etableringen av HK-dir har det blitt gjennomført en rekke ROS-analyser knyttet til etableringen av virksomheten, både mht. sikker drift og knyttet til arbeidsmiljø. Det har også blitt gjennomført ROS-analyser knyttet til pandemien. I 2021 har de største risikoene vært knyttet til å få etablert et felles direktorat, både når det gjelder å få på plass felles systemer, policyer og prosedyrer og sikre etterlevelse av disse, og når det gjelder å skape en felles kultur og måter å løse oppgaver på. Vi viser ellers til egen rapport som omtaler risiko for mål og resultatstyringen for 2022.

Når reviderte HK-dir sist sitt krise- og beredskapsplanverk? Beskriv kort hva planverket omfatter.

HK-dir reviderte krise- og beredskapsplanverket i forbindelse med etableringen av direktoratet 1. juli 2021. Planverket omfatter en overordnet beredskapsplan for hele direktoratet, samt lokale beredskapsplaner for de ulike lokasjonene. Beredskapsplanen består av to hoveddeler: administrativ og operativ del. Administrativ del beskriver hvordan planen er bygd opp, organisering, roller og ansvar mv. Operativ del består av varslingslister, funksjonsbeskrivelser og tiltaksplaner til bruk under en krise, fra den inntreffer til den er avsluttet. Det er også utarbeidet en pandemiplan samt kontinuitetsplaner.

Når gjennomførte HK-dir sist kriseøvelse? Beskriv kort de viktigste læringspunktene fra evalueringen av øvelsen.

HK-dir gjennomførte kriseøvelse den 1. desember 2021. Kriseøvelsen omfattet alle medarbeidere og hadde to læringsmål:

- Teste ut i praksis hvordan varsle nødvendige parter om en krise oppstår
- Sjekke om alle medarbeidere mottar varsel

De viktigste læringsmålene etter øvelsen var:

- Ha gode rutiner for å oppdatere kontaktinformasjon i KunnskapsCIM, som er vårt krisehåndteringssystem, slik at alle blir varslet
- Ha klare instruksjoner på hvem varsler hvem når krisen oppstår
- Utvikle kompetansen i bruk av KunnskapsCIM
- Skape større bevissthet rundt beredskap og varsling i organisasjonen

Håndtering av covid-19-pandemien

Gjennom store deler av året hadde vi hjemmekontor. Beredskapsgrupper som ble opprettet i de ulike virksomhetene i 2020 for å håndtere konsekvensene av pandemien ble videreført i 2021. Det har blitt arbeidet aktivt med å følge opp arbeidshverdagen på hjemmekontoret.

Det er gjennomført evalueringer av koronahåndteringen i Diku og i Kompetanse Norge, basert på DSBs mal for evaluering av covid-19. Konsekvensen av pandemien for måloppnåelse er beskrevet andre steder i rapporten, og gjengis ikke her. Overordnet er vurderingen at Diku, Kompetanse Norge og så HK-dir har håndtert pandemien tilstrekkelig godt.

Noen viktige bevarings- og læringspunkter fra evalueringene som er gjort:

- God og tydelig informasjon til alle ansatte er viktig, blant annet om hvilke regler som gjelder til enhver tid og begrunnelsen for disse. Målrettet informasjon til ledere slik at de kan følge opp sine ansatte godt, har vært viktig.
- Vi har lokaler i flere byer, og det var fornuftig å åpne for lokale tiltak og tilpasninger i håndteringen. Kompetanse Norge kunne gjort dette enda tidligere i pandemien.
- Kompetanse Norge kunne tidligere tatt i bruk et «trafikklyssystem» med interne smittevernregler.
- Egne «beredskapshåndteringsgrupper» fungerte godt. Kompetanse Norge kunne hyppigere vurdert hvem det var hensiktsmessig var representert i disse gruppene, og hyppigere evaluert gruppas arbeid.
- I Tromsø, hvor Diku, Kompetanse Norge (nå HK-dir) og Udir deler lokaler burde koordineringen og samordningen av tiltak og regler vært bedre.
- Kompetanse Norge vurderer at beslutninger knyttet til voksenopplæring og prøver ble tatt for sent eller ikke kommunisert ut tydelig nok. I situasjoner hvor skoleeiere og prøvesteder ikke kan gjennomføre sine tjenester, er det viktig med god dialog mellom HK-dir og KD.

Noen oppfølgingspunkter:

- Beredskapsplanene er omfattende og bør gjennomgå med tanke på forenkling.
- KunnskapsCIM som Diku brukte, og hele HK-dir har tatt i bruk, fungerte godt som varslingsystem, men flere må få opplæring.
- Rollen til kriseleder og beredskapsleder i krisehåndtering bør tydeliggjøres, og ansvarsdelingen mellom dem klargjøres og beskrives i planverk.

- Innen «Kompetanse Norge-porteføljen» er det behov for å lage/kvalitetssikre kontinuitetsplaner på noen områder, særlig knyttet til enkelte kritiske tjenester, inkludert planer for å sikre at vi kan gjøre jobben vår fra andre steder enn kontoret og uten å møtes fysisk.
- Vi bør gå gjennom tiltakene vi har definert for ulike krisesituasjoner og vurdere om både aktiviteter, organisering og verktøy for håndtering er hensiktsmessig, særlig gjelder dette en pandemisituasjon som både kan være langvarig og variere i alvorlighetsgrad gjennom perioden den vedvarer.

Deling av data

Forprosjektet for Kunnskapssektorens datafellesskap (KUDAF) har gjennomført en modenhetsanalyse for arbeidet med «orden i eget hus» i sektorens virksomheter. Dette for å få oversikt over status for arbeidet med orden i eget hus, som er en viktig forutsetning for å lykkes med målsetningene for KUDAF. Modenhetsanalysen ble gjennomført før etableringen av HK-dir og besvart individuelt av virksomhetene som inngår i HK-dir. Arbeidet med orden i eget hus ble satt på vent i disse virksomhetene i påvente av etableringen av HK-dir. Etter at HK-dir ble opprettet 1. juli har det vært sterkt fokus på organisering av virksomheten. I november ble det igangsatt et arbeid med å kartlegge data som HK-dir samlet besitter for analyse-, innsikt- og statistikkformål. Kartlegging av data i virksomheten er et viktig første steg i arbeidet med orden i eget hus for økt gjenbruk og viderebruk av data.

Vekst i antall ansatte⁸

Per 31. desember 2021 var det 203 ansatte med tilhørighet i Kompetanse Norge-divisjonen eller Universell. Fire av disse tilhørte Universell. Fra 2020 til 2021 har antall avtalte årsverk⁹ økt fra 173 til 189, en økning på 9 prosent.

Antall utførte årsverk¹⁰ økte med 10 prosent.

Per 31. desember 2021 var det 179 ansatte med tilhørighet til Diku-NSD-divisjonen.

⁸ I HK-dirs midlertidige organisering i 2021 har de ansatte vært registrert i to ulike firmakoder i DFØs HR- og lønnsystem: ett for ansatte med tilknytning til Diku og NSD og ett for ansatte med tilknytning til Kompetanse Norge og Universell. Ansatte som ble overført fra Unit 1. juli har vært registrert i Units firmakode, som HK-dir ikke har hatt tilgang til.

⁹ DFØs beregningsmodell for årsverk er benyttet, og permisjon uten lønn, sykefravær og timelønne er ikke medregnet. Avtalte årsverk: effektive årsverk etter fratrekk av fravær uten overtid/ ekstra timer, tall hentet fra SSB statistikk. Utførte årsverk: effektive årsverk etter fratrekk av fravær med overtid/ekstra timer, tall hentet fra rapportmalen laget av DFØ.

¹⁰ Se forrige fotnote

Fra 2020 til 2021 økte antall avtalte årsverk fra 140 til 160, en økning på 14 prosent. Antall utførte årsverk økte med 10 prosent i perioden fra 2020 til 2021.

Utgangspunktet for statistikken om antall ansatte i 2020 var antallet ansatte i Diku og Kompetanse Norge. Veksten i antall ansatte fra 2020 til 2021 skyldes i stor grad de ansatte fra NSD og Universell som begynte i HK-dir 1. juli. Resten av veksten skyldes ny-rekrutteringer som følge av flere oppgaver som en konsekvens av regjeringens tiltak for å håndtere pandemien. Dette har vi fått ekstra finansiering og bevilgning til.

Tabell 5 Antall personer og årsverk fordelt på ansettelsesvilkår, 2020 og 2021

Ansettelses- vilkår	2020				2021			
	Antall ansatte per 31.12.20		Utførte årsverk 2020		Antall ansatte per 31.12.21		Utførte årsverk 2021	
	Kompetanse Norge	Diku	Kompetanse Norge	Diku	Kompetanse Norge og Universell	Diku og NSD	Kompetanse Norge og Universell	Diku og NSD
Fast ansatte	173	137			186	154		
Midlertidig ansatte	19	10			16	23		
Lærling	1,6	3			1,6	2		
Totalt antall ansatte	192,6	150			203,6	179		
Sum årsverk			159,65	127			175,84	140

Likestilling, lønnspolitikk, mangfold og midlertidighet

HK-dir er en kunnskapsdrevet organisasjon. Vi er opptatt av kompetanse og utvikling for våre ansatte, og dette gjenspeiles i vår lønns- og personalpolitikk. De ansattes kompetanse er direktoratets viktigste ressurs. Vi oppmuntrer og legger til rette for relevante etter- og videreutdanningstiltak for de ansatte.

Likestilling

HK-dir har en personalpolitisk målsetting om å sikre kjønnsbalanse i arbeidet med rekruttering og lønnsfastsetting, og fremmer like utviklings- og karrieremuligheter for kvinner og menn, samt tilrettelegger for større etnisk mangfold.

Det er flere kvinner enn menn i HK-dir, og vi er opptatt av å bedre kjønnsfordelingen i rekrutteringsprosesser. I rekrutteringsarbeidet erfarer vi ofte at det er overvekt av kvinnelige søkere, og at kvinnelige søkere ofte har vært best

kvalifisert. Det er fortsatt kvalifikasjonsprinsippet som er hovedregelen, og utover dette er vi opptatt av likestilling, inkludering og mangfold i vurderinger og valg vi tar.

Tabellene under viser de ansatte i HK-dir, eksklusive ansatte som ble overført fra Unit 1. juli, fordelt på kjønn og stillingskategori.

Tabell 6 Antall ansatte i Kompetanse Norge-divisjonen og Universell fordelt på stillingskategori og kjønn, 2021

Stillingskategori	Antall ansatte	Antall kvinner	Andel kvinner i prosent	Antall menn	Andel menn i prosent
Lederstillinger	23	14	61 %	9	39 %
Seniorrådgivere	132	105	80 %	27	21 %
Rådgivere	25	14	56 %	11	44 %
Konsulenter	10	7	70 %	3	30 %
Ingeniører	12	0	0 %	12	100 %
Lærling	1,6	0,3	19 %	1,3	81 %
Total	204	140	69 %	63	31 %

Tabell 7 Antall ansatte i Diku-NSD-divisjonen fordelt på stillingskategori og kjønn, 2021

Stillingskategori	Antall ansatte	Antall kvinner	Andel kvinner i prosent	Antall menn	Andel menn i prosent
Assisterende direktør, avdelingsdirektør og fagdirektør	8	5	63 %	3	38 %
Seksjonsleder og HR-leder	8	6	75 %	2	25 %
Spesialrådgiver	<5				
Seniorrådgiver	95	61	64 %	34	36 %
Rådgiver	46	35	76 %	11	24 %
Førstekonsulent	15	12	80 %	3	20 %
Konsulent	<5				
Total	175	121	69 %	54	31 %

*Direktør i Diku, lærlinger og assistent er ikke med i statistikken

Lønnspolitikk

I 2021 ble det fremforhandlet en felles lønnspolitikk for hele HK-dir, der likestillingsperspektivet skal ivaretas. For å øke bevisstheten rundt utvikling av personal- og lønnspolitikken og som en del av likelønnsarbeidet, bistår vi de tillitsvalgte med oversikter i forkant av årlige lønnsforhandlinger.

I henhold til endringene i likestillings- og diskrimineringsloven fra 1. januar 2020, skal HK-dir gjennomføre en lønnskartlegging fordelt etter kjønn i 2021. Som følge av etableringen og omstillingsprosessen i HK-dir, er dette arbeidet blitt utsatt til 2022.

Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i Kompetanse Norge-divisjonen og Universell og i Diku-NSD-divisjonen er blitt noe redusert det siste året, sammenlignet med året før. Tabellen under viser gjennomsnittlig brutto årslønn.

Tabell 8 Gjennomsnittlig bruttolønn fordelt på kjønn, 2021

	Brutto årslønn i NOK	
	Kompetanse Norge og Universell	Diku og NSD
Alle ansatte	670 857	643 683
Kvinner	669 838	636 340
Menn	673 120	660 139

Midlertidighet, permisjoner og deltid

Vi har en målsetting om, og arbeider aktivt med, å ansette til faste stillinger samt redusere bruken av midlertidighet. Det er i hovedsak heltidsstillinger i HK-dir, men også en andel frivillige deltidsstillinger. I likhet med lønnskartleggingen, skal det også kartlegges ufrivillig deltid, men dette er også utsatt til 2022.

Per 31. desember 2021 var det 17 midlertidige ansatte i Kompetanse Norge-divisjonen og Universell og 24 midlertidige ansatte i Diku-NSD-divisjonen. Tabellene under viser midlertidighet, permisjoner og deltid i HK-dir. Som følge av covid-19 pandemien og omstillingen til nytt direktorat i 2021, fikk vi blant annet nye oppgaver og i tillegg flere permisjoner. Dette resulterte i noe økt bruk av midlertidighet sammenlignet med 2020.

Tabell 9 Midlertidighet, permisjoner og deltid, 2021

	Kjønns- balanse		Antall midlertidig ansatte		Gjennomsnitt antall uker foreldre- permisjon		Antall faktisk deltid		Ufrivillig deltid	
	K	M	K	M	K	M	K	M	M	M
Diku og NSD	121	59	13	12	21,3	12,2	5	0	x	x
Kompetanse Norge og Universell	140	63	11	6	32,8	22,4	6	1	x	x

Seniorer

Som et ledd i arbeidet med seniorpolitiske tiltak, ønsker vi å legge til rette for at ansatte skal kunne stå lengst mulig i arbeid. Vi har derfor tilrettelagt for ekstra seniordager og vil i fremtiden også se på mer tilrettelagt arbeid og tiltak. Vi ser ingen motsetning mellom en god seniorpolitikk og rekruttering av yngre medarbeidere. Vi er opptatt av å beholde seniorer og å legge til rette for at de skal stå lenger i arbeid. Vi benytter oss av muligheten til å ansette på pensjonistvilkår i perioder hvor det er behov for deres kompetanse og ekstra arbeidskraft.

Per 31. desember 2021 var de ansattes gjennomsnittsalder i underkant av 45 år.

Lærlinger

HK-dir skal til enhver tid ha lærlinger, og vurderer fortløpende fagområder det er aktuelt å ansette lærlinger i, i henhold til gjeldende fagtilbud. Kompetanse Norge har hatt et samarbeid med Lånekassen og Meteorologisk Institutt om lærlinger i kontor- og administrasjonsfaget. I 2021 hadde vi en førsteårslærling og en andreårslærling. Diku var en godkjent lærebedrift og har hatt som målsetting å ha tre lærlinger til enhver tid. Gjennom 2021 hadde Diku lærlinger innen IKT-servicefag og kontor- og administrasjonsfaget, hvorav en lærling valgte å avslutte utdanningsløpet i løpet av året. Covid-19 pandemien var dessverre en medvirkende årsak til dette.

Sykefravær

Sykefraværet var på under fire prosent i HK-dir i 2021, og innenfor vår målsetning. Sykefraværet er redusert sammenlignet med 2020. Det er en viss sannsynlighet for at egenmeldt sykefravær kan være noe underrapportert på grunn av covid-19 pandemien og hjemmekontor-situasjonen gjennom store deler av året.

Vi samarbeider med bedriftshelsetjenesten og vernetjenesten om tiltak knyttet til sykefraværsoppfølging og nærværarbeid. Vi legger opp til tett dialog mellom leder og den sykemeldte i hele sykemeldingsperioden, og igangsetting av tiltak blir vurdert fortløpende.

Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

Vi arbeider systematisk med vårt HMS-arbeid, for å sikre at vi er en trygg arbeidsplass med et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for alle ansatte og at vi har et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon. For å oppnå gode HMS resultater, er det viktig med et sterkt engasjement hos lederne og et godt samspill med tillitsvalgte og vernetjenesten. I tillegg til et sentralt arbeidsmiljøutvalg (AMU), har vi opprettet et HMS-utvalg i de ulike divisjonene, som tar opp saker som er relevante for sin divisjon. I alle utvalgene er både ledelsen, vernetjenesten og HR representert.

Kontroll med informasjonssikkerhet og personvern ved virksomhetene innenfor høyere utdanning og forskning (NOKUT-tilsyn)

I 2021 har det ikke vært noen kontroll hos Diku eller Kompetanse Norge på gjeldende krav til informasjonssikkerhet og personvern fra NOKUT. Det har heller ikke vært audit fra Unit som tidligere år. Årsaken til dette ligger nok i at vi har blitt til HK-dir med et omfattende arbeid med å få på plass direktoratet. Men selv om det ikke har vært kontroll og audit har vi følgende status på arbeidet:

Status frem til 1. juli 2021:

Det ble jobbet systematisk med informasjonssikkerhetsarbeidet.

Informasjonssystemer og -verdier ble kartlagt, samt sårbarhetsvurderinger som følger av disse. Imidlertid ble det kontinuerlige forbedringsarbeidet vesentlig redusert som følge av ny prioritering med å få HK-dir operativt til 1. juli.

Status fra 1. juli 2021:

Etableringen førte til en økning i antall ansatte og tjenester, men ikke økte IKT-ressurser. Eksisterende IKT-ressurser har prioritert drift og brukerstøtte på disse nye tjenestene, blant annet grunnet aldrende plattformer og begrenset dokumentasjon. HK-dir har kommet kortere i sitt arbeid med informasjonssikkerhetsforvaltning, enn det Diku og Kompetanse Norge hadde hver for seg før etableringen. Det blir derfor viktig å jobbe systematisk og målrettet med å etablere en hensiktsmessig sikkerhetskultur og en struktur i arbeidet med å få på plass en ny sikkerhetsorganisasjon de neste 2-3 årene.

5 Vurdering av framtidsutsikter

Vårt arbeid med utdanning og kompetanse blir påvirket av omgivelsene våre og det som skjer rundt oss, både nasjonalt og internasjonalt.

Denne årsrapporten er ferdigstilt i en periode der Russland har gått til krig mot Ukraina. Konsekvensene av krigen er store og tragiske, og rammer svært mange samfunnsområder på måter som fortsatt er uoversiktlige. Krigen har direkte konsekvenser for forsknings- og utdanningssamarbeidet og utvekslingen med Russland og Ukraina. Dermed blir også ordninger og programmer HK-dir forvalter påvirket. En stor flyktningestrøm er på vei, også til Norge. Flyktningene vil trolig ha behov for norskopplæring, karriereveiledning, videre utdanning og andre tjenester som kan bidra til integrering og inkludering i arbeids- og samfunnslivet. Et godt tilbud til flyktningene på våre ansvarsområder vil være et høyt prioritert område for oss i 2022.

Pandemien vi har levd med også i 2021 har hatt mange uheldige konsekvenser for utdanning og kompetanseutvikling. Samtidig har den satt fart på digitaliseringen av utdanning og opplæring. Den har ført til endrede kompetansebehov, og at nye grupper har behov for å øke eller endre sin kompetanse. Dette gjelder både i arbeidsmarkedet generelt, og i våre sektorer. Pandemien har også ført til nye måter å arbeide med internasjonalisering i utdanning på. Et eksempel på dette er blandet mobilitet, som kombinerer fysisk utveksling med digitalt samarbeid over grensene.

Handlingsplanen for å nå bærekraftsmålene ble lagt fram av regjeringen i fjor og blir behandlet i Stortinget i vår. Flere av bærekraftsmålene treffer kjernen i vårt samfunnsoppdrag, og vårt bidrag til at målene blir realisert vil være viktig for hele vår virksomhet.

2022 er det første hele året et samlet HK-dir arbeider for å løfte kompetansen i befolkningen, for et bærekraftig og omstillingsdyktig samfunn. For å realisere gevinstene med etableringen av direktoratet, er det flere områder vi vil prioritere. Sammenheng og samordning mellom virkemidlene i kompetansepolitikken og høyere utdanningspolitikken er viktig, og skal bli enda bedre. Vi skal bidra til mer samla arbeid med utdanning og opplæring, uavhengig av nivå og grad av formalisering. Vi ønsker å skape et bedre og mer samlet kunnskapsgrunnlag, og få mer ut av ressursene de tidligere virksomhetene hver for seg har brukt på analyser, data og kunnskapsgrunnlag. Vi samordner nå de tidligere virksomhetenes arbeid med digitalisering og internasjonalisering. Samordningen gir større kraft i arbeidet for å styrke utdanningenes kvalitet og tilgjengelighet.

Ikke minst skal vi gjøre det enklere for målgruppene våre å forholde seg til oss. Særlig gjelder dette for universitets- og høyskolesektoren. De har tidligere forholdt seg til flere direktorater med ansvar for overlappende ordninger og områder. Å etablere gode relasjoner mellom det nyetablerte direktoratet og alle målgruppene våre blir viktig i 2022.

For å lykkes med ambisjonene for det nye direktoratet, er det flere forutsetninger som må være til stede. Virkemidler og tiltak innenfor sektorene våre må i større grad samordnes. Vi vil arbeide for å etablere bredere programmer med økt langsiktighet og forutsigbarhet. For eksempel gjelder det innen de ulike tilskuddsordningene knyttet til høyere utdanning og internasjonalisering. Vi vil etablere en god arbeidsdeling og et godt samarbeid med andre. Dette gjelder ikke minst med Sikt som vi overtok oppgaver fra i 2022, og NOKUT som vi forventer å overta oppgaver fra i 2023. Vi vil arbeide for å styrke kvaliteten på analyser, for å tette hull i kunnskapsgrunnlaget, og for å skaffe hjemler for tilgang til data som er nødvendig for å få det til.

I 2022 skal vi følge opp åtte prioriterte områder og elleve regjeringsdokumenter (to reformer, tre stortingsmeldinger og seks strategier). Mye av vår innsats i 2022 vil direkte eller indirekte dreie seg om å følge opp de prioriterte områdene og regjeringsdokumentene. Det er mye vi ønsker å få til, og vi ser fram til videre dialog med departementet om vårt handlingsrom. Budsjettkutt og overtakelse av underfinansierte oppgaver medfører tøffe prioriteringer, og noen av ambisjonene våre må vi arbeide med over tid. Blant annet når det gjelder arbeidet med sektorstyring innen sikkerhet og beredskap i universitets- og høyskolesektoren, som i stor grad er en ny oppgave for direktoratet.

Smittevernstiltakene under pandemien har medført raske omlegginger av eksamensformene. Omlegging fra skoleeksamen til hjemmeeksamen har ført til en sterk økning i juksesaker, og påfølgende klager fra studenter på vedtak om juks og utestenging. Saksbehandlingstiden ved institusjonene og Felles klagenemnd, som HK-dir har ansvar for, har økt tilsvarende. Selv om vi har omdisponert interne ressurser, har saksbehandlingstiden fortsatt å øke. Uten ytterligere økning i ressursene til arbeidet i Felles klagenemnd, eller endringer i regelverket som kan redusere antallet klagesaker, vil saksbehandlingstiden kunne fortsette å øke. Det kan medføre flere erstatningskrav fra studenter som har blitt utestengt på feil grunnlag.

Kompetansereformen for livslang læring og satsing på utdanning i hele landet er viktige prioriteringer i Hurdalsplattformen. Prioriteringene vil prege direktoratets arbeid i året som kommer. Å gjøre utdanning og opplæring tilgjengelig, fleksibel

og relevant, er avgjørende for å løfte kompetansen i befolkningen. I neste rekke er dette med på å sikre et bærekraftig og omstillingsdyktig samfunn. Sammen med Sikt og Lånekassen har direktoratet foreslått hvordan vi en digital kompetanseplattform for livslang læring kan utvikles. En slik plattform kan gjøre det enklere å bidra til at flere får den kompetansen arbeidslivet etterspør., både for den enkelte og for utdanningstilbyderne.

HK-dir har ansvaret for å følge opp gjennomføringen av *Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren*. En arbeidsgruppe som består av representanter fra sektoren skal frem mot sommeren 2022 utarbeide en handlingsplan for strategien. Gjennom god samhandling med UH-institusjonene og andre myndighetsorganer i sektoren, er det et mål for HK-dir å styrke rollen som samordner og pådriver for digitalisering i UH-sektoren. Målet er å utnytte mulighetene digitaliseringen gir for å styrke høyere utdanning og forskning.

Kunnskapssektoren må videreutvikles på grunnlag av solid kunnskap. Det avhenger av et velfungerende system for deling av data. Vi har tidligere gjennomført konseptutredning og forprosjekt om et fremtidig system for deling av data. I 2022 har HK-dir fått i oppdrag å etablere et fireårig program, Kunnskapssektorens datafellesskap (KUDAF). Programmet skal sørge for nettopp bedre deling og utnyttelse av data i sektoren. Etableringen markerer startskuddet for et stort og viktig arbeid i de kommende årene. I 2022 vil vi særlig fremme arbeidet med «orden i eget hus», som er en grunnleggende forutsetning for deling og gjenbruk av data.

Effektiv tilgang og behandling av søknader til høyere utdanning hviler på et velfungerende samordna opptak. Dagens IT-infrastruktur for det samordna opptaket har vesentlig risiko knyttet til seg. Det er derfor avgjørende å få på plass en ny IT-infrastruktur. Dette for å sikre at vi også i framtiden har et samordna opptak for landets utdanningsinstitusjoner.

HK-dir sin nye organisasjonsmodell trer i kraft 1. mai 2022. Arbeidet med å bygge felles kultur og felles arbeidsprosesser er godt i gang. Arbeidet vil fortsette også i 2023, når vi forventer at oppgavene knyttet til godkjenning av utenlandsk utdanning blir overført fra NOKUT til HK-dir. Direktoratet har fått et omfattende og viktig samfunnsoppdrag som vi gleder oss til å arbeide videre med. Organisasjonsbyggingen må fortsette, men skal ikke gå på bekostning av god tjenesteleveranse til våre mange målgrupper.

6 Årsregnskap

Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku), inkludert overføringer fra NSD, leverte eget årsregnskap for 2021. Diku var en nettobudsjettert virksomhet og leverte årsregnskap etter Statlige regnskapsstandarder (SRS).

I tillegg til resultatregnskapet og bevilgningsoppstilling for Diku, vedlegges følgende dokumenter:

- Signerte ledelseskomentarar til regnskapet for Diku
- Prinsippnote SRS, balanse, kontantstrømoppstilling, bevilgningsoppstilling og notene

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, tidligere Kompetanse Norge, leverte årsregnskap som inkluderer overføringer knyttet til Universell og bevilgninger til HK-dir i 2021.

I tillegg til artskontorapporter og bevilgningsoppstilling for HK-dir, vedlegges følgende dokumenter:

- Signerte ledelseskomentarar til regnskapet for HK-dir, divisjon Kompetanse Norge
- Notene

6.1 Diku

Resultatregnskap

Resultatregnskap

Virksomhet: Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning.

Org.nr: 986 339 523

Beløp i 1000 kroner

	Note	31.12.2021	31.12.2020
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	166 862	121 737
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	29 498	32 799
Inntekt fra gebyrer	1		
Salgs- og leieinntekter	1	30	55
Andre driftsinntekter	1		
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>196 390</i>	<i>154 591</i>
Driftskostnader			
Varekostnader			
Lønnskostnader	2	141 068	118 938
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4,5	5 474	4 182
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4,5		
Andre driftskostnader	3	48 739	34 039
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>195 282</i>	<i>157 160</i>
Driftsresultat		1 108	-2 569
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	43	1
Finanskostnader	6	1 415	1 197
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>-1 372</i>	<i>-1 196</i>
Resultat av periodens aktiviteter		-264	-3 765
Avregninger og disponeringer			
Avregning bevilgningsfinansiert aktivitet (nettobudsjetterte)	15 I	264	3 765
Disponering av periodens resultat (til virksomhetskapi tal)	8		
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>264</i>	<i>3 765</i>
Innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	9		
Avregning med statskassen innkrevningsvirksomhet	9		
<i>Sum innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Tilskudd til andre	10	1 744 590	1 432 317
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		1 744 590	1 432 317
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Bevilgningsoppstilling

Virksomhet: Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for 2021 for nettobudsjetterte virksomheter pr. 31.12.2021

Del I

Samlet utbetaling i henhold til tildelingsbrev					Samlet utbetaling
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		
260	Universiteter og høyskoler	50	Statlige universiteter og høyskoler		133 145
272	Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning	50	Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning		0
273	Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og	50	Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning		0
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70		9 847
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres		0
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	70	Tilskudd, kan nyttes under post 21		7 271
Sum på kapitler og poster under programkategori 07.60 Høyere utdanning og forskning					150 263
272	Direktoratet for internasjonalisering og k	51	Tiltak for internasjonalisering		85 252
272	Direktoratet for internasjonalisering og k	52	Tiltak for høyere utdanning		51 857
270	Internasjonal mobilitet og sosiale formål	74	Prosjekttilskudd		123 380
288	Internasjonale samarbeidstiltak	74	Prosjekttilskudd		10 600
240	Fagskoler	60	Tilskudd til fagskoler		1 003 890
240	Fagskoler	61	Utviklingsmidler til fagskoleutdanning		38 083
241	Felles tiltak for fagskoler	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes und		26 002
257	Kompetanseprogrammet	70	Tilskudd, kan nyttes under post 21		500
2xx	Formålet/virksomheten				0
2xx	Formålet/virksomheten				0
Samlet sum på kapitler og poster under programområde 07 Kunnskapsdepartementet					1 489 827
164	Fred, forsoning og demokrati	73	3 Andre ODA-godkjente OSSE-land		8 076
118	Nordområdetiltak mv	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russ		1 338
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russ		1 809
163	Nødhjelp, humanitær bistand og mennesk	72	Menneskerettigheter		5 197
Sum utbetalinger på andre kapitler og poster i statsbudsjettet					16 420
Sum utbetalinger i alt					1 506 247

6.2 HK-dir

Artskontorrapportering

Virksomhet: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Divisjon Kompetanse Norge

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2021

		2021	2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	1 519 357	6 120 052
Salgs- og leieinntekter	1	1 921 743	126 359
Andre inntekter	1	120 864	4 891 028
Sum inntekter fra drift		3 561 964	11 137 440
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	164 899 095	147 023 486
Andre utbetalinger til drift	3	102 432 679	113 375 264
Sum utbetalinger til drift		267 331 774	260 398 751
Netto rapporterte driftsutgifter		263 769 810	249 261 311
Investerings- og finansinntekter rapportert til			
Innbetaling av finansinntekter	4	1 498	53 669
Sum investerings- og finansinntekter		1 498	53 669
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	3 700 132	6 241 195
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,88	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	2 474	9 486
Sum investerings- og finansutgifter		3 702 606	6 250 681
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		3 701 108	6 197 012
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	12 959 551	5 217 825
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		12 959 551	5 217 825
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	1 353 079 633	1 163 128 948
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		1 353 079 633	1 163 128 948
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		240 390	214 200
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		18 892 190	17 145 055
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 5700, utgift)		22 079 630	23 402 754
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		2 947 050	6 043 499
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		1 610 538 049	1 419 412 944

Bevilgningsrapportering

Virksomhet: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Divisjon Kompetanse Norge

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2021							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling 2021	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindreutgift
0201	Analyse og kunnskapsgrunnlag	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A, B	1 230 000	0	1 230 000
0225	Tiltak i grunnopplæringen	✓ 69	Tiltak for fullføring av videregående opplæring	A	529 770 000	529 760 000	10 000
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A, B	2 100 000	1 910 226	189 774
0241	Felles tiltak for fagskoler	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A	3 699 000	3 817 727	3 317 273
0254	Studieforbund mv.	✓ 70	Tilskudd til studieforbund	A	68 920 000	68 920 000	0
0254	Studieforbund mv.	✓ 73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	A	3 510 000	3 510 000	0
0256	Kompetanse Norge	✓ 01	Driftsutgifter	A, B	129 425 000	129 650 973	-225 973
0256	Kompetanse Norge	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A, B	5 205 000	1 898 538	3 306 462
0257	Kompetanseprogrammet	✓ 70	Tilskudd	A, B	757 975 000	333 041 917	424 933 083
0258	Tiltak for livslang læring	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A, B, 9	308 180 000	243 213 269	64 966 731
0260	Universiteter og høyskoler	✓ 50	Statlige universiteter og høyskoler	A	1 543 000	1 154 364	388 636
0275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A, B	3 200 000	0	3 200 000
0288	Internasjonale samarbeidstiltak	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A	1 500 000	1 500 000	0
0553	Regional- og distriktsutvikling	✓ 62	Kompetansepiloter	A	18 569 000	17 647 599	921 401
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A	1 300 000	900 000	400 000
0291	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	✓ 73	Tilskudd	A	2 500 000	2 500 000	0
0292	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	✓ 21	Spesielle driftsutgifter	A, B	106 755 000	81 324 095	25 430 905
0292	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	✓ 22	Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	A, B	42 462 000	40 050 554	2 411 447
0315	Frivillighetsformål	✓ 73	Tilskudd til studieforbund og voksenopplæringsforbundet	A	163 000 000	163 000 001	-1
0352	Nedsatt funksjonsevne	✓ 71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	A	2 800 000	2 251 128	548 872
0541	IKT-politikken	✓ 22	Samordning av IKT-politikken	A	1 500 000	1 499 623	377
1633	Nettoordning for mva i staten	✓ 01	Driftsutgifter		0	22 079 630	0
Sum utgiftsført					2 155 143 000	1 646 193 643	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling 2021	Regnskap 2021	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3256	Kompetanse Norge	✓ 01	Inntekter ved oppdrag		4 643 000	1 528 780	-3 114 221
3256	Kompetanse Norge	✓ 02	Salgsinntekter		388 000	2 034 682	1 646 682
5309	Tilfeldige inntekter	✓ 29	Tilfeldige inntekter		0	13 199 941	
5700	Arbeidsgiveravgift	✓ 72	Arbeidsgiveravgift		0	18 892 190	
Sum inntektsført					5 031 000	35 653 593	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						1 610 538 049	
Kapitalkontoer							
60073901	Norges Bank KK / innbetalinger					72 274 071	
60073902	Norges Bank KK / utbetalinger					-1 681 570 993	
702831	Endring i mellomværende med statskassen					-1 241 128	
Sum rapportert							0
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
xxxxxx	[Åksjer]				31.12.2021	31.12.2020	Endring
					0	0	0
702831	Mellomværende med statskassen				-10 465 068	-9 223 941	-1 241 128

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

